

TIGHT BINDING BOOK
Total DamageBook

UNIVERSAL
LIBRARY

OU 198936

UNIVERSAL
LIBRARY

KARNATAKA

VIKRAMÔRVASHĪYĀ NĀṬYAKAM

ಕರ್ಣಾಟಕ

ವಿಕ್ರಮೋರ್ವಶೀಯ ನಾಟಕಂ

ಮೈಸೂರು ತ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರ ಅನ್ಯಾಸನ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಂಸರಾದ

ಸೋನಲೆ ಅಯ್ಯಶಾಸ್ತ್ರೀಗಳಿಂದ

ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದು

SECOND EDITION

ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣಂ

MYSORE:

THE G. T. A. PRINTING WORKS

1911

ALL RIGHTS RESERVED

ಕ್ರಯ ೮ ಆಣೆ]

[Price 8 As.

PRINTED BY
J. M. MISHRA
AT THE P. T. PRESS, MYSORE.

Checked 1969

ಪೀಠಿಕೆ.

ಕರ್ನಾಟಕಭಾಷೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಬಡೆಯರವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಲಾದ ದರ್ಬಾರ್ ಬಕ್ಸಿ ರಾಯಬಹದೂರ್ ಮಹಾರಾಜಶ್ರೀ ಎ. ಸರ ಸಿಂಹಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರವರಿಂದಲೂ, ಮತ್ತು ರಾಜಬಂಧುಗಳಾದ ಮಹಾರಾಜಶ್ರೀ ಬಕ್ಸಿ ಒರ್. ಲಿಂಗರಾಜೇ ಅರಸಿನವರಿಂದಲೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಕಾಳ ವಾಸ ಮಹಾಕವಿಯಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿಕ್ರಮೋತ್ಪತ್ತಿಯ ನಾಟಕವನ್ನು ಒ ಘಂಟೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಡುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿಯೂ ನಾಟಕಸಂವಿಧಾನ ಕೆಡದಂತೆಯೂ ಕೆಲವು ವರ್ಣನಾದಿ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗಾನಯೋಗ್ಯವಾದ ಪದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಪಂಡಿತ ಪಾಮರ ರಂಜಕವಾಗಿರುವಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ್ದೆನು. ಈಗ ಸಂಸ್ಕೃತನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಬಂದಂತವನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಓದುವವರಿಗೂ ನಾಟಕದವರಿಗೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವಂತೆ ರಚಿಸಿರುತ್ತೇನೆ. ಇದನ್ನು ಆಸ್ಥಾನಪಂಡಿತರಾದ ವೇದಮೂರ್ತಿ ಚಾಮರಾಜನಗರದ ರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೂ ಫೈಸೂರು ಗೌರ್ಮೆಂಟ್ ಕನ್ನಡಸ್ಕೂಲ್ ಹೆಡ್‌ಮಾಸ್ಟರ್ ಮಹಾರಾಜಶ್ರೀ ಬಿ. ಮಲ್ಲಪ್ಪನವರೂ ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಶೋಧಿಸಿ ನೋಡಿ ಸಮ್ಮತಿಸಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿರುವೆನು. ಇನ್ನೇನಾದರೂ ಪ್ರಮಾದವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಗುಣಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳಾದ ಎದ್ವಾಂಸರು ತಿಳಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಓದುವವರು ಕೆಳಗಡೆ ಗೀಟುಹಾಕಿರುವ ಸ್ಲಾಕ್ಸರದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಓದಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ನಾಟಕದವರು (*) ಮೊದಲಾದ ಗುರುತುಗಳುಳ್ಳ ಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಅವುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕೆಳಗಡೆ ಸ್ಲಾಕ್ಸರದ ಅದೇ ಗುರುತಿಸ ಪದಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.

ಸರ್ ಎರ್ನಸ್ಟ್ ನೇ.)
ಜುಲೈ 1969

ನೋಸಲೆ ಅಯ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಿ

ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣ.

ಈ ಗ್ರಂಥವು ಮುದ್ರಿತವಾದಮೇಲೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆಯವರಿಂದ ಎಫ್. ಎ., ಬಿ. ಎ., ಅಪ್ಪರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಅನೇಕವೇಳೆ ನೇಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತಾದಕಾರಣ ಇದರ ಪ್ರತಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿದುಹೋಗಿದ್ದವು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅನೇಕರು ಇದಕ್ಕೆ ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣವಾಗಬೇಕೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಪುನಶ್ಚ ಇದು ಅಪ್ಪರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ನೇಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಈಗ ಪೀಠವಾಗಿ ಮುದ್ರಿತವಾಯಿತು. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆಯವರು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಗುಣವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಇದನ್ನು ಅನೇಕವೇಳೆ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ನೇಮಿಸಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತುಂಬಾ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿರುವೆನು.

ಈ ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಣ ಸಂಗೀತದ ಪದಗಳಿಗೆ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಮಾದರಿಗಳು ತೋರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ.

“ಕವಿತಾವಿಲಾಸಂ”

ಚಾಮರಾಜ ಅಗ್ರಹಾರ, ಮೈಸೂರು.
ವಿಶೋಧಿಕೃತ್ಸಂವತ್ಸರ, ಶ್ರಾವಣಮಾಸ.

ಸೋಸಲೆ ಅಯ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಿ,
೮|| ಮ|| ವಿ||

KARNATAKA

VIKRAMORVASHIYA NAYAKAM.

ಕರ್ಣಾಟಕ

ವಿಕ್ರಮೋರ್ವಶೀಯ ನಾಟಕಂ

ಪ್ರಥಮಾಂಕಂ.

*ವ್ಯತ್ಯ || ಪುರುಪನದೊರ್ವನೊಲ್ಲ ಮುಸುನಾವರಿಸಿದ್ದು ಪನೆಂದಪರ್ತ್ರಯಿಾ |
 ಶಿರದೊಳಭಿಜ್ಜಿ ರಾವನ ನನನ್ಯಗ ವಿಶ್ವರಶಬ್ದ ಮರ್ಥವ ||
 ತ್ತರಮೆನಿಸಿಪ್ಪುದಾವನೊಳ ವೋಕ್ಷಕ ಮಾಗಿಪರಾವನಂಹೃದಂ |
 ತರದೆ ಯವಿಗಾಂದ್ರರಾಶಿನನೊಡಚ್ಚುಗೆ ಭಕ್ತಿ ವಶಮದಿಪ್ಪಮಂ ||
 ಸೂತ್ರಧಾರಂ—(ತೆರೆಯಕಡೆ ನೋಡಿ) ಎಲೈ ಪಾರಿಪಾರ್ವಕನೆ ಇತ್ತ ಬಾ.
 ಪಾರಿಪಾರ್ವಕಂ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಆರ್ಯನೆ ಇದೊ ಬಂದನು.

*ವ್ಯತ್ಯ || ಶ್ರೀಮಚ್ಚಂದ್ರಕಲಾವತಂಸಿತ ಜಟಾಖಿಲನ್ನಿಲಿಂಪಾವಗಂ |
 ಭೂಮಿ ವ್ಯೋಮದಿಗಂತರ ಪ್ರಸ್ಯಮರಂ ಗೌರೀಸಮಾಲಿಂಗಿತಂ ||
 ಸೀಮಾತೀತ ನಿಜಪ್ರಭವ ಮಖಿಲ ಶ್ರೀಯೋನಿದಾನಂ ಕೃಪಾ |
 ಧಾಮಂ ಧಾಮಮದೊಂದು ಪಾಲಿಕೆಕರಂ ಶ್ರೀಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರನಾ ||
 ರಾಗ || ಖರಹರಪ್ರಿಯ—ರೂಪಕತಾಳ.

(ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪುರಸುಂದರಿ ಎಂಬಂತೆ ಕೀರ್ತನೆ.)

ಶ್ರೀಲಲಿತೆ ಪಾಲಯಿವಾಂ | ಶೈಲರಾಜಬಾತೆ || ಪ || ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಾವನ
 ಪಂಡಿತೆ | ನಾಳೀಕಭವಾರ್ಚಿತೆ || ಅ || ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿ ಗೌರಿ | ರಾಜಮಾಳಿ
 ಸುಂದರಿ | ಶ್ರೀಜನಾರ್ದನ ಸೋದರಿ | ಶ್ರೀತಕಲ್ಪಕ ವಲ್ಲರಿ || ಗ || ಪರಮ
 ಪಾವನಾತ್ಮಚರಿತೆ | ವರಮುನೀಂದ್ರ ಲೋಕಗೀತೆ || ತರುಣೇಂದು ಕಲಾಂಕಿತೆ |
 ಕರುಣಾರಸ ವೂರಿತೆ. || ೨ || ಶ್ಯಾಮಳೇಕೃಪಾಲವಾಲೆ | ಕಾಮಪೀಠ ವಾಸಲೋಲೆ |
 ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿ ಮಂಗಳೆ | ಚಾಮರಾಜವಾಲೆ || ೩ ||

ಸೂ.—ಪಾರಿಪಾಶ್ವಕನೆ ಈ ಸಭಾಜನರು ಪೂರ್ವ ಕವಿಗಳ ರಸವ ತ್ತಾದ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ನೋಡಿರುವರು. ಈಗಲಾ ಕಾಳದಾಸ ಮಹಾಕವಿ ರಚಿತವಾದ ವಿಕ್ರಮೋರ್ವಶೀಯವೆಂಬ ನಾಟಕವು ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕರ್ಣಾಟಕಾಧೀಶ್ವರ ಚಾನುರಾಜೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ರಾಜ ಬಡೆಯರವರ ಆಸಾನ ಮಹಾವಿದ್ವಾಂಸನಾದ ಸೋಸಲೆ ಅಯ್ಯಾಪ್ಪಾಸ್ತ್ರಿಯಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಆ ನಾಟಕವನ್ನಾಡಿ ಇವರನ್ನು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಪಾತ್ರವರ್ಗವನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸು.

ಪಾ.—ಆರ್ಯನ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದಂತಾಗಲಿ. (ಎಂದು ಹೊರಟುಹೋದನು).

ಸೂ.— ಈ ಸಭಾಸದರಿಗೆ ನಾನು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು.

ಕಂದ || ಕಿವಿಗುಡುವುದು ಸಶರಣೋಗಿ |

ಪ್ಪವಿರಳ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದಿಂದೆ ಮೋಣ್ ಸತ್ಯಥೆಯೊಳೆ |

ತವೆಕುತುಕದಿನಯ್ಯ ಸುಧೀ |

ಕವಿ ಕನ್ನಡಿಪರ್ವ ಕಾಳದಾಸನ ಕೃತಿಯೊಳ್ ||೨||

ತೆರೆಯಲ್ಲಿ—ಅಯ್ಯೋ! ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿರಕ್ಷಿಸಿ!

ಸೂ.—(ಕೇಳಿ) ಇದೇನು! ಯಾರೋ ವಿವಾಹಚಾರಿಗಳು ದೈವ್ಯದಿಂದ ಮೋರೆಯಿಡುವಂತಿದೆ (ಯೋಚಿಸಿ) ಓಹೋ! ತಿಳಿಯಿತುತಿಳಿಯಿತು—

ಕಂ || ಧನಪತಿಯಂ ಸೇವಿಸಿ ನ |

ರ್ಮನದಿಂದಂ ಮುಗುಳ್ಳುಬರುತು ಮಿದ್ಯೂರ್ವಶೀಯಂ ||

ದನುಜರ್ ಸೆರೆವಿಡಿಯೆ ಸುರಾಂ |

ಗನೆಯಿರಿವಂ ದೀನರವದೆ ಮೋರೆಯಿಡುತಿರ್ಪರ್ ||೩||

(ಎಂದು ಹೊರಟುಹೋದನು).

ಇಂತಿದು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ.

(ಆಲೌಕಿಕ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರು ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು.)

ಅಪ್ಸ.—ಅಯ್ಯೋ! ನೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಪಾತವೂ ಗಗನದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರಶಕ್ತಿಯೂ ಇರತಕ್ಕವರು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಿ.

[ಮಹಾರಾಜನಾದ ಪುರೂರವನು ಸಾರಭಯೋಡನೆ ರಥವನ್ನೇರಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು].

ರಾಜಂ—ಅಳಬೇಡಿ ಅಳಬೇಡಿ ; ಇದೋ ನಾನು ಸೂರ್ಯೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವೆನು. ನಾನು ಪುರೂರವನು. ಏತಕ್ಕೆ ಮೋರೆಯಿಡುತ್ತೀರಿ ಹೇಳಿ ಹೇಳಿ.

ರಂಭೆ—ಆರ್ಯನೆ ದೈತ್ಯಬಾಧೆಯಿಂದ ಮೋರೆಯಿಟ್ಟೆವು.

ರಾಜಂ—ನಿಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ದೈತ್ಯನು ಏನುಃರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿರುವನು ?

ಮೇನಕೆ—ಮಹಾರಾಜನೆ ತಪೋವಿಕೇಷದಿಂದ ಭೀತನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ತಪಸ್ವಿಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸುಕುಮಾರಾಸ್ತ್ರದಂತೆಯೂ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರ ಪ್ರಾಯಗಳಾಗಿಯೂ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸತಕ್ಕವಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಸಖಿಯಾದ ಊರ್ವಶಿಯು ಕುಬೇರ ಭವನದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಯಪುರವಾಸಿಯಾದ ಕೇಶಿಯೆಂಬ ದೈತ್ಯನು ಕಂಡು ಆಕೆಯನ್ನೂ ಸಖಿಯಾದ ಚಿತ್ರಲೇಖೆಯನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋದನು.

ರಾಜಂ—ಆ ದೈತ್ಯನು ಜೋಡಮಾರ್ಗ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವುದೆ ?

ಸಹಜನ್ಯೆ—ಈಶಾನದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋದನು.

ರಾಜಂ—ಹಾಗಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ದುಃಖವನ್ನು ಬಿಡಿ ಈಗಲೇ ನಿಮ್ಮ ಸಖಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸುವೆನು.

ಅಪ್ಸ.—ಚಂತ್ರನಿಗೆ ಮುಮ್ಮಗನಾದ ಸಿನಗೆ ಇದು ಯೋಗ್ಯವು.

ರಾಜಂ—ನನ್ನನ್ನು ನೀವೆಲ್ಲಿ ಕಾದಿರುತ್ತೀರಿ ?

ಅಪ್ಸ.—ಈ ಹೇಮಕೂಟಪರ್ವತದಲ್ಲಿ.

ರಾಜಂ—ಎಲೈ ಸೂತನೆ ಈಶಾನದಿಕ್ಕಿಗೆ ವೇಗದಿಂದ ರಥವನ್ನು ನಡಸು ಬೇಗ ಹೋಗಬೇಕು.

ಸೂತಂ—ಆಯುಷ್ಯಂತನ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದಂತೆ (ಎಂದು ರಥವನ್ನು ನಡಸುವನು.)

ರಾಜಂ—(ರಥವೇಗವನ್ನು ನೋಡಿ) ಭಾಪುಭಾಪು! ಈ ರಥವೇಗದಿಂದ ನಾನು ನನಗಿಂತಲೂ ಮುಂಚೆ ಹೊರಟೆ ಗರುಡನನ್ನಾದರೂ ಹಿಡಿಯಬಲ್ಲೆನು. ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಪರಮ ದ್ರೋಹಿಯಾದ ಆ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದೋಂದಸಾಧ್ಯವೆ? ಆಹ!

ವೃ || ಪರಿವ್ರವೃಧ್ನಯಂತೆ ಮುಗಿಲಗ್ರದೆ ಚೂರ್ಣಿತಮಾಗಿ ಚಿತ್ರದೊಳೆ |
ಬರೆದವೊಲಾಡದಿಪ್ಪುದು ತುರಂಗಶಿರಸ್ಸು ಮುದಗ್ರಚಾಮರಂ ||
ತಿರುಗುವ ಗಾಲಿಪುಟ್ಟೈಕುಮರಾಂತರವೊಳ್ ಪೆರತೊಂದರಾಳಯಂ |
ನಿರುಕಿಸೆ ನಿಂದುದೀರಥದ ವೇಗದೆ ನೆಟ್ಟನೆ ಕೇತನಾಂಬರಂ ||೩||

(ಎಂದು ಸೂತನೊಡನೆ ಹೊರಟುಹೋದನು).

ರಂಭೆ—ಇನ್ನು ನಾವು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ ನಡೆಯಿರಿ.

ಉಳಿದವರು—ಬಳ್ಳೇದು (ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಪರ್ವತಾರೋಹಣವನ್ನು ನಟಿಸುವರು.)

ರಂಭೆ—ಎಲಾ ಸಖಿಯರೆ ಆ ರಾಜರ್ಷಿಯು ನಮ್ಮ ಮನೋವೃಥೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಬಲ್ಲನೆ?

ಮೇವಕೆ—ನೀನು ಸಂಶಯಪಡಬೇಡ. ಇಂದ್ರನೊಕೂಡ ತನಗೆ ರತ್ನಬಾಧೆಯುಂಟಾದಾಗ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕರಾಜರಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಈ ಮಹಾರಾಜನನ್ನೇ ಕರೆಯಿಸಿ ಬಹುವಾನದಿಂದ ತನ್ನ ಸೇನೆಗೆ ಅಧಿಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವನು.

ರಂಭೆ—ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಮಹಾರಾಜನು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಜಯಶೀಲನಾಗಲಿ.

ಸಹ—(ಹಾಗೆಯೇ ಕ್ಷಣಕಾಲ ನಿಂತು ನೋಡಿ) ಎಲೆ ಸಖಿಯರೆ ನಿಮ್ಮ ವ್ಯಸನವನ್ನು ಬಿಡಿ. ಹರಿಣಾಂಕಧ್ವಜದಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿರುವ ಚಂದ್ರಪ್ರಸಾದ ದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಆ ಮಹಾರಾಜನ ರಥವು ಇದೋ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಆತನೆಂದಿಗೂ ಜಯಶಾಲಿಯಾಗದೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರತಕ್ಕವನಲ್ಲ.

(ಎಲ್ಲರೂ ಕತ್ತೆತ್ತಿ ನೋಡುತ್ತಿರಲು, ರಥಾರೂಢನಾಗಿ ರಾಜನೂ ಸೂತನೂ ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯನ್ನೊರಗಿಕೊಂಡು ಭಯದಿಂದ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಿರುವ ಊರ್ವಶಿಯೂ ಸಹ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು).

ಚಿತ್ರ—ಎಲೆ ಸಖಿ ಸಂತೈಸಿಕೊ ಸಂತೈಸಿಕೊ.

ರಾಜಂ—

*ಕಂ || ಎಲೆ ಭೀರುವೆ ಮೂಜಗಮಂ |
 ಸಲಹುವ ಸುರವತಿಯ ಮೈಮೆಯಿಂದಸುರಭಯಂ ||
 ತೂಲಗಿದುದಿನ್ನುಪದೆ ಮಹೋ |
 ತ್ವನುಂ ಬಿಡುವಂತೆ ಬಿಸಿನಿಕಣ್ಣಂ ಬಿಡುನೀಂ || ೫ ||

ಚಿತ್ರ—ಅಯ್ಯೋ! ಉಸುರಾಡುವದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಬದುಕಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವಳು. ಇನ್ನೂ ಮೂರ್ಛೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ರಾಜಂ-- ಈಕೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಭಯಪಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಏತಕ್ಕಂದರೆ—

ಕಂ || ಈ ರಮಣಿಯೆರ್ದೆಯೊಳೊಪ್ಪುವ |
 ಸೌರಭಯುತನಾದ ಕಲ್ಪಸುಮಮಾಲೆಕರಂ |
 ಪಾರುತೆ ಸೂಜಿಸುಗುಂ ಸುರ |
 ಮೈರಿಗಳಂದೊಗೆದ ಹೃದಯಭಯಕಂಪನಮಂ || ೬ ||

*ರಾಗ—ಮುಖಾರಿ- -ಆದಿತಾಳ.

(ಶೈಲಸಾರ್ವಭೌಮಬಾಲೆ ನಿಂಬಂತೆ)

ಏತಕಿಂತು ಮೂರ್ಛೆಯಾಂತೆ ಭೀತಿಯೇನು ಕಾಂತೆ || ಮಾತನಾಡು ಸುಂದರಿ |
 ಮ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿ | ೧ | ಆ ಶಚೀಶಮೈಮೆಯಿಂದ | ಕೇತಿನಿಮಿಷದಿಂದ ||
 ನಾಶವಾಗಿಪೋದನು | ಕ್ಲೇಶಪಡುವುದೇನು || ೨ || ತಾವರೆಯ ಬಳ್ಳಿಯುಷದಿ |
 ವೂವಬಿಡುವಚಂದದಿ | ಈ ವಿಶಾಲನೇತ್ರವನ್ನು | ಭಾವಕೀರಿದಿಡನ್ನು || ೩ ||

ಚಿತ್ರ—ಎಲೆ ಸಖಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸವಾಧಾನಪಡಿಸು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೀನು ಅಪ್ಪರಸ್ತ್ರೀಯಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

ರಾಜಂ—ಕಂ || ಸುಮಕೋಮಲಮೆನಿಸಿರ್ಪೀ |

ರಮಣಿಯು ಹೃದಯಂ ಭಯಪ್ರಕಂಪಮನುಳದಿ |

ಲ್ಲ ಮೆನುತ್ತಂ ಸೂಚಿಸುವಂ |

ತಮಮಾ ಸೀರೆಯ ಸೆರಂಗು ಪೊಡರ್ಪುದಿನ್ನುಂ ||೨||

(ಊರ್ವಶಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಮೂರ್ಛೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಾಬರುವುದು.)

ರಾಜಂ—ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಇದೋ ನೋಡು ನಿನ್ನ ಸಖಿಗೆ ಮೂರ್ಛೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಾ ಬರುವುದು.

*ವೃ|| ಬಗೆಯೆ ಸುಧಾಮರೀಚಿತಮನುಂ ಬಿಡುತಿರ್ಪಿರುಳಂದದಿಂದೆ ಕ |

ಬೊಬ್ಬಗೆಗಳೆಯುತ್ತು ಮಿದ್ಧಪ ನಿಶಾಗ್ನಿಯವೇರುರಿಯಂದದಿಂತಟಂ ||

ಜಗುಳ ನಿತಾಂತಕಲ್ಮಷತೆಯಾಂತ ಮಲತ್ವಮನಾಂಪ ಗಂಗೆವೋಲ್ |

ಮೃಗಶಿಶುನೇತ್ರ ತಾಂ ಕಳೆದವಳ್ ತರದಿಂತಳೆದಿದ್ದ ಮೂರ್ಛೆಯಂ||

ಚಿತ್ರ—ಎಲೆ ಸಖಿ ಇನ್ನು ಭಯವನ್ನು ಬಿಡು ದುರಾಶೆಪಡುತ್ತಿದ್ದ ದೇವಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಾ ಹತರಾದರು.

ಊರ್ವ—(ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿ) ಎಲೆ ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದವನು ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ದೇವೇಂದ್ರನೋ ?

ಚಿತ್ರ—ದೇವೇಂದ್ರನಲ್ಲ, ದೇವೇಂದ್ರ ಸದೃಶನಾದ ಈ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪುರೂರವನು.

* ರಾಗ—ಹಿಂದುಸ್ಥಾನೀಕಾಪಿ—ಆದಿತಾಳ.

(ಬೇಸರನೆ ಬನರಹಿ ಎಂಬಂತೆ)

ತೋರುವಳಿಸುಂದರಿ || ಪ || ವಿಾರಿದಮೂರ್ಚ್ಛೆಯುಕಳೆಯುತಲಿದೊ ||೨||

ಹಿಮಕರನುದಯಿಸೆ | ತಿವಿರಾವರಣವ || ಕ್ರಮದಿಂ ಬಿಡುತಿಹ ರಾತ್ರಿಯವೋ

ಲ್ || ೧ || ಇರುಳೊಳುಭೂಯ | ಸ್ತಂಭವಹಳೊಗೆಯನು || ತೋರೆದಿರುವಗ್ನಿಯ

ತಿಖೆಯಂದದಿ || ೨ || ದಡಕುಸಿಯುತೆ ಬಿ | ದೊಡ್ಡಕಲುಷತೆಯಾಂ || ತೊಡನೆಯೆ

ತಿಳಿಯುವಗಂಗೆಯವೋಲ್ | ೩ ||

ಊರ್ವ್ವ—(ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನಲ್ಲಿತಾನು) ಆ ದೈತ್ಯನು ನನಗೆ ಮಾಡಿದ ಅಪಕಾರವೂ ಉಪಕಾರವಾಯಿತಲ್ಲವೆ ?

ರಾಜಂ—(ಊರ್ವ್ವತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನಲ್ಲಿತಾನು) ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣ ಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು ಮೋಹಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬಂದ ಅಪ್ಸರ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ ಈಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಲಜ್ಜಿತರಾದದ್ದು ಯುಕ್ತ ; ಅಥವಾ ಈಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಬುಷಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ ; ಏತಕ್ಕಂದರೆ—

ವೃ || ತಾರಗೆ ಯಾನ್ಮಾನೀ ರಮಣಿಯಂ ನೆಗ್ಗದ್ಧಿಕ್ಕು ಮುದಾರಕಾಂತಿಯಿಂ |
ದಾರಚಿಸಿಕ್ಕು ಮಲ್ಲದೊಡೆ ಚೈತ್ರ ನುದಗ್ರ ಸುನುಂಗಳಿಂದೆ ಶೃಂ ||
ಗಾರದೆ ಮೇಣ್ಣನೋಜನೆಸಗಿಕ್ಕುಗು ಮಲ್ಲದೆ ವೃದ್ಧತಾಪಸಂ |
ಕಾರಣನೆಂತೂವೇದ ಜಡ ನೀ ಸೊಬಗಂಪೃಜಿಸಲ್ಕೆ ನಿಸ್ಸುಯಂ ||೯||

ಊರ್ವ್ವ—ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಸಮ್ಮ ಸಖೀಜನವೆಲ್ಲಿರುವುದು ?

ಚಿತ್ರ—ಅದನ್ನು ಅಭಯಪ್ರದಾನಮಾಡಿದ ಮಹಾರಾಜನೇ ಬಲ್ಲನು.

ರಾಜಂ—(ಊರ್ವ್ವತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಆ ನಿನ್ನ ಸಖೀಜನವು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖದಲಿರುವುದು. ನೀನೇನೋಡು.

ಕಂ || ಮುನ್ನೊಮ್ಮೈಕಂಠಜನಮುಂ |

ನಿನ್ನಂಕ್ಷಣಕಾಲಮಾದೊಡಂಕಾಣದಿರಲ್ |

ಕೆನ್ನಂಕಳವಳಿವುದೆನಲ್ |

ನಿನ್ನೊಡನಾಡಿಗಳದೆಂತು ನಿನ್ನುಳದಿಕ್ಕುಂ ||೧೦||

ಊರ್ವ್ವ—(ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಈತನಮಾತು ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದದ್ದು. ಚಂದ್ರನಿಂದ ಅಮೃತ ಹೊರಡುವುದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವೆ ? (ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ) ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ತ್ವರಿಪಡುತ್ತಿರುವುದು.

ರಾಜಂ—(ಕೈಯಿಂದ ತೋರಿಸಿ) ಎಲೆ ಲತಾಂಗಿ—

*ಕಂ || ರಾಹುವಿಮುಕ್ತಶರದ್ರಾ |

ಕಾ ಹಿಮಕರನಂತೆ ತೋರ್ಪ್ಪ ನಿನ್ನಯ ಮೊಗಮಂ ||

ಈ ಹೇಮಕೂಟಗಿರಿಯೊಳ್ ||

ನೀಹಂ ಮಿಗೆ ನೋಡುತ್ತಿರ್ಪೊರಿದೊ ತವಸಖಿಯರ್ ||೧೧||

ಊರ್ವ.—(ರಾಜನನ್ನು ಅಸುರಾಗದಿಂದ ನೋಡುವಳು).

ಚಿತ್ರ.—ಎಲೆ ಸಖಿ ನೀನು ನೋಡಲಿಲ್ಲವೆ ?

ಊರ್ವ.—ಏತಕ್ಕೆ ನೋಡದೆ ಇರುವೆನು ! ಸಮಾನವಾದ ಸುಖದುಃಖ
ವುಳ್ಳ ಇಪ್ಪಜನವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇರುವೆನು.

ಚಿತ್ರ.—(ನಸುನಗುತ್ತ) ಯಾರನ್ನು ಹೇಳುಹೇಳು.

ಊರ್ವ.—ಸಖೀಜನವನ್ನು.

ರಂಭೆ—(ನೋಡಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ) ಎಲೆ ಸಖಿಯರೆ, ಇದೊ ನೋಡಿ
ನೋಡಿ, ಆ ಮಹಾರಾಜನು ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಸಖಿಯಾದ
ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ವಿಶಾಲಾನಕ್ಷತ್ರದಬಳಿ ಸೇರಿದ ಚಂದ್ರ
ನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವನು.

ಮೇವಕೆ—(ಹಾಗೆಯೇ ನೋಡಿ) ಈ ರಾಯನು ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಸಖಿ
ಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತಂದದ್ದೂ ತಾನೂ ನೋಯದೆ ಬಂದದ್ದೂ ಇವೆರಡೂ
ನಮಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಿಯವಾದದ್ದು.

ರಾಜಂ—ಎಲೆ ಸೂತನೆ ಹೇಮಕೂಟಪರ್ವತದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದೆವು.
ಮೆಲ್ಲನೆ ರಥವನ್ನು ಇಳಿಸು.

*ರಾಗ—ಕಾನ್ಹಡ—ಆದಿತಾಳ.

(ಒಡುವೆಯಲ್ಲಿಗೆ ನೀಚನೆ ಎಂಬಂತೆ, ವಿರಾಟಪರ್ವ.)

ಸಖಿಯರ ನೋಡಲೆ ಸುಂದರೀ | ನಿನ್ನಾ | ಪ | ಪರಪರಿಯಿಂದಲಿ | ಮರು
ಗುತನಮ್ಮಯು || ಬರುವಿಕೆಯನೆ ಹಾರೈಸುವಾ || ೧ || ತರುಣಿಯೆ ರಾಹುಡಿ |
ಬ್ಬಿರುವ ಚಂದಿರನಂತೆ | ಮರೆವ ನಿನ್ನಾಸ್ಥವನೀಕ್ಷಿವಾ || ೨ || ಈಗಿರಿಕೃಂಗವಿ |
ಭಾಗದೆ ಬಲುಸೊಗ | ಸಾಗೊಗದ ಲತೆಗಳಂತಿಹಾ || ೩ ||

ಸೂತಂ—ಅಯುಷ್ಕಾಂತನಅಪ್ಪಣೆಯಾದಂತೆ (ಎಂದುರಥವನ್ನು ಇಳಿಸುವನು)

ರಾಜಂ—(ಚಿತ್ರದುಡುಗಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ)

ಕಂ|| ಮನಸಿಜನಿಂದಮೆಪ್ಪಟ್ಟಿದ |

ಘನರೋಮಾಂಚಪ್ರಪಂಚದಿಂ ಕರಮಳುದೀರ್ ||

ವನಿತಾಮಣಿಯಭೂಜಾಶಿರ |

ಮೆನತ್ತು ಭುಜಶಿಖರದೋಳ ಪಳಂಜೆದುದಹಹಾ ||೧೧||

ಊರ್ವ—ಎಲೆ ಸಖಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಅತ್ತ ಸರಿ.

ಚಿತ್ರ—ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ !

ರಂಭೆ—ಎಲಾ ಸಖಿಯರೆ, ನಮ್ಮ ಸಖಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ

ಈ ರಾಜರ್ಷಿಯನ್ನು ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಕಾಣೋಣ ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ.

ಎಲ್ಲರೂ--ಬಳ್ಳೇದು ಹಾಗಾಗಲಿ (ಎಂದು ಸವಿಾಪಕ್ಕೆ ಬರುವರು.)

ರಾಜಂ—ಕಂ|| ತಡೆರಥಮಂ ಸೂತನೆ ಸಂ |

ಗಡಿಸುವವೋಲ ಚೈತ್ರಲಕ್ಷ್ಮಿವಲ್ಲಿಗಳಂತಾ ||

ನೋಡಗೂಡುವನ್ನೆವರವಿಾ |

ಮಡದಿಕಡಂಗಿಪ್ಪ ತನ್ನ ಕೆಳದಿಯರಿಂದಂ ||೧೨||

ಸೂತಂ—ಅಪ್ಪಣೆ. (ಎಂದು ರಥವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವನು.)

ಅಪ್ಪ.—ಎಲೈ ಮಹಾರಾಜನೆ ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಜಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ವರ್ಧಿಸುವೆಯೆ ?

ರಾಜಂ—ನಿಮ್ಮ ಸಖಿಯ ಸಮಾಗಮದಿಂದ ನಿಮಗೂ ಅಭ್ಯುದಯವೆ ?

ಊರ್ವ.—(ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯ ಹಸ್ತಾವಲಂಬನದಿಂದಿಳಿದು) ಎಲಾ ಸಖಿಯರೆ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ಬಂದೇಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲಿಂಗಿಸಿ. ನನಗೆ ಪುನಃ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇನೆಂಬ ಪ್ರತ್ಯಾಶೆ ಇರಲಿಲ್ಲ.

(ಸಖಿಯರು ಅಲಿಂಗಿಸುವರು).

*ಮೇವಕೆ—ಈ ಮಹಾರಾಜನು ಬಹುಕಾಲ ಭಗಮಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಲಿ.

ಸೂತಂ.—ಮಹಾರಾಜನೆ ಪೂರ್ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಯಾವುದೋ ಬಂದು ರಥವು ಬರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತೆ ; ಇದೋ ನೋಡು—

†ಕಂ|| ತಳೆದುಭುಜದಲ್ಲಿ ಮಿಸುನಿಯು |

ತೊಳತೊಳಗುವಬಾಹುಪೂರಮಂಪದಪಿಂದಂ ||

ಸೆಳಮಿಂಚುವೆರೆದಮುಗಿಲಂ |

ತಿಳದೀ ಶೈಲಾಗ್ರದಿಂದೆ ಬರ್ಪ್ಪನದೊರ್ವ್ವಂ ||೧೪||

ಅಪ್ಪ.—(ನೋಡಿ) ಓಹೋ ! ಇದೊನು ಜೆತ್ತರಥ ಬಂದ !

ಜೆತ್ತರಥಂ.—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ರಾಜನೆದುರಾಗಿ ನಿಂತು) ಎಲೈ ಮಹೇಂದ್ರನಿಗೂ ಉಪಕಾರಮಾಡತಕ್ಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ಪುರೂರವನೆ ನಿನಗೆ ಕುಳವೆ ?

ರಾಜಂ—ಓಹೋ ! ಇದೊನು ಗಂಧರ್ವರಾಜ ! (ಎಂದು ರಥದಿಂದಿಳಿದು) ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನೆ ನಿನಗೆ ಸುಖಾಗಮನವೆ ?

(ಎಂದು ಪರಸ್ಪರ ಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡುವರು).

•||ರಾಗ—ಸಿಂಧುಮಂದಾರಿ ಆದಿತಾಳ||

(ಕಲಯಾಮಿತ್ರೀ ರಘುನಂದನಂ ಎಂಬಂತೆ)

ಬಹುಕಾಲನೀನಿರು ಭೂಪತಿ | ಮಹನೀಯಶೌರ್ಯ ಮಹಾಮತಿ ||೧|| ತುಹಿ ನಾಂಶುಕುಲಾಂಬುಧಿಚಂದ್ರನೆ | ನಿಹತಾರಿಸದ್ಗುಣಸಾಂದ್ರನೆ | ಅ|| ಸುರಲೋಕವೈರಿಯಕೇಶಿಯು | ಪರಿಹಾರಗೈದುಮಹಾಶಯು | ಕರುಣಾಶ್ರಯನಮ್ಮಯಮಿತ್ರಿಯು ಕರತಂದೆನೀರಜನೆತ್ತಿಯು ||೧|| ಕುಡುವಿಲ್ಲನಂತತಿರೂಪನಂ | ಪಡೆಂತುಸದ್ಗುಣವುಶ್ರನಂ | ಒಡಗೂಡಿಚಿರಂನಿಜಪತ್ನಿಯಿಂ ; ಕಡುರಾಗದಿಂ ಪೊರೆಭೂಮಿಯಂ ||೨|| ನತಲೋಕಪಾಲನಧೀರನೆ | ಶತಪತ್ರಬಾಂಧವತೇಜನೆ | ಕ್ಷಿತಿನಾಕರಸಾತಲವಂಮಿಗೆ | ನುತಕೀರ್ತಿಗನ್ನಿದುಸಾರುಗೆ ||೩||

†|| ರಾಗ—ಶಂಕರಾಭರಣ—ನೋಟು ಏಕತಾಳ ||

ಆಗಸದಿಂದತಿ | ವೇಗದಮಣಿಮಯು | ವಾಗಿಹಮಕುಟದ ಕಾಂತಿಯೊಳು | ಈಗಿಂಶ್ಯಂಗೆವಿ | ಭಾಗವಟಿಳಗುತ | ಲೀಗಬರುತ್ತಿಹನಿವನಾರೈ ||೧|| ಇಳಿಯಾಣ್ಣನೆ ಭುಜ | ದೊಳುಮಿಸುನಿಯು ಥಳ | ಥಳಿಸುವಭುಜಕೀರ್ತಿಯುತಳೆದು || ತೊಳಗುವಮಿಂಚನು | ತಳೆದಿಹಮೇಘವು | ಕೆಳಗಿಳಿದೈತರುವಂದದಲಿ ||೨||

ಚಿತ್ರ—ಎಲೈ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನೆ ಕೇಶಿಯೆಂಬ ದಾನವನು ಊರ್ವುಷಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಇಂದ್ರನು ನಾರದರ ಮುಖದಿಂದ ತಿಳಿದು ಆಕೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಗಂಧರ್ವ ಸೇನೆಗಾಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಸೇನಾಸಮೇತನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ನಾನು ಚಾರಣರ ಮುಖದಿಂದ ನಿನ್ನ ವಿಜಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆನು.

ಇನ್ನು ಈಕೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಬಾ ಮಹೇಂದ್ರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ. ನೀನು ನಮ್ಮ ಮಹೇಂದ್ರನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ ; ನೋಡು—

ಕಂ || ನಾರಾಯಣಮುನಿ ಮುಂಬಲ |
 ವೈರಿಗೆ ಸೃಜಿಸಿತ್ತ ನೀಮನೋಹಾರಿಣಿಯಂ ||
 ಸ್ವಾರಾಜಮಿತ್ರನೀಂದೇ |
 ವಾರಿಯಸೆರೆವಿಡಿಸಿತಂದು ಸಾಂಪ್ರತಮಿತ್ತಯ್ ||೧೫||

ರಾಜಂ—ಎಲೈ ಚಿತ್ರರಥನೆ ನೀನು ಹಾಗೆನ್ನಕೂಡದು ;—

ಕಂ || ಸುರನಾಥನಪಕ್ಷದೊಳ |
 ಪ್ವರಸರ್ಕ್ಕಳವಿಜಯಮೆಂಬುದಿಂದ್ರನದಕ್ಕುಂ ||
 ಗಿರಿಗುಹೆಯೊಳವೊಳಗುವ ಕೇ |
 ಸರಿವಮುಂಸೀಳ್ವುದಲ್ಲೆ ಸೂರ್ಯನೇಗಳಂ ||೧೬||

ಚಿತ್ರ.—ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದು ಸಹಜ, ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಅಹಂಕಾರವಿಲ್ಲದಿರುವುದೇ ಭೂಪಣ.

ರಾಜಂ—ಮಿತ್ರನೆ ಮಹೇಂದ್ರನ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಈಗ ನಾನು ಬರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಈಕೆಯನ್ನು ನೀನೆ ಅತನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು.

ಚಿತ್ರ.—ನಿನ್ನಿಷ್ಟವಿದ್ದಂತಾಗಲಿ. ಎಲಾ ಮಂಗಳಾಂಗಿಯರೆ ಇನ್ನು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಹೊರಡತಕ್ಕದ್ದು.

(ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ ಹೊರಟರು).

ಊರ್ವ್ವ.—(ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯೊಡನೆ) ಎಲೆ ಸಖಿ ನನುಗೆ ಮಹೋಪಕಾರ ಮಾಡಿದ ಈ ರಾಜರ್ಷಿಯನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ಲಜ್ಜೆ ಪಡುವೆನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನೀನೇ ತಿಳಿಸು.

ಚಿತ್ರ.—(ರಾಯನಬಳಿಗೆ ಬಂದು) ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನೆ ಊರ್ವ್ವಶಿಯು ನೀನು ಸಮ್ಮತಿಸಿದರೆ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯೊಡನೆ ಮಹೇಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರುವೆನೆಂದು ಬಿನ್ನೈಸುವಳು.

ರಾಜಂ—ಹೋಗಿ ಬರಲಿ ; ಮತ್ತೊಂದುವೇಳೆ ನೋಡುವೆನು.

(ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ ಚಿತ್ರರಥನೊಡನೆ ಆಕಾಶಗಮನವನ್ನು ನಟಿಸುವರು).

ಊರ್ವ್ವ.—(ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಗತಿಭಂಗವನ್ನು ನಟಿಸಿ) ಓಹೋ ! ಈ ಬಳ್ಳಿಯ ಕವಲಿಗೆ ನನ್ನ ಮುತ್ತಿನಮಾಲೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿತು.

(ಎಂದು ನೆವದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ತಿರುಗಿ ರಾಯನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ)
ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಇದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಡಿಸು.

ಚಿತ್ರ.—(ನೋಡಿ ನಕ್ಕು) ಬಲವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದೆ ಬಿಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಊರ್ವ್ವ.—ಹಾಸ್ಯ ಹಾಗಿರಲಿ ; ಬಿಡಿಸು ಬಿಡಿಸು.

ಚಿತ್ರ.—ಆಗಲಿ ಬಿಡಿಸುವೆನು.

ಊರ್ವ್ವ.—(ರಾಯನನ್ನು ನೋಡಿ ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯನ್ನು ಕುರಿತು) ಈಗ ನೀನು ಆಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಮರೆಯದಿರು.

(ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಬಿಡಿಸುವುದನ್ನು ನಟಿಸುವಳು).

ರಾಜಂ—(ಉತ್ತಯನ್ನು ನೋಡಿ)

ಕಂ || ಅಸಿಯಳಕೊಂಕಿದದಿಟ್ಟಿಯ |

ನಸುತಿರುಪಿದವೊಗಮನಿನ್ನದೊಮ್ಮೆಯುನಾನೀ ||

ಕ್ಷಿ ಸಲೀಕೆಯಗಮನಕ್ಕೆಡ |

ರೆಸಗುತನೀಂಬಳ್ಳಿಯನಗೊಡಜ್ಜಿದೆಹಿತಮಂ

ಸೂತಂ—ಆಯುಷ್ಮಂತನೇ—

ಕಂ || ಕೆಡಪಿಸುರಗ್ಗಪರಾಧಸ |

ನೊಡಚ್ಚಿ ದಾರಕ್ಕಸಕ್ಕಳಂ ಜಲನಿಧಿಯೊಳ್ ||

ಆಡಗಿದುದನಿಲಾಸ್ತ್ರವಿದಾ |

ನೊಡನೊಲಂಬೊಕ್ಕಪಾವಿನಂತಿರೆಡೊಣೆಯೊಳ್ ||೧೮||

ರಾಜಂ—ಒಳ್ಳೆದು ಇನ್ನು ರಥವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡು : ಇದೋ ಬಂದೆನು.

ಸೂತಂ—ಆಯುಷ್ಮಂತನಪ್ಪಣೆಯಾವಂತಾಗಲಿ.

(ಎಂದು ರಥವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವನು).

ಊರ್ಟ್—(ರಾಯನನ್ನು ನೋಡಿ ಜಿಸುಮಯ್ಯುತ್ತ ಸಖಿಯರೊಡನೆ ಹೋಗುವಳು).

ರಾಜಂ—(ಊರ್ಟ್ ಶೀಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ತನ್ನಲ್ಲಿತಾನು) ನನ್ನ ಮನನ್ನು ದುರ್ಲಭವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವುದು.

*ಕಂ|| ತೆರಳುತೆ ಗಗನದೊಳೀಸುಂ |

ದರಿ ಯೆನ್ನೊಡಲಿಂದೆನುಸವನೆಳವಳ'ಮುರಿರಿ ||

ಪ್ಪಾರವಿಂದಮೃಣಾಳಾಗ್ರವೆ |

ನಿರುಕಿಸೆವೆಣ್ಣೆಂಚೆನೆಳವತೆರದಿಂದೆಳೆಯಂ ||೧೯||

(ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗುವರು).

*||ರಾಗ—ಬಿಹಾಗ್. —ರೂಪಕತಾಳ||

(ಎಂತುಸೈಸುವೆ ಸಖೀ ಎಂಬಂತೆ ಶಾಕುಂತಳ.)

ಎಂತುನಾನ್ಯೆದುವೆ | ಕಾಂತೆಯನುಳಿದೆಂತಿರುವೆ ||೨೦|| ಕಂತುವಾಕ್ಯತಾಂತನಾಗೆ ಚಿಂತೆಯಧಿಕವಾಗೆ ||೨೧|| ಮುರಿದಕಮಲನಾಳದಳೆಯ | ನರದನೆಳವಹಂಸಿವೊಲೆ | ಆರಸಿಮನವದೇಹದನವ | ಹರಿಸಿಕೊಂಡುಪೋಪಳೇ | ಗೆಂತು ||೨೨|| ಮದನನಾರಾಚಿದಂತೆ | ಚದುರೆತನ್ನದಿಟ್ಟಿಯ | ಹೃದಯದಲ್ಲಿನೆಟ್ಟಿಮನವ | ಚೆದರಿಸುತಲಿಪೋಪಳೇ | ನ್ನಂತು ||೨೩|| ರಾಜಸದೃಶವದನೆಪಂ | ಕೇಜನಯನೆಯೆನ್ನನು | ವ್ಯಾಜದಿಂದಲೀಡಿಸಿಸುರ | ರಾಜಸಭೆಗೆಪೋದಮೇ | ಲೆಂತು ||೨೪||

ಪ್ರಥಮಾಂಕವು ಮುಗಿದುದು.

ದ್ವಿತೀಯಾಂಕಂ.

(ಬಳಿಕ ವಿದೂಷಕನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು).

*ವಿದೂಷಕ—ಓಹೋ! ಈಗೇನವಾಡಲಿ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು ಎಲೆಯಮುಂದೆ ಕೂತುಕೊಂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಚಪಲಪಡದ ಹಾಗೆ ತನ್ನ ನಾಲಗೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರನೋ ಹಾಗೆ ಜನ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ರಾಜರಹಸ್ಯವನ್ನು ಹೊರಪಡಿಸದಹಾಗೆ ನನ್ನ ನಾಲಗೆಯನ್ನು ನಾನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜನು ಧರ್ಮಾಸನ ವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರುವಪರ್ಯಂತಕ್ಕೂ ನಿರ್ಜನವಾಗಿರುವ ವಿಮಾನಪ್ರತಿಚ್ಛಂದ ವೆಂಬ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಮೇಲಿರುವೆನು.

(ಎಂದು ಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲುವನು).

ಚೇಟಿ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ)ಮಹಾರಾಜನು ಸೂರ್ಯೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಬಂದಾರಭ್ಯ ವ್ಯಾಕುಲನಾಗಿರುವನು. ಆದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಆತನ ಮಿತ್ರನಾದ ಮಾಣವಕನಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವಂತೆ ಕಾಶೀರಾಜಪುತ್ರಿಯಾದ ಮಹಾದೇವಿಯು ನನಗಾಜ್ಞಾ ಹಿಸಿರುವಳು. ಈಗ ಆತನನ್ನು ಎಲ್ಲಿತಾನೇ ಕಾಣಲಿ! ಹೇಗೆತಾನೇ ಅವನನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಆವಿಷಯ ವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿ! ಓಹೋ! ಗರಿಕೆಯಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಮಂಜಿನಂತೆ ಆತನಲ್ಲಿ ರಾಜರಹಸ್ಯವು ಬಹುಕಾಲ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಬಳ್ಳೇಡು ಆತನನ್ನು ಹುಡು ಕುವೆನು.

*ರಾಗ—ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿಕಾಪಿ—ಏಕತಾಳ.

(ತಂಗಂವಾಟು).

ಆರಸನ ಗುಟ್ಟನು | ನಮ್ಮಾ ಆರಸನ ಗುಟ್ಟನು | ಆರೊಳು ನಾಂಮೊದ | ಲೊ ರೆಯುವೆಮನದ | ಲ್ಲಿರಿಸಲು ಸೈರಿಸೆನು | ಮನದಲ್ಲಿರಿಸಲು ಸೈರಿಸೆನು ||೧|| ಎಡೆಯೊ ಳು ಮುಂಗಡೆ | ಬಡಿಸಿದ ಭಕ್ತೈವ | ತುಡುಕದೆ ಸಂಭ್ರಮ | ಪಡುತಿಹ ವಿಪ್ರನ | ಕುಡಿನಾಲಿಗೆಯಂತೆ | ಅದನಾಂ ನುಡಿಯದೆ ಸೈರಿಸೆನು ||೨|| ಕಡುಚಪಲದಬಾ | ಯ್ವಿಡದಿಹುದೆಂತದ | ಒಡಕಿನವಾತ್ರೆಯೊ | ಳಡಗುವುದೇಣಲ | ತಡೆಯೆನು ಸಂಕ ಟವ | ನುಡಿಯದೆ ತಡೆಯೆನು ಸಂಕಟವ ||೩||

ಇದೂ ಈ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ನಡುವೆ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಕೋತಿಯಂತೆ
ಅಲ್ಲಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತಿರುವನು. ಬಳ್ಳೇದು ಈತನ ಸವಿಾಪಕ್ಕೆ
ಹೋಗುವೆನು. (ಎಂದು ಸವಿಾಪಕ್ಕೆ ಬಂದು) ಅರೈನೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು
(ಎಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸುವಳು).

ವಿದೂ —ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. (ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು) ಇದೇನು! ಈ
ದುಷ್ಟಳಾದ ಚೇಟಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ನಮ್ಮ ರಾಯನ ರಹಸ್ಯವು
ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ತಾನಾಗಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಲಿದೆ.
(ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ)

ಎಲೆ ನಿಪುಣಿಕೆ ಸಂಗೀತವ್ಯಾಸಂಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟೆ ?

ಚೇಟಿ—ಮಹಾದೇವಿಯ ಅಜ್ಜಿಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ
ಬಂದೆನು.

ವಿದೂ.—ಮಹಾದೇವಿ ಏನಾಜ್ಞಾ ಪಿಸಿರುವಳು ?

ಚೇಟಿ—ಯಾವಾಗಲೂ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತನಾಗಿದ್ದ ಮಹಾರಾಜನು
ಈಗ ಆಕೆಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ ಇರುವನಂತೆ.

ವಿದೂ —ಎಲೆ ನಿಪುಣಿಕೆ ಮಹಾದೇವಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮಹಾ
ರಾಜನು ಆಚರಿಸಿದ ಪ್ರತೀಕಾಲವೇನು ?

ಚೇಟಿ—ನಿಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜನು ಯಾವಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತನಾಗಿ
ರುವನೋ ಆಕೆಯ ಹೆಸರು ಹಿಡಿದು ನಮ್ಮ ಮಹಾದೇವಿಯನ್ನು ಕರೆದನು.

ವಿದೂ.—(ತನ್ನಲ್ಲಿತಾನು) ಆತನೇ ತನ್ನ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿ
ಸಿದಮೇಲೆ ನನ್ನ ನಾಲಗೆಯನ್ನು ನಾನೇಕೆ ತಡೆದುಕೊಂಡಿರಲಿ. (ಪ್ರಕಾಶ)
ಊರ್ವಶಿಯೆಂದು ಕರೆದನೋ ? ಆ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನೋಡಿದಾರಭ್ಯ
ಮಹಾದೇವಿಯನ್ನು ಹಾಗಿರಲಿ ; ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದವನಂತೆ ನನ್ನನ್ನೂ ಬಹಳ
ವಾಗಿ ಪೀಡಿಸುತ್ತಿರುವನು.

ಚೇಟಿ—(ತನ್ನಲ್ಲಿತಾನು) ರಾಯನ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಬಳ್ಳೇ ಉಪಾಯದಿಂದ
ಭೇದಿಸಿ ತಿಳಿದೆನು. (ಪ್ರಕಾಶ) ಮಹಾದೇವಿಗೆ ಏನರಿಕಮಾಡಲಿ ?

ವಿದೂ.—ಈಗ ನಾನು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಈ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿರುವೆನು. ಆಮೇಲೆ ಮಹಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣುವೆನೆಂದು ಅರಿಕೆಮಾಡು.

ಜೇಟ.—ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ. (ಎಂದು ತೆರಳಿದಳು).

ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಪಾಠಕರು—ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ. ಜಯವಾಗಲಿ.

*ವೃ|| ಅಲೋಕಾಂತಾವರುದ್ಧಸ್ರಚೂರಜನತವೋವೃತ್ತಿಗಳದೇವನೀನುಂ|
ನಾಳಕಪ್ರೇಯನುಂಸಂತವಿದಮಗನಿಮ್ತೇಕರೂಪಾಧಿಕಾರಂ ||

ತಾಳುತ್ತಿಪ್ಪಂಕ್ಷಣಂವಿಶ್ರಮಸುಖಮನಿನಂನಟ್ಟಿರಲ್ಲವಟ್ಟಿಯೊಳ್ಳೀಂ |

ಶಿಲಾಕ್ರಾಂತೇಳನ್ನಿಡೆ ಯೊಳದಿಸದಪ್ರಾಂಶವೊಳವಿಶ್ರಮಿಪ್ಪಯ್ ||

ವಿದೂ.—(ಕೇಳಿ) ಇದೋ ಮಹಾರಾಜನು ಧರ್ಮಪನದಿಂದಿದ್ದನು ನಾನೂ ಆತನ ಪಕ್ಕವನ್ನು ಸೇರುವೆನು. (ಎಂದು ತೆರಳಿದನು).

(ಇಂತಿದು ಪ್ರವೇಶಕವು).

(ವಿರಹಪೀಡಿತನಾದ ರಾಯನು ವಿದೂಷಕನೊಡನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು).

†ರಾಜಂ—ಕಂ|| ಅನಾಕಲೋಕನುಂದರಿ |

ವಿಾನಾಂಕನವೋಭುಬಾಣಮೆಸಗಿದಪಥದಿಂ |

ದಾನೀಕ್ಷಿ ಸಿದಂದಿನಿವಿಾ |

ಮಾನಸಮಂ ಪೊಕ್ಕಳಕ್ಕಟೆಗೆಯ್ದಪೆನಾಂ

||೨||

*||ರಾಗ—ಶಂಕರಾಭರಣ—ನೋಟು—ಅದಿತಾಳ||

ಮಾನವೇಂದ್ರನೇನೀನು | ಅನೀರಣಪಖನು | ಜಾನಿಸಲುಡೋಗದೇಸ | ಮಾನರೀರ್ವರು ||೨|| ಧರಣೀತಲದೊಳ | ಗರುತಿಹತಮವನು || ೨ ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಭೃದಯವಪಡೆಯುತ | ನಿರುಪಮತೇಜೋಮಯನೆನಿಪೈ ||೧|| ತರಣಿಯುಗಗನಾಂ | ತರದೊಳುನಿಲ್ಲವ || ೨ ಪರಿಯಂಕ್ಷಣಕಾಲದವಿಕ್ರಾಂತಿಯು | ಧರಣೀಪಮಧ್ಯಾತ್ಮದವಡವೈ ||೨||

†||ರಾಗ—ವಸಂತ—ಅದಿತಾಳ||

(ಗತಿಯಾರನಗೆ ಎಂಬಂತೆ—ದ್ರಾವದೀಸ್ವಯಂವರ).

ಸ್ವೈರಲಾರೆ | ವಿಾರಿದತಾವವ || ಸೇರುವೆನೆಂದಿಗೆ | ಸಾರಸಮುಖಿಯ ||೧|| ಮಾರನಬಾಣವು | ಮಾಡಿದದಾರಿಯಂ || ದಾರಮಣಿಯುಮನವ ಸೇರಿದಳಾಗ ||೨|| ಎತ್ತನೋಡಿದರೂ | ಚಿತ್ತದೊಳರ್ವಾ || ಮತ್ತಕಾಶಿನಿಯ ಕಾ | ಣಾತಿಹಳಕ್ಕಟೆ ||

ವಿದೂ.— ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಾಶೀರಾಜಪುತ್ರಗೆ ಕಷ್ಟ ಬಂತು !

ರಾಜಂ— ಎಲೈ ಮಾಣವಕನೇ, ನನ್ನ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಯೇ ಇಟ್ಟಿದ್ದೀಯಾ ?

ವಿದೂ.— (ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು) ಅಯ್ಯೋ! ತೊತ್ತಿನವುಗಳಾದ ಆ ಚೇಟಿಯು ನನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸಿದಳು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜನು ನನ್ನನ್ನು ಹೀಗೆ ಕೇಳುತ್ತಿ ರಲಿಲ್ಲ.

ರಾಜಂ— ಇದೇನು ಯಾತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೀಯೆ ?

ವಿದೂ.— ಅಯ್ಯಾ ಮಹಾರಾಜನೇ, ನಿನ್ನ ಮಾತಿಗಾಗಲಾಡ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡದಂತೆ ನನ್ನ ನಾಲಗೆಯನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆನು.

ರಾಜಂ— ಹಾಗೆ ನೀನು ನಾಲಗೆಯನ್ನು ತಡೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಯುಕ್ತ. ಈಗ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಯಾವತರದಿಂದ ವಿನೋದಪಡಿಸಲಿ ? ಹೇಳು.

ವಿದೂ.— ಹಾಗಾದರೆ ಅಡಿಗೇಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ ನಡೆ.

ರಾಜಂ— ಅಲ್ಲಿನು ?

ವಿದೂ.— ಅಲ್ಲಿನೇ ? ಬೇಕಾದ ಭಕ್ತ್ಯುಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನು ತುಂಬಿರುವ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಿನೋದಪಡಿಸಬಹುದು.

ರಾಜಂ— (ನಕ್ಕು) ಅಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳು ದೊರೆಯುವುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ವಿನೋದಪಡಬಹುದು. ದುರ್ಲಭವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಹೇಗೆ ವಿನೋದಪಟ್ಟಿತು ?

ವಿದೂ.— ಪೂಜ್ಯಳಾದ ಆ ಉರ್ವಶಿಯ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ನೀನು ಬಿದ್ದೇ ಇದ್ದೀಯಷ್ಟೆ ?

ರಾಜಂ— ಆದರಿದೇನು ಪ್ರಯೋಜನ ?

ವಿದೂ.— ಅದೇಕೆ ಹಾಗೆ ಹೇಳುತ್ತೀಯೆ ? ಅವಳು ನಿನಗೆ ದುರ್ಲಭಳೆಂದು ನಾನೆಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ರಾಜಂ— ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದು ಏಕೈವಾಚನವಾಗಿದೆ.

ವಿದೂ.—ನೀನು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನನಗೂ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಕುತೂಹಲವುಂಟಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾದರೇನು! ಅವಳ ರೂಪು ಅಂಥಾ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದದ್ದೆ ? ಅಥವಾ ನನ್ನ ರೂಪಿಗೆ ಸಮಾನವಾದದ್ದೋ ?

ರಾಜಂ—ಮಾಣವಕನೆ ಅವಳ ಅವಯವಗಳನ್ನು ಬಂದೊಂದಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುವುದು ಅಶಕ್ಯವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು.

* ಕಂ || ಅಭರಣಕ್ಕಾಭರಣಂ |

ಶೋಭಾವತಿ ಸಿಂಗರಕ್ಕೆ ಸಿಂಗರಮನಿಕುಂ ||

ಈ ಭೂಮಿಯೊಳುಪಮಾನಕೆ |

ಸೌಭಾಗ್ಯದಕಣಿ ಮನೋಜ್ಞ ಮಾಡುಪಮಾನಂ ||೩||

ವಿದೂ.—ಆಹ! ಗಗನದಲ್ಲಿರುವ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ನೀನೂ ಗಗನದಲ್ಲಿರುವ ಜಲಧಾರೆಯನ್ನೇ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಚಾತಕಪಕ್ಷಿಯೂ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೆ!

ರಾಜಂ—ಮಿತ್ರನೆ ನಿರ್ಜನಸ್ಥಾನಕ್ಕೊರತಾಗಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಏನೋದಿಸೂನವು ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಮದವನಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ ನಡೆ.

* ರಾಗ—ಖರಹರಪ್ರಿಯು—ರೂಪಕತಾಳ.

(ಏನನಾಡಿದೆಯೆಂಬಂತೆ, ಶಾಕುಂತಲ.)

ಎಂತುವರ್ಣಿವೆ | ನಾ ನೆಂತುವರ್ಣಿವೆ | ಪ | ಕಂತುಸತಿಯು ನಿಂದಿಸುವಾ | ಕಾಂತೆಯು ರೂಪಾತಿಶಯವ | ಅ | ತೊಡಿಗೆಗಳಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಯಾದ | ಕಡುಚೆಲುವಿ ಕೆಯನ್ನು ತಳೆದ | ಬಡನಡುವಿನ ಚಂದ್ರಮುಖಿಯು | ಮಡದಮಣಿಯ ಮಂದಗ ತಿಯು || ೧ || ಸದುಪಮಾನ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ | ಸದುಪಮಾನ ವಸ್ತುವಾದ || ಮದನ ಕರ ಕೃಪಾಣಿಯಾದ | ಮೃದುಳಮಧುರ ವಾಣಿಯನಾ || ೨ || ಸಿಂಗರಕ್ಕೆ ಸಿಂಗರ ವಹ | ಧೃಂಗಟಿಕುರಿಯಾದಿಸಾ || ರಂಗದೀರ್ಘನಯಿನೆಯಾದ | ಮಂಗಳಾಂಗಿ ಯನ್ನು ನಾನ | ದೆಂತುವರ್ಣಿವೆ || ೩ ||

ವಿದೂ.—(ತನ್ನಲ್ಲಿತಾನು) ಇನ್ನೇನುಗತಿ ! ಇವನಸಂಗಡ ಅರಣ್ಯರೋ
ದನವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಬಂತು. (ಪ್ರಕಾಶ) ಈಕಡೆ ದಯಮಾಡಿಸ
ಬೇಕು. (ಎಂದಿಬ್ಬರೂ ನಡೆದು) ಮಹಾರಾಜನೆ ಪ್ರಮದವನದಿಂದ ಪ್ರೇರಿ
ತನಾದ ದಕ್ಷಿಣವಾಯುವು ಇದೋ ನಿನ್ನನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು.

ರಾಜಂ—ಈ ವಾಯುವಿಗೆ ಈ ವಿಶೇಷಣವೊಪ್ಪುವುದು.

ಕಂ || ಕುಸುಮಿತ ಮಾಧವಿಯೊಳ್ ವಿಹ |

ರಿಸುತುಂ ನೇಹದೊಳ ಕುಂದವಲ್ಲಿಯ ನಾಲಿಂ ||

ಗಿಸುತುಂ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದೊಳ |

ಶ್ವಸನನಿರುಕಿವೊಡೆ ಕಾಮಿಯಂತಿರೆ ತೋರ್ಕ್ಕುಂ ||೪||

ವಿದೂ.—ನಿನ್ನ ಮನೋಭಾವವೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇರತಕ್ಕದ್ದು.
(ಎಂದು ನಡೆದು) ಮಹಾರಾಜನೆ ಇದೇ ಪ್ರಮದವನವು.

ರಾಜಂ—ಮಿತ್ರನೆ ನೀನು ಮುಂದೆನಡೆ. (ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು.)

ರಾಜಂ—(ನೋಡಿ) ಮಿತ್ರನೆ ವಿರಹತಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವು
ದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಇನ್ನೂ ವಿರಹತಾಪ ಹೆಚ್ಚುವುದಕ್ಕೆ
ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಕಂ || ಕಳೆಯಲ್ಕ ತನುಜ್ವರದುಪ |

ಬಿಳಮಂ ಪ್ರಮದೋಪವನಕೆ ನಾಂ ಬಂದುದುಕೇಳು ||

ವೊಳಯಲಿ ಬಿದ್ದಮನುಜಂ |

ಸೆಳವಿಗೆ ಮಗುಳ್ಳದಿರೆ ವರ್ಪತರನಾಯ್ತು ಕಟಾ ||೫||

ವಿದೂ.—ಅದು ಹೇಗೆ ?

ರಾಜಂ—ಕಂ|| ಸುಲಭಮದಲ್ಲ ದನಸ್ತುವ |

ನಳಪೆನ್ನಂ ಮೊದಲಿ ಪಂಚಬಾಣಂ ತವಿದಂ ||

ಮಲಯಾನಿಲನಿಂದಂ ಪ |

ಣ್ಣಲ ಯುದುರಿ ತಳತ್ತಮಾನನೀಕ್ಷಿಸಲಿನ್ನೇಂ ||೬||

ವಿದೂ.—ಮಹಾರಾಜನೆ ಯಾತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹೀಗೆ ವ್ಯಸನಪಡುತ್ತೀಯೆ? ಹೀಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಾಧಿಸುವ ಮನ್ಮಥನೇ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನಿನ್ನಿಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಕೈಗೂಡಿಸಿ ನಿನಗೆ ಸೌಖ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನು.

ರಾಜಂ—ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಚನವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದೆನು.
(ಎಂದಿಬಿಟ್ಟರೂ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾ)

ವಿದೂ.—ಮಹಾರಾಜನೆ ಈ ಉದ್ಯಾನವು ವಸಂತಖುತು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ್ದರಿಂದ ಎಷ್ಟು ಮನೋಹರವಾಗಿದೆ ನೋಡು.

ರಾಜಂ—ಪದೇಪದೇ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇರುವೆನಲ್ಲ.

*ವೃ|| ತುದಿಯೊಳ್ಕಾಂತಾನಶಂಜೊಲ್ಕು ರವಕ ಮೆಳಗಂಪಂಪಮಂತಾಳ್ಕು
ದಿವ್ವಂ |
ಕೃದೆ ಕರ್ಪಂಕೆಂಪುಪತ್ತಿಪ್ಪನುಗೆಬಿರಿಯಲಾಂತಿಕ್ಕುಮಾಲೋಕ
ರಮ್ಯಂ ||
ಪುದಿಯುತ್ತುಂಧಾಳಯಿಂಪೊಂಗದಿರನರಮೆಪತ್ತಿಕ್ಕುಮಿಾಜೂತ
ಗುಚಂ |
ಪದಪಿಂದಂಬಾಲ್ಯತಾರುಣ್ಯದನಡುವೆನುಧುಶ್ರೀಕರನಿಂದುತೋಕ್ಕುಂ

ವಿದೂ.—ಇದೋ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಆಸನದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಮಲ್ಲಿಕಾಮಂಟಪವು ಕಂಗಳೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಇದು ದುಂಬಿಗಳ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ದುರುವ ಹುವ್ವುಗಳಿಂದ ನಿನಗೆ ಕೈಗಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಕಾಣು

• ರಾಗ—ಬಿಹಾಗ್—ಅದಿತಾಳ.

(ಭಾಸುರವಾದುದು ಬೇಸಿಗೆ ಎಂಬಂತೆ, ಶಾಕುಂತಲ)

ಅವನಚಿತ್ತವ | ನೀವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯು | ಕಾವನಬಾಧೆಯಿಂ ಕಾಡಿಸದು | ಪ ||
ಮಾರಕನಾಗಿಹ | ಮಾರನಿಗೀಸಹ | ಕಾರದತರುಸಹಕಾರಕವು || ಸಾರಸಪರಿಮ
ಳಾ || ಸಾರವಹಾನಿಲ | ದಾರಕನೆನ್ನಸುದಾರಕನು || ೧ | ಬನಸಿರಿಯನುಚೈ |
ತ್ರನುತಾನೀಶುಭ | ದಿನದೊಳುವರಿಸಿದನೆನುವದನು || ಜನರಿಗೆಸೂಚವು | ದೆನಶುಕ
ವಿಕಕಲ | ನಿನದವುಶಂಕೆಯುಜನಿಯುವುದು || ೨ | ವಿರಹದಬೇಗಿಯು | ಪರಿಹರಿಸು
ವೆನೆಂ | ದರಿಯುತ್ತೀವನಕೈತರಲು | ಶೋರೆಯೊಳುಬಿದ್ದವಂ | ಪರಿವಹದೆದುರಿಗೆ |
ಬರುವಂದವನನುಕರಿಸಿದೆನು | ೩ ||

ವುದು. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಕುಳಿತು, ಪುಷ್ಪಯುಕ್ತವಾದ ಲತೆಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ಊರ್ದ್ವಶೀ ವಿರಹದಿಂದುಂಟಾದ ತಾವನನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಿಕೊ.

ರಾಜಂ—ಹಾಗಾಗಲಿ. (ಎಂದು ವಿದೂಷಕನೊಡನೆ ಕೂತುಕೊಂಡು)
(ನಿಟ್ಟುಸುರುಬಿಟ್ಟು)

ಕಂ || ಅಲಲಿತಾಂಗಿಯರೂಸವೆ |

ನಾಲೋಕಿಸಿದೆನ್ನದ್ವಿಪ್ಪಿಸುಣ್ಣವಲಿಡಿದು ||

ನ್ನೀಲಿತಸುಮಂಗಲಾದೊಡ |

ವಿಾಲತೆಗಳನೋಡಿನಾಡೆನಲವಾಂತಪುದೇ ||೪||

ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಇಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸು.

ವಿದೂ.—(ನಕ್ಕು) ಸರಿಯೆ! ಅಹಲ್ಯಾ ಕಾಮುಕನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೂ ಊರ್ದ್ವಶೀಕಾಮುಕನಾದ ನಿನಗೂ ತಾವಪರಿಹಾರೋಪಾಯವನ್ನು ಚಿಂತಿಸತಕ್ಕವರು ಹುಚ್ಚರೇ ಸರಿ!

ರಾಜಂ—ಅತಿ ಸ್ನೇಹವೆಂಬುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾದರೂ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಲ್ಲವೆ ?

ವಿದೂ.—ಆಗಲಿ, ಯೋಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ನೀನು ಸುಮ್ಮನೆ ಗೋಳಾಡುತ್ತ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಳವಳ ಪಡಿಸಬೇಡ.

ರಾಜಂ—(ಸಂತೋಷಭಾವವನ್ನು ನಟಿಸಿ ತನ್ನಲ್ಲಿತಾನು)

ವೈ || ಆಕಾಂತ ಚಂದ್ರಮುಖಿ ದುರ್ಲಭೆಯಾಗಿತೋರ್ಕ್ಕು |

ಮೀಕಾಮುಚೇಷ್ಟೆನುಡಿಯಲ್ಕರಿದಾಗಿತೋರ್ಕ್ಕುಂ ||

ಸ್ವಿಕಾಂಕ್ಷಿತಾರ್ಥಮಿದಿರ್ಪವೊಲೆನ್ನ ಚೆತ್ತ |

ಮಾಕಸ್ಮಿ ಕಪ್ರಮದನುಂತಳಯುತ್ತು ಮಿಕ್ಕುಂ ||೫||

[ಎಂದು ಸಾಧಲಾಷನಾಗಿರಲು, ಆಕಾಶಯಾನದಿಂದ ಉರ್ದ್ವಶೀ ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯರು ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು.]

•ಚಿತ್ರ.—ಎಲೆ ಸಖಿ ಉರ್ದ್ವಶೀ ನೀನು ನಿರ್ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋರಬೆ ?

ಉರ್ದ್ವ.—ಎಲೆ ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಹೇಮಕೂಟಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಳ್ಳಿಯ ಕವಲಿಗೆ ನನ್ನ ಮುತ್ತಿನಮಾಲಿಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿರಲು, ಇದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಡಿ ಸೆಂದು ನಿನಗೆ ನಾನು ಹೇಳಿದಾಗ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಹಾಸ್ಯಮಾಡಲಿಲ್ಲವೆ ?

ಚಿತ್ರ.—ಹಾಗಾದರೇನು ರಾಜಖುಷಿಯಾದ ಆ ಪುರೂರವನ ಬಳಿಗೆ ಹೋರಬೆಯೋ ?

ಉರ್ದ್ವ.—ಹೌದು, ಇದು ಅದೇ ಪ್ರಯತ್ನ ; ಆದರೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಲಜ್ಜೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿರುವೆನು.

ಚಿತ್ರ.—ಒಳ್ಳೇದು, ಮೊದಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಯಾರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿರುವೆ ?

ಉರ್ದ್ವ.—ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದೇನೆ.

ಚಿತ್ರ.—ಚೆನ್ನಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟವರು ಯಾರು ?

ಉರ್ದ್ವ.—ಪೂಜ್ಯನಾದ ಮನ್ಮಥನು.

ಚಿತ್ರ.—ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿನಿಚನವಿಲ್ಲ.

*|| ರಾಗ—ದೇವಗಾಂಧಾರಿ—ಮಿಶ್ರಭಾವು ||

ಚಿತ್ರ.—ಓಸಖಿಮಂದಯಾನೆ | ಯಾಸಾಬ್ಧವದನೆ || ಪ || ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ | ಸಾರುವೆ ಯೆಲ್ಲಿಗೆ | ಸಾರಿಮಾಡದೆ ಪೇಳಿನಗೆ || ೧ ||

ಉರ್ದ್ವ.—ಹೇಮಕೂಟದಲತೆ | ಗೀಮಾಲಿಸಿಕ್ಕಿರೆ | ವಿಮಾತನುಸುರ್ದೆ ಪೇಳದನು||೨||

ಚಿತ್ರ.—ತಿಳಿದೆನಂತಾದೊಡೆ | ಕೆಳದಿಯಾಭೂಪನ | ಬಳಗೀಗಮುದದಿನೀಂತಳರ್ದೆ||೩||

ಊರ್ವ್ವ.—ಎಲೆಕೆಳದಿ ನಾವು ಯಾವನಾಗರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೊರಟರೆ ದೈತ್ಯ ಬಾಧೆ ಮುಂತಾದ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಲವುವೆವು ?

ಚಿತ್ರ—ಯಾತಕ್ಕ ಹೀಗೆ ಅಳುಕುತ್ತೀಯೆ ? ನನುಗೆ ದೇವಗುರುಗಳು ಉಪದೇಶಿಸಿರುವ ಅಪರಾಜಿತೆಯೆಂಬ ಕೇಶಬಂಧನ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲಿ ಹೋದಾಗ್ಯೂ ದೈತ್ಯರು ನಮ್ಮ ಗೋಜಿಗೆ ಬರಲಾರರವ್ವೆ ?

ಊರ್ವ್ವ.—ಓಹೊ ! ಹೌದು ಹೌದು, ಈಗ ನನ್ನ ಸ್ತರಣೆಗೆ ಬಂತು ನಡೆ ಹೋಗೋಣ. (ಎಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರವನ್ನು ನಟಿಸುವರು.)

ಚಿತ್ರ.—ಎಲೆ ಸಖಿ ಇದೋ ನೋಡು, *ಯಮುನಾ ಸಂಗಮದಿಂದ ಪಾವನವಾದ ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿ ದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತಿರುವ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನನಗರಕ್ಕೆ ಶಿಖಾಭರಣ ಪ್ರಾಯವಾದ ಆ ರಾಜರ್ಷಿಯ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದೆವು.

ಊರ್ವ್ವ.—(ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನೋಡಿ) ಇದನ್ನು ಸೌ ನಾಂತರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸ್ವರ್ಗವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. (ಯೋಚಿಸಿ) ಸಖಿ ನನ್ನ ವಪತ್ತನ್ನು ಪರಿಹಾರಮಾಡಿದ ಆ ಮಹಾರಾಜನು ಈಗಲ್ಲಿ ರಬಹುದು ?

ಚಿತ್ರ—ನಂದನವನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಈ ಉಪವನದಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ವಿಚಾರಿಸಿ ತಿಳಿಯೋಣ ನಡೆ. (ಇಳಿಯುವರು.)

ಚಿತ್ರ—(ರಾಯನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ) ಎಲೆ ಊರ್ವ್ವಶಿ ಇದೋ ನೋಡು, ಆ ಮಹಾರಾಜನು ನಿನಗೂ ಡನೆ ಸೇರದೆ ಚಂದ್ರಿಕೆಯೊಡನೆ ಕೂಡದೆ ಇರುವ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪಾಡ್ಯವಿಾ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವನು. ಆದರೆ ಆಗ್ಯೆ ಈಗ್ಯೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಏನೋ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶೇಷ ತೋರುತ್ತಿರುವುದು.

*ರಾಗ—ಜಯೋಷಿ—ಆದಿತಾಳ.

(ಎಟನೆಡಬಾಸಿ ಎಂಬಂತೆ)

ರಾರಾಜಿಸುವುದು | ಆರಾಜಗೃಹವಿದು | ಪ | ಧರೆಗಿಳಿದೈತಂ | ದಿರುವಸಾಕ್ಷಾ ತ್ಪುರಂ | ದರನರಮನೆಯಾ | ತೆರದೊಳು ಮುಂಗಡೆ | ೧ | ತನ್ನೆಯರೂಪವಿ | ಯು ನ್ನದಿಯೆಂಬುವ | ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿತಾಂ | ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಳ್ವವೊಲ | ೨ | ಭಾಷುಭಾ ಪೀಪ್ರತಿ | ಪ್ಪಾಪುರಶಿರೋಮಣಿ | ರೂಪಮಾದಿದನು ನಾ | ನೇಶೊಗಳುವೆನು | ೩ |

ಚಿತ್ರ.—ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದು ಯುಕ್ತ.

ಊರ್ವ್ವ.—ನಾವು ಮಾಯಾಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ನಿಂತು ವಿಜನವಾದ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರನೊಡನೆ ಆಡುವ ಈತನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳೋಣ. (ಹಾಗೆ ನಿಲ್ಲುವರು.)

ವಿದೂ.—ಮಹಾರಾಜನೆ, ದುರ್ಲಭಳಾದ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ನಿನ್ನ ಕೈ ಸೇರುವಂತೆ ಬಂದುಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿರುವೆನು.

(ರಾಯನು ಸುಮ್ಮನಿರುವನು.)

ಊರ್ವ್ವ.—ಇವನು ಜಂತಿಸತಕ್ಕ ಧನ್ಯಳಾದ ಸ್ತ್ರೀಯಾರು ?

ಚಿತ್ರ.—ಯಾತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮಾನವರಂತೆ ನಟಿಸುವೆ ? ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ತಿಳಿಯುವ ಶಕ್ತಿ ನಿನಗಿಲ್ಲವೆ ?

ಊರ್ವ್ವ.—ವಿರಹದಿಂದ ಮೂಢಳಾದ ನನಗೆ ಈಗ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ತಿಳಿಯುವ ಶಕ್ತಿಯೂ ಇಲ್ಲ.

ವಿದೂ.—ಮಹಾರಾಜನೆ ನಾನೊಂದುಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿರುವೆ ನೆಂದು ಆಗಲೇ ಹೇಳಿಲ್ಲವೆ ? ಯಾತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅದನ್ನು ಕೇಳದೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವೆ ?

ರಾಜಂ—ಅದೇನು ಹೇಳು.

ವಿದೂ.—ಅದೇನೆ ! ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ ಆಕೆಯನ್ನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದೊಂದು ; ಇಲ್ಲದೇಹೋದರೆ, ಆಕೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಹತ್ತಿರದ ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೋಡುವುದೊಂದು.

ಊರ್ವ್ವ.—ಎಲೆ ಮನಸ್ಸೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಳವಳಪಡದಿರು.

ರಾಜಂ— ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದೆ ರಡೂ ಕೂಡುವುದಿಲ್ಲ.

ವೃ || ಮನಸಿಜನುಗ್ರಬಾಣವೊಳಪೊಕ್ಕಿ ರಸಂತತಮೆನ್ನಚಿತ್ತಮಂ |
 ಕನಸಿನೊಳಾದೊಡಂಪ್ರಿಯೆಯನೀಕ್ಷಿ ಪೆನೆಂದೊಡೆನಿದ್ರೆಬಾರದಾ ||
 ಯಿನಿಯಳ ಭಾವವಂಬರೆದುಜೆತ್ತದೊಳೀಕ್ಷಿ ಪೆನೆಂದೊಡೆನ್ನಲೋ |
 ಚನಮನೆವಿಾರಿಬರ್ಪ್ಪೆಬಿಸುಗಂಬನಿತುಂಬದೆವಾಣದಕ್ಕಟಾ ||೧೦||

ಚಿತ್ರ—ಎಲೆ ಕೆಳದಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದೆಯಾ ?

ಊರ್ವ್ವ.—ಕೇಳಿದೆ; ಆದರೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇನ್ನೂ ನಂಬಿಕೆ ಸಾಲದು.

ವಿದೂ.—ಇಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ.

ರಾಜಂ—(ನಿಟ್ಟುಸುರುಬಿಟ್ಟು)

*ವೃ|| ತಿಳಿದಿಲ್ಲಕ್ಕು ಗುಮೆನ್ನ ಚಿತ್ತದಳಲಂ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನವಾಕಾಂತಮೋಣ್ |
ತಿಳಿದೆನ್ನೊಲ್ಲೆಯ ಮೈಮೆಯಿಂದೆಕಡೆಗಣ್ಣು ತಿರ್ಪ್ಪಳೋಕಾಣನಾಂ
ಫಲಮಂ ತೋರದೆನೀರಸಂಗಳಹತ್ತಲ್ಲಾ ಭೋತನವಾಕಾಂತಕ್ಷಿತಂ |
ಗಳನಿಂತೆನ್ನೊಳಗಾಗಿ ಸರ್ಪವಿಷಮಾಸ್ತ್ರಂ ಪೊಂದುಗಾನಂದಮಂ ||

ಚಿತ್ರ—ಸಖಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದೆಯಾ ?

ಊರ್ವ್ವ.—ಅಯ್ಯೋ! ನನ್ನನ್ನೂ ಹೀಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡನೇ ? ಎಲೆ ಚಿತ್ರ ಲೇಖಿ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎದುರಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತು ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಲಜೆಪಡುವೆನು. ಆಗಲಿ, ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬಂದು ಭುಜಪತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ದಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡುವೆನು.

ಚಿತ್ರ.—ಇದು ನನಗೊಪ್ಪಿತು.

ಊರ್ವ್ವ.—(ಭುಜಪತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರೆದು ರಾಯನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಹಾಕುವಳು.)

ವಿದೂ.—(ನೋಡಿ ತ್ವರೆಯಿಂದ) ಅಯ್ಯೋ! ಅಯ್ಯೋ! ಇದೇನು ಹಾವಿನ ಪರೆಯಂತೆ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಬಿತ್ತು !

ರಾಜಂ—(ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ) ಭಯಪಡಬೇಡ ಇದು ಹಾವಿನ ಪರೆಯಲ್ಲ, ಏನೋ ಬರೆದಿರತಕ್ಕ ಭುಜಪತ್ರ.

* || ರಾಗ—ತೋಡಿ—ರೂಪಕತಾಳ ||

(ನಿನುವಿನಾಸುಖಮುಗಾನ ಎಂಬಂತೆ, ಕೀರ್ತನೆ)

ಎಂತು ಸೈಸುವೆ | ಕಂತುತಾಪವ || ಪ || ಅರಿಯಳಾಕೆ ನಾನು ಮನದಿ | ಮರು ಗುವುದನುಮೈಮೆಯಿಂದ | ಅರಿದದೊಮ್ಮೆನನ್ನೊಳನಾ | ದರವಗೈವಳೇನೊಕಾಣೆ ||
ಎನುವುದೇನುಸಖನೆ ವಿಫಲ | ಮೆನಿಸಿರಾಸೆಯನ್ನು ನನ್ನ | ಮನದೊಳಾಗಿಸಿರ್ಪ ವಾಪಿ | ಮದನನಿರಲಿನೊಬ್ಬಿದಿಂದ || ೨ ||

ವಿದೂ.—ಅಯ್ಯಾ! ಆ ಊರ್ದತಿ ನಿನ್ನ ಗೋಳಾಟವನ್ನು ಕೇಳಲಾರದೆ ತನ್ನ ಅನುರಾಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಭುಜಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಬಿಸಾಡಿದಳೋ ಏನೋ!

ರಾಜಂ—ಕೆಟ್ಟ ಮನೋರಥವು ಯಾವ ಅಸಾಧ್ಯವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿಸಲಾರದು.

(ಭುಜಪತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಓದಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ)

ಮಿತ್ರನೆ ನಿನ್ನ ಊಹೆ ಸರಿಯಾದದ್ದು.

ವಿದೂ.—ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಚನ ತಪ್ಪೀತೆ? ಬಳ್ಳಿದು ಇದರಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವುದನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪ ಓದು ಕೇಳೋಣ.

ಊರ್ದ.—ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು, ಈತನೀಗ ಬಹುಜಾಣ.

ರಾಜಂ—ಮಿತ್ರನೇ ಕೇಳು (ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ)

*ಕಂ || ಎಂತರಿದವೆನಾಂ ನಿನ್ನಂ |

ಕಾಂತನೇನೀನಂತುಟೆನ್ನ ನರಿಯದೆಮನದೊಳೆ ||

ಇಂತುವಿಭಾವಿಸಿದೊಡೆ ಹಾ |

ಚಿಂತಿಸಲರಿದೆನ್ನ ಮಂದಭಾಗ್ಯತೆಯೆನಿತೋ ||೧೧||

ಇಳೆಯಾಣ್ಣನೆ ನಂದನವನ |

ದೊಳಗೆನ್ನೊಡಲಿಂದೆಕಂದಿಲವಾಸುಂಪ್ರ ||

ಜ್ವಳನನವೋಲೆಚುಚರ್ವಕೋ |

ಮಳಪವನನುಮೆನ್ನ ತಾಪಮಂತಿಳದಿಕ್ಕುಂ ||೧೨||

• || ರಾಗ—ಜಂಗಲ—ಏಕತಾಳ ||

(ಶಾಂತಮಿದೀಯಾಶ್ರಮಪದ ಎಂಬಂತೆ, ಶಾಕುಂತಲ.)

ಕಾಂತನನ್ನಿನ್ನೊಳದೆಂತನುರಾಗವ | ನಾಂತಳದಿಹೋಗಿ || ಅಂತೆನ್ನೊಳನೀ ನಾಂತನುರಾಗವ | ನಾಂತಿಳಿಯೆನು ಮನದೊಳೆ || ೧೧ || ನಲ್ಲನೆದಿವಿಚರ ವಲ್ಲಭನುಪವನ | ದಲ್ಲಿಹ ಕಲ್ಪವತಾ | ಪಲ್ಲವತಲ್ಪವು ಬಲ್ಲದದೆನ್ನೆಯ | ಘುಲ್ಲರರಾರಿಯನು ||

ಊರ್ವ್ವ.—ಈಗ ಏನು ಹೇಳುವನೋ ! ನೋಡಬೇಕು.

ಚಿತ್ರ.—ಎಲೆ ಸಖಿ ವಿರಹದಿಂದ ತಾವರೇ ದಂಟನಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಈತನ ಅಂಗಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಮೇಲೆ ಮುಂದೆ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದು ತಿಳಿದೇ ಇದೆ.

ವಿದೂ.—ಎಲೈ ಮಹಾರಾಜನೆ ಹಸಿದಿರತಕ್ಕ ನನಗೆ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನೆ ಸಿಕ್ಕಿದಂತೆ ದೈವಯೋಗದಿಂದ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಈ ಭುಜಪತ್ರವು ನಿನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ರಾಜಂ—ಇದು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವೊಂದೇ ಅಲ್ಲ.

ಕಂ || ಇನಿಯಳಲಲಿತಾರ್ಥನಿಬಂ |

ಧನವಿಾಲೇಖಂಸಮಾಸುರಾಗಕ್ಕೆನಿದ ||

ಶ೯ನಮಿದನೆ ನಿಟ್ಟಪೆನ್ನಾ |

ನನಕಾಮದಿರಾಕ್ಷಿಮುತ್ತ ನಿಟ್ಟಂತಣಿರೆಂ ||೧೪||

ಊರ್ವ್ವ.—ಈಗಲೀಗ ನಮಿತ್ರ ಬ ರ ಅನುರಾಗವೂ ಸಮಾನವಾದದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯಬಂತು.—

ರಾಜಂ—ಮಿತ್ರನೆ ನನ್ನ ಕೈಬೆನರಿಂದ ಆಕೆಯ ಸ್ವಹಸ್ತಾಕ್ಷರಗಳು ಅಳಿಸಿಹೋದಾವು. ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರಲಿ.

ವಿದೂ.—(ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು) ಮಹಾರಾಜನೆ ಆ ಮಾನ್ಯಳಾದ ಊರ್ವ್ವಶಿಯು ನಿನ್ನ ಮನೋರಥವೆಂಬ ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಕಾಣಿಸಿ ಫಲವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯಾತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸಾವಕಾಶ ಮಾಡುವಳು ?

ಊರ.—ಎಲಾ ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಈತನನ್ನು ಸೇರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾತರಪಡುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನೀನು ಈತನ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉಚಿತವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡು.

ಚಿತ್ರ.—ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ. (ಎಂದು ರಾಯನ ಸಂವಾದಕ್ಕೆ ಬಂದು) ಎಲೈ ಮಹಾರಾಜನೆ ಜಯಶೀಲನಾಗು.

ರಾಜಂ—(ಆದರಾತಿಶಯದಿಂದ) ಎಲೆ ಮಂಗಳಾಂಗಿ ನಿನಗೆ ಸುಖಾಗಮನವೆ ?

(ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯ ಪಾರ್ಶ್ವವನ್ನು ನೋಡಿ)—

ಕಂ || ಸಂಗಮದೋಳ ಮುನ್ನೋಡಿದ |

ಗಂಗೆಯನುಳದಿಪ್ಪಯಮುನೆಯಂತಿರೆ ನೀಂ ಸಾ ||

ರಂಗಾಕ್ಷಿ ನಿನ್ನ ಕೆಳದಿಯು |

ಸಂಗವನುಳದೆನ್ನನಂತು ತೋಪಿಪುದಿಲ್ಲಂ ||೧೫||

ಚಿತ್ರ.—ಮುಗಿಲನ್ನು ಕಂಡಮೇಲಲ್ಲವೆ ? ಮಿಂಚನ್ನು ಕಾಣುವುದು.

ವಿದೂ.—(ಮರೆಯಲ್ಲಿ) ಇದೇನು ಈಕೆ ಉರ್ದಶಿಯಲ್ಲವೋ ! ಉರ್ದಶಿ

ಗಿಪ್ಪಳಾದ ಸಖಿಯೋ ! ನಾನೀಕೆಯನ್ನೇ ಉರ್ದಶಿಯೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆ ನಲ್ಲಾ !

ರಾಜಂ—ಎಲೆ ಮಂಗಳಾಂಗಿ ಈ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊ.

ಚಿತ್ರ.—ಮಹಾರಾಜನೆ ಉರ್ದಶಿಯ ನಮಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾದ ಬಂದು ವಿಜ್ಞಾಪನೆಯುಂಟು ಅದನ್ನು ಲಾಲಿಸಬೇಕು.

ರಾಜಂ—ವಿನಾಜ್ಞಾ ಪಿಸುವಳು ?

ಚಿತ್ರ.—ನೋದಲು ಆಕೆಗೆ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದುಂಟಾದ ಬಾಧೆಯು ಮಹಾ ರಾಜನಾದ ನಿನ್ನಿಂದ ಪರಿಹಾರವಾಯಿತು. ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದಾರಭ್ಯ ಆಕೆ ಮನ್ಮಥನಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಪೀಡಿತಳಾಗಿ ಈ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ ಮಹಾರಾಜನೇ ದಯವಿಟ್ಟು ಪರಿಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವಳು.

ರಾಜಂ—ಎಲೆ ಸಖಿ,—

*ವೃ|| ಅರಮಣೀಶಿರೋಮಣಿಯಳುಬೆ ಗವೊಂದನೆ ಪೇಳುತ್ತಿರ್ಪೆತ |
ಬ

* || ರಾಗ—ಬೆಹಾಗು—ರೂಪಕತಾಳ ||

(ಈ ವಿರಹಮೆಟುಲೋರುನೆ ಎಂಬಂತೆ)

ಅಲವುಡಲೆ ರಮಣೀ ಕುಲಮಣಿಯೇ || ಪ || ಬರೆವೆನ್ನ ಕೆಳದಿಗೆನ್ನೊ |
ಳರುವರಾಗವ | ನೀ | ನರಿಯೆನಾನವಳಸೇಕೆ | ಮರುಗುತಿರುವುದ || ೧ || ಎಂತುಟೆ
ನ್ನೊಳಿರ್ಪುದಾ | ಕಾಂತೆಗಾಸೆಯು || ನಾ | ನಂತುಟೀಗಳವಳೊಳಾಸೆ | ಯಾಂತಿರು
ತಿಹೆನು || ೨ || ಸ್ಮರಸಮರ್ಥನವಿಷ್ಣು | ರ್ವರನುಘಟಿಸಲು | ಕಾ | ದಿರುವಲೋಹಗಳ
ನುಕಂ | ಮರನುಘಟಿಸವೋಲ್ || ೩ ||

ತ್ವಾರಣಮಪ್ಯ ಮದ್ವಿಪಮತಾಪವನೇತಕನೋಡದಿರ್ವೈಸಾ ||

ಧಾರಣಮಾದುದೆಮ್ಮು ಭಯರೋಲ್ಕೆಯುಮಿಾಗಳೆಯೆಮ್ಮು ನಿರ್ವೈರಂ |
ಸೇರಿಸು ತಪ್ಪಲೋಹ ಮುಚಿತಂ ಘಟಿಸಲ ಡತಪ್ಪಲೋಹದೊಳ್ ||

ಚಿತ್ರ—(ಊರ್ವಶಿಯ ಸವಿಾಪಕ್ಕೆ ಬಂದು) ಎಲೆ ಸಖಿ ಮನ್ಮಥನು ನಿನ
ಗಿಂತಲೂ ನಿರ್ದಯನಾಗಿ ಈ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುವನು.
ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯನಿಗೆ ನಾನು ದೂತಿಯಾಗಿರುವೆನು. ಬೇಗಬಾ.

ಊರ್ವ.—ಎಲೆ ಚಿತ್ರಲೇಖೆ ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಯೋಚಿಸದೆ ಥಟ್ಟನೆ
ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬಹುದೆ ?

ಚಿತ್ರ.—(ನಸುನಕ್ಕು) ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಹೋಗಲಿ, ಆಮೇಲೆ
ಯಾರನ್ನು ಯಾರು ಬಿಡುವರೋ ತನಗೆತಾನೇ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ಆದರೆ
ರಾಜಮರಣ್ಯವೆಯನ್ನು ವಿಾರಿನಡೆದೀಯೆ.

ಊರ್ವ.—(ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಬಂದು) ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ.

ರಾಜಂ—(ಸಂತೋಷದಿಂದ)

ಕಂ || ಸುರಪತಿಗಲ್ಲದೆ ಮಿಕ್ಕಿನ |

ನರಪತಿಗಳ್ಳು ಜಿತಮಲ್ಲ ದೀಜಯಪದಮಂ ||

ತರುಣೀಮಣಿ ನೀನನಗು |

ಚ್ಚ ರಿಸಿದಕಾರಣದಿನೆಣಿಸೆ ಜಯಶಾಲಿಯನಾಂ ||೧೨||

ಚಿತ್ರ.—(ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿಡ ಊರ್ವಶಿಯ ಮುಖವನ್ನೆತ್ತುವಳು.)

ವಿದೂ.—ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ
ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಕೂಡದೋ ?

ಊರ್ವ.—(ನಸುನಕ್ಕು ನಮಸ್ಕರಿಸುವಳು)

ವಿದೂ.—ಕಲ್ಯಾಣಮಸ್ತು ಕಲ್ಯಾಣಮಸ್ತು .

ತೆರೆಯಲ್ಲಿ—ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಉರ್ದ್ವಶಿಯನ್ನು ತ್ವರೆಗೊಳಿಸು ತ್ವರೆಗೊಳಿಸು.

ಕಂ || ಭರತಮಹಾಮುನಿ ನಿಮಗ |

ವ್ಯರಸಾಶ್ರಯಮೆನಿಸಿದಾವ ರೂಪಕಮಂಭಂ ||

ಧುರಮೆನೆ ಕಲಿಸಿದನದನಿಂ |

ದಿರನೆಳಸಿದಪಂ ವಿಲೋಕಿಸಲ್ಪಿಜಸಭೆಯೊಳು ||೧೮||

(ಎಲ್ಲರೂ ಕೇಳುವರು).

ಉರ್ದ್ವ.—(ವಿಷಾದವನ್ನು ನಟಿಸುವಳು).

ಚಿತ್ರ.—ಎಲೆ ಸಖಿ ದೇವದೂತನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದೆಯಾ ? ಇನ್ನು ಹೊರಡುವುದಕ್ಕೆ ಮಹಾರಾಜನ ಸಂಮತಿಯನ್ನು ಕೇಳು.

ಉರ್ದ್ವ.—(ನಿಟ್ಟುಸುರು ಬಿಟ್ಟು)ಹೇಗೆತಾನೇ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಬಾಯಿ ಬಂದೀತು.

ಚಿತ್ರ.—ಮಹಾರಾಜನೆ ಉರ್ದ್ವಶಿಯು ತಾನು ಪರಾಧೀನಳಾದ್ದರಿಂದ ಮಹೇಂದ್ರನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರದೆ ಇರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಿನ್ನಪ್ಪಣೆಯಾದರೆ ಹೋಗಿಬರುವೆನೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವಳು.

*ರಾಜಂ—(ಆತಿಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಮಾತನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು) ನೀವು ಸ್ವಾಮಿಯಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅನುವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಮರೆಯಕೂಡದು.

ಉರ್ದ್ವ.—(ವಿಯೋಗದುಃಖವನ್ನು ನಟಿಸುತ್ತ ರಾಯನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಸಖಿಯರೊಡನೆ ತೆರಳಿದಳು).

*ರಾಗ—ಶೋಡಿ—ರೂಪಕತಾಳ.

(ಸರೋಜನೇತ್ರಿ ಎಂಬಂತೆ, ಶೂರಸೇನಚರಿತ್ರಿ).

ಮನೋಹರಾಂಗಿಯಂತು ನೀನು ನುಡಿಯಲೇವೇಳ್ವೆಹಾಹಾ ||೨|| ವನೇಜನೇ ತ್ರಿವಾಸಿಯಾದ ದೈವವೆನ್ನಯ || ಮನೋರಥಕ್ಕೆ ವೂವತೋರಿ ಫಲವತೋರದೆ ಪೋಡುದು ||೧|| ಸುರಾಧಿರಾಜನಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರದಂದದಿ | ತೆರಳ್ಕೃದೀಗನನ್ನ ಮರೆಯಲಾಗದು ನೀವೀರ್ಪರು ||೨||

ಕಂ || ಉದಿಸಿದ ರಾಕಾಚಂದ್ರನ |

ಮುದದಿಂದೆಚಕೋರಿನೋಡುತಿಹನಮಯದೆ ನೀ ||

ರದವೇಳ್ತಂದದಮುಚ್ಚಿದ |

ಹದನಾಯ್ತೇನೆಂದೆನ್ನವಸ್ಥೆಯನಕಟಾ ||

ರಾಜಂ—(ನಿಟ್ಟುಸುರುಬಿಟ್ಟು) ಮಿತ್ರನೇ ಈಗ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ವ್ಯರ್ಥವಾದವು.

ವಿದೂ.—(ಭುಜಪತ್ರವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿ) ಮಹಾರಾಜನೇ ಭುಜ (ಎಂದು ಅರ್ಥೋಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನಲ್ಲಿತಾನು) ಅಯ್ಯೋ! ನಾನು ಆ ಊರ್ಮಶಿಯ ರೂಪಾಂತಿತೆಯವನ್ನು ಅಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆ ಭುಜಪತ್ರವೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು. ನನಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೇನುಗತಿ!

ರಾಜಂ—ಏನಯ್ಯಾ! ಏನೋ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದ ಹಾಗಿತ್ತು.

ವಿದೂ.—ನಾನು ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕುಪಕ್ರಮಿಸಿದೆ? ನೀನೇತಕ್ಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿನ್ನ ಅಂಗಗಳನ್ನು ನಿಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆ ನಿನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಬಿಡು. ಆ ಊರ್ಮಶಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ದೃಢವಾದ ಅನುರಾಗವುಳ್ಳವಳಾದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದರೂ ಈ ಅನುಬಂಧವನ್ನು ಬಿಡತಕ್ಕವಳಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದೆ.

ರಾಜಂ—ನನ್ನಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಇದೇ, ಕೇಳು.—

ಕಂ || ತನುತನ್ನದಲ್ಲದುದರಿಂ |

ವನಿತಾಮಣಿವೋಗುತ್ತಿತ್ತಣಿಂನಿಜಮನಮಂ ||

ಸ್ತನಕಂಪನದಿಂಸೂಚಿತ |

ಮೆನಿಸಿದನಿಟ್ಟುಸುರಿನೆನ್ನೊಳಟ್ಟಂತೆಣಿವೆಂ ||೧೯||

ವಿದೂ.—(ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು) ಇನ್ನು ಈ ಮಹರಾಯ ಭುಜಪತ್ರದ ಹೆಸರನ್ನೆಲ್ಲಿ ಎತ್ತುತಾನೋ ಎಂದು ನನಗೆ ದಿಗಿಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜಂ—ಮಿತ್ರನೇ ಈಗ ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ವಿನೋದಪಡಿಸಲಿ? (ಸ್ವರಿಸಿಕೊಂಡು) ಆಹ! ಮರೆತಿದ್ದೆ; ಆ ಭುಜಪತ್ರವನ್ನಾದರೂ ತೋರಿಸು.

ವಿದೂ.—(ವ್ಯಸವನ್ನು ನಟಿಸಿ) ಅಯ್ಯೋ! ಎಲ್ಲೋ ಕಾಣೆನಲ್ಲಾ!
 (ಆತ್ಮತನೋಡಿ) ಮಹಾರಾಜನೆ ಆ ಭುಜಪತ್ರವು ದೇವಲೋಕದಿಂದ ಬಂದ
 ದ್ದಲ್ಲವೆ? ಅದ್ದರಿಂದ ಆ ಊವ್ಯಶಿಯ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ
 ರಬಹುದು.

ರಾಜಂ—ಮೂರ್ಖ! ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀನು ಅಜಾಗರೂ
 ಕನು, ಇತ್ತಲಾಗತ್ತಲಾಗಿ ಎಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವುದೋ ಹುಡುಕೋಣ ನಡೆ.

(ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೋಗುವರು.)

(ಬಳಿಕ ಕಾಶೀರಾಜಪುತ್ರಿಯಾದ ಮಹಾರಾಣಿಯು ಪರಿಚನದೊಡನೆ
 ಪ್ರವೇಶಿಸುವಳು)

ರಾಣಿ—ಎಲೆ ಚೇಟೆ ನಿಪುಣಿಕೆ ಆರೈಪುತ್ರನು ಪೂಜ್ಯನಾದ ಮಾಣವ
 ಕನೊಡನೆ ಈ ಲತಾಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದಹಾಗೆ ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೆ? ಆ
 ಮಾತು ನಿಜವೆ?

ನಿಪು.—ನಾನೆಂದಿಗಾದರೂ ಮಹಾರಾಣಿಗೆ ಸುಳ್ಳುವಾತನ್ನು ತಿಳಿಸು
 ವುದುಂಟೆ?

ರಾಣಿ.—ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಲತೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಆರೈಪುತ್ರನು
 ಏನಾಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನೋ ಕೇಳೋಣ. ನೀನು ಹೇಳಿದ ಸಂಗತಿ
 ಹೌದೋ ಅಲ್ಲವೋ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು.

ನಿಪು.—ಮಹಾರಾಣಿಗೆ ತೋರಿದಂತಾಗಲಿ.

ರಾಣಿ—(ಸ್ವಲ್ಪ ನಡೆದು ಮುಂದೆ ನೋಡಿ) ನಿಪುಣಿಕೆ ಇದೇನು! ನೂತನ
 ವಾದ ನಾರುಮಡಿಯ ಚೂರಿನಂತೆ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನ ಗಾಳಿಯಿಂದ ತೂರಿಕೊಂಡು
 ಬರುತ್ತಿರುವುದು.

ನಿಪು.—ಇದು ಭುಜಪತ್ರವು, ಗಾಳಿಮುಗುಚಿದಾಗ ಇದರಲ್ಲೇನೋ
 ಬರೆದಿರುವಹಾಗೆ ಕಾಣುವುದು. ಓಹೋ! ಇದು ಮಹಾರಾಣಿಯ ಪಾದಾ
 ಭರಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಗಲಿಕೊಂಡಿತು. [ಎಂದು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು
 ಇದನ್ನು ಓದಬಹುದೆ?

ರಾಣಿ—ಅದೇನು ಓದು ನೋಡೋಣ ನಿರೋಧನಿಲ್ಲ ದವಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೇಳುವೆನು.

ನಿಘ.—(ತಾನೇ ಓದಿಕೊಂಡು) ಮಹಾರಾಣಿಯೆ ಇದು ಅದೇ ಸಂಗತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದು, ಉರ್ದುತಿಯು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಪದ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಿದ ಪತ್ರಿಕೆಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಮಾಣವಕನ ಪ್ರನಾದದಿಂದ ಇದೆಲ್ಲ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡುಬಂದು ನನ್ನ ಕೈಸೇರಿತು.

ರಾಣಿ—ಹಾಗಾದರೆ ಓದು ಆಕೆಯೆನು ಬರೆದಿರುವಳೋ ನೋಡೋಣ.

ನಿಘ.—ಆಪ್ತಣೆ. (ಎಂದು ಎರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಓದುವಳು.)

ರಾಣಿ—(ಕೇಳಿ) ನಿಘಂಟುಕೆ ಇವನ್ನೆ ಕೈಗಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಪ್ಪರಸ್ತ್ರೀ ಕಾನುಕನಾದ ಆರ್ಯಪುತ್ರನನ್ನುನೋಡೋಣ ನಡೆ.

ನಿಘ.—ಮಹಾರಾಣಿಯ ಆಪ್ತಣೆಯಾದಂತಾಗಲಿ.

(ಎಂದು ಆಲತಾಮಂಟಪವನ್ನು ಬಳಸುವಳು.)

ವಿದೂ.— ಮಹಾರಾಜನೆ ಈ ಪ್ರನುವನವ ಮಂದನಾರುತವು ಆ ಭುಜಪತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಈ ಕ್ರೋಡಾಪರ್ವತವನ್ನು ಸೇರಿಸಿರಬಹುದು.

ರಾಜಂ—ಎಲೈ ಪೂಜ್ಯನಾದ—

*ವೃ|| ಮಲಯಸವಿರಾಚ್ಯತ್ರಸಪನೀಂಸರುಗಂಪಿಗೇಕೊಂಡುಪೋಗುಕ |
ಮೃಲವ್ರೂಡಿಯಂಫಲಂನಿನಗದೇಂನುನುಕಾಂತೆಯರಾಗಲೇಖದಿಂ ||
ಪಲಬಿನದಂಗಳಂದಸುವನೀವರಿರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರ್ಪಕಾ |
ದಲರ್ಗಳನಿತುಭಂಗಿಪುದುತಕ್ಕುಬೆಳ್ಳಿನಗಂಜನಾಪ್ರಿಯಾ ||೨೦||

*|| ರಾಗ—ಜಿಹಾಗ್—ಆದಿತಾಳ ||

ತೋರಿಸು ಕಾಂತಾಲೇಖವನ್ನು || ಪ || ಮಾರುತಪೋತನೆ ಸೈರಿಸತಾಪವ | ಆ |
ನಿನಗದಂದೇಂಫಲವಾಗುವುದು | ನನಗದು ಸಂಜೀವನವಾಗಿಹುದು || ೧ || ವಾಸ
ನೆಗಾಗಿಕೊಂಡುಪೋಗು | ಭಾಸುರವಾದ ಕೌಸುಮರಥವ | ೨ || ಅರಿದಹನೀನು
ಅಂಜನೇಶ | ವಿರಹಿಗಳಂತು ನಿ | ಸೋದಿಸಪರಿಯು | ೩ |

ನಿಫ.—ಮಹಾರಾಣಿಯೆ ಇದೋ ನೋಡು ಆ ಭುಜಪತ್ರವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವ ಸಂಭ್ರಮವೇ ಇದು.

ರಾಣಿ—ಬಳ್ಳೇದು ನೋಡೋಣ ಸುಮ್ಮನಿರು.

ವಿದೂ.—(ಹರ್ಷದಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹಾಗೇ ಪೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು) ಮಹಾರಾಜನೆ ಬಾಡಿದ ತಾವರೇಕುಸುರಿನಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀಲವರ್ಣವಾದ ಈ ನವಿಲುಗರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಇದೇ ಭುಜಪತ್ರವೆಂದು ತಿಳಿದು ಮೋಸಹೋದೆ.

ರಾಜಂ—ಸರ್ವಪ್ರಕಾರದಿಂದಲೂ ಮಂದಭಾಗ್ಯನಾದ ನಾನು ಕೆಟ್ಟು ಹೋದೆ.

ರಾಣಿ.—(ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಬಂದು) ಸಾಕು ಸಾಕು ಇಷ್ಟುಕಾತರವೇ ತಕ್ಕ ಆರ್ಯಪುತ್ರನೆ ಇದೋ ಆ ಭುಜಪತ್ರವು ; ಬಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ವಿದೂ.—(ಸಂಭ್ರಾಂತನಾಗಿ) ಇದೇನು ಮಹಾರಾಣಿ !

ರಾಜಂ—(ಬೆರಗಾಗಿನೋಡಿ) ದೇವಿಯೆ ನಿನಗೆ ಸುಖಾಗಮನವೆ ?

ವಿದೂ.—(ಮರೆಯಾಗಿ) ಈಗಲೀಗ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂತು.

ರಾಜಂ—(ಮರೆಯಲ್ಲಿ) ಮಿತ್ರನೆ ಈಗೇನುಮಾಡಬೇಕು ?

ವಿದೂ.—(ಮರೆಯಲ್ಲಿ) ಬಡವೆಸಹಿತ ಸಿಕ್ಕಿದ ಕಳ್ಳನಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾದ ಮಾತೇನುಂಟು ?

ರಾಜಂ—(ಪ್ರಕಾಶ) ದೇವಿ ನಾನು ಇದನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಮತ್ತೊಂದು ರಾಜಕೀಯವಾದ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೆ.

ರಾಣಿ.—ಸರಿಸರಿ ! ನಿನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನೀನು ಮರಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಯುಕ್ತ.

ವಿದೂ.—ಅಮ್ಮಾ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಪಿತ್ತೋಪಶಮನವಾಗುವಂತೆ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸು.

ರಾಣಿ—ನಿಪುಣಿಕೆ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತನ್ನ ಮಿತ್ರನಿಗೆ ಉಪಾಯದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನೆವವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟನು.

ವಿದೂ.—ಈಗತಾನೇ ಬಂದವರಿಗೆ ಈ ಮಹಾರಾಜನ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ರಾಜಂ—ಮರ್ಣ ಇದೇನು ನನ್ನವೇಲೇ ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಹೊರಿಸುವೆ ?

*ರಾಣಿ—ಮಹಾರಾಜನೇ ನಿನ್ನ ಪರಾಧವೇನೂ ಇಲ್ಲ ನಿನ್ನಿಷ್ಟಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ಕೂಲವಾಗಿ ನಿನ್ನೆದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದು ನನ್ನ ಪರಾಧವೇ. ನಿಪುಣಿಕೆ ಇನ್ನುವೇಲೆ, (ಎಂದು ಕೋಪದಿಂದ ಹೊರಟಳು).

ರಾಜಂ-- (ಉಪಸರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ) ಎಲೆ ಪ್ರಿಯೆ ಕೋಪವನ್ನು ಬಿಡು.

†ಕಂ|| ಮುನಿಸಿನಿತೀಕಾನಪರಾ |

ಧಿ ನಿಜಂ ಪ್ರಿಯೆ ನಿಂಪ್ರಸನ್ನೈಯಪ್ಪುದು ಬೇಳ್ವಂ ||

ಮುನಿಸಾಳಗಳದಿರೊಳ್ಳಾ |

ನಿನಿ ಸೇವಕರೆಂತು ನಿರಪರಾಧಿಗಳನಿವರ್ ||೨೦||

(ಎಂದು ವಂದಿಸುವನು.)

*|| ರಾಗ—ಬೀಗಡೆ—ಆದಿತಾಳ ||

(ಏನನುಡಿದೇಖಲನೇ ಎಂಬಂತೆ—ವಿರಾಟಪದ್ಧ).

ಈಪರಿಯೊಳೆನಿದು ||೨ ಭೂಪತಿಯೆನುಡಿಯುವುದು ||೨||೨ ಕೋಪವೇಕೆ ನಿನಗೀತನನುಡಿಯೊಳು | ತಾಪವಿದೇನು ನಿಶಾಪತಿಕುಲಭವ ||೨||೨ ನೀನುಮಾಡಿದ ಪರಾಧವೇನು ಬಹು | ಮಾನನೀಯಗುಣಮಹಿತನುನೀಂ | ನಾನೆನಿನ್ನ ಮನದಂತೆ ನಡೆಯದಿರು | ವಾನಿಮಿತ್ತದೆ ಮಹಾಪರಾಧಿನಿಯು ||೧||

†|| ರಾಗ—ಋಂಝೋಟೆ—ರೂಪಕತಾಳ ||

(ಏನಿದೇನು ನಿನ್ನ ನಡತೆ ಎಂಬಂತೆ—ಶಾಕುಂತಳ).

ಮಂದಗಮನೆ ಕುಂದರದನೆ ಚಂದಿರಾನನೆ ||೨|| ಲೊಂದುತೆನ್ನೊಳನಿತುಮುನಿಸು ನಿಂದುಪೋವುದೇನೆ ||೨|| ಸಾಪರಾಧನಾನುಕಾಂತೆ | ಕೋಪವೇತಕಾಂತೆ || ಸೃಷ್ಟುದು ಪ್ರಸನ್ನೆಯಾಗಿ | ತಾಪವಿದನು ನೀಗಿ ||೧|| ಕುಪಿತವಾಗೆ ಸೇವ್ಯನವನು | ನಿಪುಣ ರಾಸಜನವು || ಅಪಗತಾಪರಾಧವೆಂದು | ಕೃಪೆಯಗೈವುದೆಂದು ||೨|| ಇಂತುಕೋಪದಿಂದನೀನು | ಕಾಂತಿಪೋಗಿನಾನು | ಎಂತುಪೇಳುನಿನ್ನನಗಲಿ | ಚಿಂತಿಸುತ್ತಲಿರಲಿ||

ರಾಣಿ—ಬಿಡುಬಿಡು ! ನಾನು ಅಲ್ಪಳು, ನಿನ್ನ ಅನುನಯಸಾಕು, ನಿನ್ನ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವನ್ನು ಕಂಡರೆ ಭಯವಾಗುತ್ತೆ.

(ಎಂದು ರಾಯನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಚೇಟಿಯೊಡನೆ ತೆರಳಿದಳು).

ವಿದೂ.—ಮಹಾರಾಜನೆ ಮಹಾರಾಣಿಯು ವರ್ಷಾಕಾಲದ ನದಿಯಂತೆ ಪ್ರಸನ್ನೆಯಾಗದೆ ಹೊರಟೇ ಹೋದಳು ಇನ್ನೇಳು.

ರಾಜಂ—ಮಿತ್ರನೆ ಇದೇನು ಅಸಂಗತವಲ್ಲ.

ಕಂ|| ಹೃದಯದೊಳಗಿನಿಸುವೊಲ ವಿ |

ಲ್ಲದೆ ಬರಿದಿಸಿಯರ್ಕ್ಕಳೆಸಗಿದನುನಯಮವರಾ ||

ಹೃದಯಮನುರಿದಂಗನೆಯರ |

ಹೃದಯಂಗಮವನುದೆ ಕಟ್ಟುಬಂಜದಮಣಿವೋಲ್ ||೨೨||

ವಿದೂ.—ಮಹಾರಾಜನೆ ಮಹಾರಾಣಿಯು ಹೀಗೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದದ್ದೇ ನಿನಗೆ ಅನುಕೂಲವಲ್ಲವೆ? ಕಣ್ಣುಬೇನೆ ಬಂದವನು ದೀಪದ ಜ್ವಾಲೆ ಎದುರಿಗಿದ್ದರೆ ಸಹಿಸುವನೆ?

ರಾಜಂ—ಹಾಗಲ್ಲ ಕೇಳು-ಊರ್ವಶಿಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅನುರಾಗವಿದ್ದಾದ್ದಾಗ್ಯೂ ದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಂತೆಯೇ ಅಭಿಮಾನವಿರುವುದು. ಆದರೆ ನಂದನೆಯನ್ನು ವಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಹೊರಟು ಹೋದದ್ದರಿಂದ ನಾನೂ ಕೂಡ ದೇವಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸುವೆನು.

ವಿದೂ.—ಈಗ ನೀನು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವುದು ಹಾಗಿರಲಿ. ಹಸಿವಿನಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡು. ಇದು ಸ್ನಾನಾರ್ಥೋಪನಿಷದ್ಗಳಿಗೆ ಸಮಯವಲ್ಲವೆ?

ರಾಜಂ—(ಮೇಲಿನೋಡಿ) ಓಹೋ ಆಗಲೇ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಭಾಗ ಕಳೆದು ಹೋಯಿತು. ಈ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ—

*ಕಂ|| ಬಿಸಿಲ ಕಡುಬೇಗೆಯಂ ಸೈ |

ರಿಸದೆ ನವಿಲ್ ತಣ್ಣ ಗಿರ್ಪ್ಪ ನುರದಡಿಯೊಳ್‌ವಾ ||

ಸಿಸುವುದು ದೈನ್ಯದೆ ಗಿಳ ಯಾ |

ಜೆಸುವುದು ಬಾಯಾರಿ ನೀರ ನೀಪಂಜರದೊಳ್ ||೨೩||

ಕುಳರಾಂತ ತಾವರೆಯ ಹೂದ |

ರೊಳಡಂಗುಗುಮಂಚೆತೊರದುಬೆನ್ನೀರಂತಾಂ ||

ಬಳಲುತ್ತೆ ಬಿಸಿಲಿಂದಾರಡಿ |

ಯೊಳವುಗುಗುಂ ಕೊರೆದು ಕರ್ಣಿಕಾರದಮುಗುಳಂ ||೨೪||

(ಇಬ್ಬರೂ ತೆರಳಿದರು.)

*|| ರಾಗ—ಕಮಾಚು—ಆದಿತಾಳ |

(ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲವೇನೊ ಎಂಬಂತೆ—ವಿರಾಟಪದ್ಧಿ).

ನೋಡೈ ತೋರಿದುದು | ಮಧ್ಯಾಹ್ನವು ||ಪ|| ನೋಗೆಯು ಬಿಸಿಲಿನ | ಜೀಗೆಯಿಂ ಬಳಲಿತಂ | ಪಾಗಿಹವಾತೆಯ || ರಾಗದೆ ಸೇರಿದೆ ||೧|| ನಿರಾದತಾಪವ | ಸೈರಿಸದೇಕರ್ಣಿ || ಕಾರದ ಮೊಗ್ಗನು | ಸೇರಿತುತುಂಬಿಯು ||೨|| ಆರಗಿಳಗಳು ಪಂ | ಜರದೊಳು ಬಾಯನು || ತೆರೆಯುತ್ತಬೇಡು | ತ್ತಿರುವುವು ನೀರನು ||೩|| ಕಾದಂಬುವ ಬಿಟ್ಟು | ಕಾದಂಬುವಬೇ | ಕಾದಂಬುಡದೆವಿ | ನೋಡದೆ ಮಲಗಿದೆ ||೪||

ದ್ವಿತೀಯಾಂಕವು ಮುಗಿದುದು.

ತೃತೀಯ ಅಂಕವು.

[ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಗಾಲವ ಪೈಲವರೆಂಬ ಭರತಮುನಿ ಶಿಷ್ಯರು ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು.]

ಗಾಲವಂ - ಎಲೈ ಪೈಲವನೆ ನಮ್ಮಪಾಧ್ಯಾಯರು ಇಂದ್ರಭವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ನನ್ನನ್ನು ಅಗ್ನಿಶಾಲೆಯ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂದ್ರಲೋಕದ ಸಮಾಚಾರವೇನು? ಹೇಳು.

ಪೈಲವಂ—ಹಾಗಾದರೆ ಹೇಳು, ನಮ್ಮಪಾಧ್ಯಾಯರು ದೇವಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿಯಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ವಯಂವರವೆಂಬ ನಾಟಕವನ್ನಾಡಿಸಿದರು. ಆಕಾಲದಲ್ಲೊಂದು ಅಶ್ವ ರೈ ನಡೆಯಿತು.

ಗಾ.—ಅದೇನು! ಹೇಳು ಹೇಳು.

ಪೈ.—ಆ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮೇನಕೆ ವರುಣಪುತ್ರಿಯ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಳು. ಊರ್ವಶಿಯು ಲಕ್ಷ್ಮೀವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಳು. ವರುಣಪುತ್ರೀ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಮೇನಕೆಯು ಸ್ವಯಂವರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲೆ ಸಖಿ ಇಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದ ಲೋಕಪಾಲಕರೂ ಪುರೂಷೋತ್ತಮನಾದ ನಾರಾಯಣನೂ ಸಹ ಬಂದಿರುವರಷ್ಟೆ? ಇವರೊಳಗೆ ನಿನಗೆ ಯಾರಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಊರ್ವಶಿಯು ಪುರುಷೋತ್ತಮನಲ್ಲಿ ಎಂದು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪುರೂರವನಲ್ಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಳು.

ಗಾ.—ಬುದ್ಧಿಯೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಕೂಡ ದೈವಾಯತ್ತಗಳಾಗಿರುವುವು. ಆಗ ನಮ್ಮಪಾಧ್ಯಾಯರಾದ ಭರತಮಹರ್ಷಿಗಳು ಆಕೆಯಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೋ?

ಪೈ.—ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮಪಾಧ್ಯಾಯರು ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು.

ಗಾ.—ಅದು ಹೇಗೆ?

ಪೈ.—ನಾನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು ನೀನು ತಪ್ಪಿದ್ದರಿಂದ ನಿನಗೆ ದೇವ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾಸತಪ್ಪಲಿ ಎಂದು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಆಮೇಲೆ ವ್ಯಸನಪಡುತ್ತ ಸಂತಿದ್ದ ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹೇಂದ್ರನು ಎಲೆ ಊರ್ವಶಿ ನನಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯನಾದ ಆ ಪುರೂರನನಿಗೆ ನಿನಲ್ಲಿ ಸಂತಾನ ದರ್ಶನವಾಗುವನರಿಗೂ ನೀನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಪ್ರಿಯ ಳಾಗಿದ್ದು ಅನಂತರ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಬರತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಶಾಪವನಾನವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದನು.

ಗಾ.—ಪುರುಷರ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಬಲ್ಲ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಇದು ಯುಕ್ತ.

ಪೈ.—(ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ) ಈ ಕಥಾಪ್ರಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮೂಪಾ ಧ್ಯಾಯರ ಸ್ನಾನಕಾಲ ವಿವಾಹತು, ನಡೆ ಹೋಗೋಣ.

(ಎಂದು ತೆರಳಿದರು.)

ಕಂಚುಕಿ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ)

ವೃ|| ಜನರುದ್ರೋಗಿಪರೇಲ್ಲ ರುಂಹರೇಮದೋಳಭೋಗ್ಯಂಗಳಂಭೋಗಿಸಲಃ |

ತನಯಕ್ಕುಳನಿಜಭಾರಮಂತಳವುದಂವಿಶ್ರಾಂತಿಯಂಪೊಂದುವರಃ ||

ತನುವಂತಳ ಪಸೇವೆಯಿಂತಮಗೆನಿತ್ಯಂಬಂಧನಾವಾಸಮೆಂ |

ದೇನಿಸಿಕ್ಕುಂತೆಗೆಕಪ್ಪಮೆಂದುಮಬಲಾಲೋಕಾಧಿಕಾರಂಕರಂ ||

ಮಹಾರಾಣಿಯು ನನಗಾಜ್ಞಾಪಿಸಿರುವಳು. ಏನೆಂದರೆ, “ವ್ರತಾಚ ರಣೆಗೋಸ್ಕರ ನಾನು ಕೋಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವೆನು. ಈಗ ನೀನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಹೋಗಿ ಈ ವಿಷಯ ವನ್ನು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಬಾ” ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿರುವಳು. ಸಾಯಂಕಾಲದ ನಿತ್ಯಕರ್ಮವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಮಹಾರಾಜ ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾದಿದ್ದು ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು. (ಎಂದು ಅಲ್ಲೇತಿರು ಗಾಡುತ್ತಾ ನೋಡಿ) ಈ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳು ಬಹು ರಮಣೀಯವಾಗಿವೆ.

ವೃ || ಕತ್ತಿ ದಂತಿರುಳಂನವಿಲ ತವೆನಿದ್ರಿ ಕುಂನೆಲೆಗೋಲೊಳು |
 ಯುತ್ತ ಮತ್ತ ಕಪೋತಶಂಕಯಜಾಲನಿಸ್ಸ ತಥಗಾಪಮುಂ ||
 ಸುತ್ತು ತಿಪ್ಪುದುಮೇಲೆಮಾಡಗಳಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಜನಂಗಳ |
 ತ್ತೆ ಮುಂಸಮರಿಟ್ಟ ಪೂನಲಿದಾಣದೊಳು ಸೊಡರಿಟ್ಟ ಪರ್ ||೨||
 [ಪಾಗೇ ನೋಡಿ) ಓಹೊ! ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜನು ಇತ್ತ ಲಾಗಿಯೇ ಹೊರಟಿ
 ರುವನು. ಆಹ!

ಕಂ || ನೆರೆದಿರೆಸುತ್ತಂ ತೊಳ್ಳ ರ |
 ಕರದೀಪಪ್ರಕರನೀನೈ ಪಂತಟದೊಳು ಪೂ ||
 ತಿರೆಕರ್ಣಿಕಾರತರುಗಳ |
 ಕರಮೆಸೆವನೆರಂಕೆಯುಳ್ಳ ಚರಿಪದ್ರಿಯವೊಲ | ||೩||

ನಾನಿತ್ತ ಲಾಗಿ ನಿಂತು ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಕಾಣುವೆನು.

(ಎಂದು ನಿಲ್ಲುವನು.)

[ರಾಯನು ವಿದೂಷಕನೊಡನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

*ರಾಜಂ—ಕಂ|| ಕಳೆದೆಂಪಲತೆರದುಜು ಗ |
 ಗಳನಾವಲ್ಲ ಭೆಯಹಂಬಲಿಲ್ಲ ದೆಪಗಲಂ ||
 ಕಳವೆಂವಿನೋಡಮಿಲ್ಲ ದೆ |
 ಬಳಬಳದುನಿಮಿಚ್ಚು ವಿರುಳನೇಪರಿಯಿಂದಂ ||೪||

ಕಂ.—(ಸವಿವಾಪಕ್ಕೆ ಬಂದು) ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ ಮಹಾರಾ
 ಜನೆ ರೋಹಿಣೀಸಹಿತನಾದ ಚಂದ್ರನು ಉದಯಿಸಿ ನನ್ನ ಪೂಜೆಯನ್ನು

*|| ರಾಗ—ಭೈರವಿ--ರೂಪಕತಾಳ ||

(ಶಂಕರಿವಾಂವಾಲಯಾಶು ಎಂಬಂತೆ)

ಎಂದಿಗನಾಂನೋಡುವೆನು | ಸುಂದರಾಂಗಿಯನ್ನು ಹಾಕಾ || ಪ || ಯುಗ
 ಶತಕ್ಕೆ ಸದೃಶವಾದ | ಹಗಲು ರಾಜಕಾರ್ಯದಿಂದ || ಮುಗಿದು ಬೋಡುದಂತುಮಿಂ
 ತುಂ | ಸುಗುಣೆಯಾದಕಾಂತೆಯನ್ನು || ೧ || ಅಂತಹಾವನೋಡಮಿಲ್ಲ | ದಿಂತುದೀ
 ಘನಾದಿರುಳ | ಎಂತುಮುಗಿಪೆನಕ್ಕೆಟಾಹಾ | ಕಂತುಜಯಪತಾಕೆಯನ್ನು || ೨ ||
 ಈಸಮಯವನೋಡಿಹಾಹಾ | ಪೂಸರಳನುನನ್ನನೀಗ | ಘಾಸಿಮಾಡುತ್ತಿಹನಿಂತು |
 ಭಾಸುರಾಮಲಾಂಗಿಯನ್ನು || ೩ ||

ಸ್ವೀಕರಿಸುವವರಿಗೆ ತವ್ವೊಡನೆ ನಾನು ಮಣಿಹರ್ಮ್ಯಪ್ರಾಸಾದದ ಮೇಲೆ ಇರಬೇಕಾಗಿದೆ ಯೆಂದು ಮಹಾರಾಣಿಯು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವಳು.

ರಾಜಂ—ಎಲೈ ಸತ್ಯಕ್ಕೀರಿಯೆ ನಿನ್ನಿಚ್ಛೆಯಿದ್ದಂತಾಗಲಿ ಎಂದು ದೇವಿಗೆ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸು.

ಕಂ.—ಅಪ್ಪಣೆ. (ಎಂದು ತೆರಳಿದನು).

ರಾಣಿ—ಮಿತ್ರನೆ ಈ ವ್ರತಾಚರಣೆಯು ನಿಜವಾಗಿದ್ದೀತೆ ?

ವಿದೂ.—ಮಹಾರಾಣಿಯು ಈಗ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಯುಕ್ತಳಾಗಿ ಮೊದಲು ಕೋಪದಿಂದ ನಿನ್ನ ವಂದನೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಹೋದ ಅಸರಾಧವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ನೆವವನ್ನು ತೆಗೆದಿರುವಂತೆ ನನಗೆ ತೋರುವುದು.

ರಾಜಂ—ಹೌದು ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಕಂ|| ಮಣಿದೊಡಮಡಿಗಡಿಗಿಂದ |

ಕ್ಷೀಣನಾಯಕರಂದು ಸಡ್ಡೆಗೆಯ್ಯದೆಮುಳಸಿಂ ||

ಪ್ರಣಯಿನಿಯರ್ರಪಿಸುವರಾ |

ಸೇನಿಗಳಯಲ್ ನೆನೆದು ಮನದೊಳವರನುನಯಮಂ ||೫||

ಬಳ್ಳೆದು ಮಣಿಹರ್ಮ್ಯದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣ.

ವಿದೂ.—ಮಹಾರಾಜನೆ ಈಕಡೆ ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕು.

(ಎಂದು ನಡೆದು ನೋಡಿ) ಮಹಾರಾಜನೆ ಗಂಗಾನದಿಯ ತೆರೆಗಳಂತೆ ಕಂಗಳು ಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಸ್ಫಟಿಕಮಯವಾದ ಸೋಪಾನಮಾರ್ಗದಿಂದ ರಮಣೀಯವಾದ ಮಣಿಹರ್ಮ್ಯವನ್ನು ಹತ್ತುವನಾಗು.

ರಾಜಂ—ನೀನು ಮುಂದೆ ನಡೆ. (ಎಲ್ಲರೂ ಹತ್ತಿಹೋಗುವರು).

ವಿದೂ.—(ನೋಡಿ) ಮಹಾರಾಜನೆ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕು ಕೆಂಪಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಚಂದ್ರನು ಉದಯಪರ್ವತದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತೆ.

ರಾಜಂ—ನೀನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ.—

ಕಂ|| ಉದಯಾದ್ರಿಯನಡವಿಂನುವ |

ಕದಿರ್ಗಲ್ ಕಳಲೆಯನೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನನೊಂಕಲ್ ||

ಸುದತಿಯು ತಿದ್ದಿದಕುರುಳ್ಳಳ್ |

ವದನದವೋಲೆ ಪೂರ್ವದಿಜ್ಜುಖಂ ಕರಮೆಸೆಗುಂ ||೬||

ವಿದೂ.—ಮಹಾರಾಜನೆ ಈ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತಿರುವ ಚಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡು—ಆಹ ! ಬಳ್ಳೀ ಮುರಿದ ಕಡುಬಿನಂತೆ ಕಾಣುವನು.

ರಾಜಂ—(ನಕ್ಕು) ಭೋಜನಪ್ರಿಯನಾದ ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯವಲ್ಲಾ ತಿಂಡಿಯಕಥೆಯೇ | (ಎಂನು ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ) ಎಲೈ ಪೂಜ್ಯನಾದ ನಿರಾಕಾಂತನೆ,

*ವೈ|| ಮೂಡಿಸಲಾರ್ಯರಿಂ ವಿಹಿತಕರ್ಮವನರೈಮನಲಿ ಪರವೈಗಳ್ |

ಕೂಡುವಸಾರಮವ್ಪವ್ಯತದಿಂ ಪಿತೃಗಳ್ ಸುರಗೈತ್ತಪ್ಪಿಯಂ ||

ನೀಡುವರಾತ್ರಿಯೆಗಳ್ ಕವಿನಕಳಲೆಯಂನಿಜಕಾಂತಿಯಿಂದಮು |

ಳ್ಳಾಡುವರೋಹಿಣೀರಮಣನಂದಿವೆನಾಂ ನಿನಗೀಶಭೂಷಣಾ ||೭||

(ವಂದಿಸುವನು).

ವಿದೂ.—ಮಹಾರಾಜನೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ನೀನು ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕೂತು ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮುಖದಿಂದ ಅಜ್ಜಾ ಪಿಸುತ್ತಾನೆ ; ನೀನು ಆ ರೀತಿ ನಡೆದರೆ ನಾನೂ ಸುಖವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವೆನು.

(ಇಬ್ಬರೂ ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವರು).

*|| ರಾಗ—ಕಲ್ಯಾಣಿ—ಆದಿತಾಳ ||

(ಚಂದವೆ ನಿಮಗರೆಯೆಂಬಂತೆ—ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನಾಟಕ).

ಕ್ಷೀರಪಯೋಧಿ ಕು | ಮಾರತುಭಕರ ||೫|| ಅರೈರಿಂದಲಿ ಸ | ತ್ಯಾರೈವಮಾಡಿಸಲ್ | ಸೂರ್ಯನಸೇರುವ | ವರೈಗುಣಾಕರ ||೬|| ಶಂಕರಚೂಡಾ ಲಂಕೈತಿಯೆತಿ ಮರ | ಸಂಕುಲಹರಣ ಶ | ಶಂಕಸುಧಾಕರ ||೭|| ವಂದಿವೆನಾಂ ಸುಧೆ | ಯಿಂದ ಮರರನಾ | ನಂದಿಪತೇಜೋ | ಮಂದಿರಚಂದಿರ ||೮||

ರಾಜಂ—(ಪರಿಷನವನ್ನು ನೋಡಿ) ಬೆಳದಿಂಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿರುವಾಗ್ಯೈ
ದೀಪಗಳು ಬೇರೆ ಯೇತಕ್ಕೈ. ಅದ್ದರಿಂದ ನಿವೇಲ್ಲರೂ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳು.

ಪರಿಷನರು—ಮಹಾರಾಜನ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದಂತೆ.

(ಎಂದೆಲ್ಲರೂ ತೆರಳಿದರು).

ರಾಜಂ—(ಚಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ) ಇನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಂದು ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ
ದೇವಿ ಬರಬಹುದು ; ವಿಜನವಾಗಿರುವ ಇದೇಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಸ್ಥೆಯನ್ನು
ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು.

ವಿದೂ.—ಅಯ್ಯಾ, ಆ ಊರ್ವಶಿಯು ಹೋದಮಾರ್ಗಕ್ಕೇ ಹೊರಟು
ಹೋದಳು. ಅದರೆ ಆಕೆಯ ಅನುರಾಗವಿಶೇಷವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇನ್ನೂ
ಪ್ರತ್ಯಾಶೆಯಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ಧರಿಸಬಹುದಾಗಿ ತೋರುತ್ತೆ.

ರಾಜಂ—ಹೌದು ನೀನು ಹೇಳಿದಹಾಗೇಸರಿ, ನನಗಾದರೆ ಮನ್ಮಥ
ತಾಪವು ಬಹಳವಾಗಿದೆ.

ಕಂ|| ತಡೆಯಲತಿವಿಷಮತಿಲೆಗಳ್ |

ಕಡುವೇಗದೆಪರಿವತಟಿನಿರೂರ್ಮಡಿಯಹವೋಲ್ ||

ತಡೆಯಾಗೆತತ್ಸವಾಗಮು |

ಕೊಡನೈಸರನನ್ನು ಮನದಿನೂರ್ಮಡಿಯಾದಂ ||೪||

ವಿದೂ.—ಮಹಾರಾಜನ ದಿನೇದಿನೇ ನಿನ್ನ ಶರೀರವು ಕೃಶವಾಗುತ್ತಾ
ಬಂದಾಗ್ಯೂ ಕಾಂತಿವಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಇರುವುದು. ಈ ಬಳ್ಳೇ ಲಕ್ಷಣ
ವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿಯೇ ನಿನಗೆ ಆ ಅಪ್ಪರಸ್ತ್ರೀಪ್ರಾಪ್ತಿ
ಯುಂಟಾದೀತೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ರಾಜಂ—(ನಿಮಿತ್ತವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ)—

ಕಂ|| ಅಡಿಗಡಿಗಾಸೆಯಪ್ಪುಟ್ಟಿಪ |

ನುಡಿಯಿಂಸಂತೈಸುತಿರ್ಪ್ಪನಿನ್ನಯತೆರದಿಂ ||

ಕಡುದುಗುಡಂದಳೆದಿನ್ನಂ |

ಮಿಡುಕುವಬಲದೋಳುಮಿರದೆ ಸಂತೈಪುದುತಾಂ ||೫||

ವಿದೂ.--ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಚನವೆಂದಿಗೆ ತಪ್ಪೀತು.

(ರಾಯನು ಆಶಾಬದ್ಧನಾಗಿರಲು)

(ಆಕಾಶವಾರ್ಗದಿಂದ ಉದ್ವಿತಿ ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯರು ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು).

ಉದ್ವಿ.—(ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು)* ಎಲೆ ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ನನ್ನ ವ್ರಾಣ ಕಾಂತನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಹೋರಟಿರುವ ನನಗೆ ಮಿತವಾದ ಅಭರಣಗಳಿಂದಲೂ ಕವ್ವದ ಮೇಲುಹೊದ್ದಿಕೆಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿರುವ ಈ ಅಲಂಕಾರವು ಬವ್ವು ತ್ತಿರುವುದೆ ?

ಚಿತ್ರ.—ಇದನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನವಾಕ್ಯಗಳು ಸಾಲದು. ಮ ನಸ್ಸಿಗಾದರೆ ನಾನೇ ಆ ಪುರೂರನನಾಗಬಿಡಲೆ ! ಎಂದು ತೋರುವುದು.

ಉದ್ವಿ.—ಎಲೆಸಖಿ ಇದೇಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಮಹಾರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗೆಂದು ಮನ್ಮಥನು ನಿನಗಾಜ್ಞಾಪಿಸುವನು.

ಚಿತ್ರ.—ಎಲೆ ಉದ್ವಿತಿ ರೂಪಾಂತರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕೈಲಾಸಶಿಖ ರವೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ನಾಯಕನ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದೆವು.

ಉದ್ವಿ.—ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನ ಹೃದಯಚೋರನಾದ ಆ ಮಹಾರಾಜನು ಎಲ್ಲಿರುವನೋ ವಿನುವಾಡುತ್ತಿರುವನೋ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನೋಡಿ ತಿಳ.

*|| ರಾಗ—ಬಿಹಾಗು — ರೂಪಕತಾಳ ||

(ಬಿಳಗಾದಮೇಲೆ ಬೇಸರಿಸುವೆ ಎಂಬಂತೆ).

ಉದ್ವಿ.—ಸರಸಿಜಾಕ್ಷಿ ಲೋಗಲಾ ಅರಸನಲ್ಲಿಗೆ | ಸರಿಯೇಳು ನನ್ನ ಸಿಂ | ಗರದಚಂ ದವು ||೧||

ಚಿತ್ರ.—ಲೋಗಳ್ವದೇನು ನಿನ್ನ ಸೊಬಗ | ಮುಗುದಿನೋಡಲು || ಸುಗುಣನಾನೆ ರಾ ಯನಾಗೆ | ಬಗೆಗೆ ತೋರ್ವುದು ||೨||

ಉದ್ವಿ.—ಅರಸನಲ್ಲಿಗೋದ್ವಿತಿಲಾಂ | ತರಳಲಾರೆನು | ಕರೆದುಕೊಂಡು ಜೊತೆಯೊ ಳೆನ್ನ | ತರುಣಲೋಗುನೀಂ ||೩||

ಚಿತ್ರ.—(ಧ್ಯಾನದಿಂದ ನೋಡಿ ನಕ್ಕು ಆತ್ಮಗತವಾಗಿ) ಬಳ್ಳೇಡು ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತೇನೆ. (ಪ್ರಕಾಶ) ಎಲೆ ಉರ್ವಶಿ ನಾನು ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಆತನು ಉಪಭೋಗಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮನೋರಥದಿಂದ ಕಲ್ಪಿತಳಾದ ಪ್ರಿಯಳ ಸಮಾಗಮಸೂಚನನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವನು.

ಉರ್ವ.—ಏನೇದೆ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಆಕೆಯು ಧನ್ಯಳಲ್ಲವೆ?

ಚಿತ್ರ.—ಎಲೆ ಮುಗ್ಧ ನೀನಲ್ಲದೆ ಆತನ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಗೋಚರಳಾದವಳು ಇನ್ನಾರು?

ಉರ್ವ.—ಅಪ್ಪುಮಟ್ಟಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಾರದ ಈ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಸಂದೇಹ ಪಡುತ್ತಿರುವುದು.

ಚಿತ್ರ.—(ನೋಡಿ) ಎಲೆ ಸಖಿ ಆ ರಾಜರ್ಷಿಯು ಮಣಿಹರ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಿತ್ರನೊಡನೆ ಸೇರಿರುವನು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣ ನಡೆ.

(ಎಂದಿಬ್ಬರೂ ಇಳಿಯುವರು.)

ರಾಜಂ.—ಮಿತ್ರನೆ ನನಗೆ ರಾತ್ರಿಯಂತೆ ಮನ್ಮಥತಾಪವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದು.

ಉರ್ವ.—ಎಲೆ ಕಳದಿ ಈ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಮಾತಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಳವಳವುಂಟಾಗಿರುವುದು ; ಸಂದೇಹಪರಿಹಾರವಾಗುವವರಿಗೂ ನಾವು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಿ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮರೆಯಾಗಿ ನಿಂತು ಅವರ ಸ್ವೇಚ್ಛಾ ಲಾಪಗಳನ್ನು ಕೇಳೋಣ.

ಚಿತ್ರ.—ಬಳ್ಳೇಡು ನಿನ್ನಿಷ್ಟವಿದ್ದಂತಾಗಲಿ.

(ಎಂದು ಮರೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವರು.)

ವಿದೂ.—ಮಿತ್ರನೆ ಹಾಗಾದರೆ ನಿನ್ನ ಸಂತಾಪವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದುಪಾಯವುಂಟು, ಕೇಳು ; ಅತ್ಯಂತ ಶೀತಳವಾಗಿರುವ ಅಮೃತಮಯವಾದ ಚಂದ್ರನ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ನೇವಿಸು.

ರಾಜಂ—ಇವುಗಳಿಂದಲೆಲ್ಲಾ ಏನೂ ಆಗಲಾರನು.

ವೃ|| ನವಸುನುತಲ್ಪಮುಂಮುಣಿಸರಂಗಳು ಮುತ್ತಮುಗಂಧಲೇಪಮುಂ |
 ಕುವಲಯಬಾಂಧವಾಂಶುಗಳು ಮೂರಿಸಲಾರವನಂಗತಾಪಮುಂ |
 ದಿವಿಭವೆ ಯಾಸುಧಾಂಶುಮುಖಿಯಾರಿಸಲಾರ್ಪ್ಪಳದಂ

ಊರ್ವ್ವ.—ಆ ದಿವ್ಯಸ್ತ್ರೀ ಇನ್ನಾವಳು !

ರಾಜಂ—ಮನೋಜ್ಞ ಮಾ |

ಯುವತಿಯುಸಿಶ್ಯಲಾಕಕೃತ ಸಂಕಥೆಯಾದೊಡನಾರ್ಪ್ಪವಾರಿಸಲ್ ||

ಊರ್ವ್ವ.—ಎಲೆ ಮನಸ್ಸೆ ನೀನು ಅಂಥ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದದ್ದು
 ಕೃತಕ ಫಲವಾಯಿತು.

ವಿದೂ.—ನನಗೂ ದಿವ್ಯವಾದ ದ್ರಾಕ್ಷೀಹಣ್ಣೂ ಮಾವಿನಹಣ್ಣೂ ಸಿಕ್ಕ
 ದೇ ಇದ್ದಾಗ ನಾನೂ ಅವುಗಳನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡೇ ತೃಪ್ತಿ ಪಡುವೆನು.

ರಾಜಂ—ಆ ಹಣ್ಣು ನಿನಗೆ ದೊರೆಯಬಹುದು.

ವಿದೂ.—ಹಾಗಾದರೆ ಆ ಹಣ್ಣೂ ನಿನಗೆ ದೊರೆಯಬಹುದು.

ರಾಜಂ—ಮಿತ್ರನೆ ನಾನು ತಿಳಿದಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳು.

ಚಿತ್ರ.—ಎಲೆ ಸಂಶಯಾತ್ಮಳೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೇಳು.

ವಿದೂ.—ಹೇಗೆ ಹೇಳು, ಸ್ವಲ್ಪಕೇಳೋಣ.

ರಾಜಂ—ಕಂ|| ಆತೇರಲುಂಗಲಾಮುನಿ |

ಜಾತಯಭುಜಶಿರಕಸೋಂಕಿದೆನ್ನೀಭುಜವೊಂ ||

ದೇತಾನಾದುದುಧನ್ಯಂ |

ಭೂತಳಕತ್ಯಂತ ಭಾರಮುಳದಂಗಂಗಳ್ ||೧೧||

ಚಿತ್ರ.—ಎಲೆ ಸಖಿ ಇನ್ನೂ ತಡವೇತಕ್ಕೆ ?

ಊರ್ವ್ವ.—(ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಮುಂದೆಬಂದು) ಎಲೆ ಚಿತ್ರಲೇಖೆ ಇದೇನು
 ನಾನು ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಮಹಾರಾಜನು ಉದಾಸೀನನಾಗಿರುವನು ?

ಚಿತ್ರ.—(ನಕ್ಕು) ಅತುರದಿಂದ ತಿರಸ್ಕರಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆಯದೆ ಹೋದ
ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣಲಾರದ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಉದಾಸೀನನೆಂದು ಹೇಗೆ
ಣಿಸುವೆ ?

ತೆರೆಯಲ್ಲಿ—ಇತ್ತಲಿತ್ತಲೆ ಮಹಾರಾಣಿಯು.

(ಎಲ್ಲರೂ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳುವರು.)

(ಊರ್ದ್ವಶಿಯು ಸಂಭ್ರಾಂತಳಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಳು.)

ವಿದೂ.—ಓಹೋ ! ಮಹಾರಾಣಿಯು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಳು ; ಇನ್ನು ಭದ್ರ
ವಾಗಿ ಬಾಯಿಮುಚ್ಚು.

ರಾಜಂ—ನೀನೂ ಈ ಸಂಗತಿ ಪ್ರಕಾಶವಾಗದಂತೆ ಸುಮ್ಮನಿರು.

ಊರ್ದ್ವ.—ಜಿತ್ರೆಲೇಖಿ ಈಗ ನಾವೇನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ?

ಚಿತ್ರ.—ಯಾತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಭಯಪಡುತ್ತೀಯೆ ? ತಿರಸ್ಕರಣೆ ವಿಧ್ಯ
ನಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲವೆ ? ವ್ರತನಿಯನುದಲ್ಲಿ ರತಕ್ಕ ಈಕೆ ರಾಯನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ
ಬಹಳಹೊತ್ತು ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ.

(ರಾಣಿಯು ವೂಜಾಸಾಮಗ್ರೀಸಹಿತರಾದ ಚೇಟಿಯರೊಡನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಳು.)

ಚೇಟಿ.—ಇತ್ತಲಿತ್ತಲೆ ಮಹಾರಾಣಿಯು.

ರಾಣಿ—(ಚಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ) ಎಲೆ ನಿಪುಣಿಕೆ ಈ ಚಂದ್ರನು ರೋ
ಹಿಣೀ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಈಗ ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವನು.

ನಿಘ.—ತಮ್ಮ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಿಂದ ಮಹಾರಾಜನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ ರೋ
ಹಿಣಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಿಂದ ಚಂದ್ರನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದೇ
ಸಹಜ.

ವಿದೂ.—ಅಯ್ಯಾ ಮಹಾರಾಣಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದ ನನಗೆ ಸ್ವಸ್ತಿ
ವಾಚನನಿಮಿತ್ತವಾದ ಉಪಾಯನ ದಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಳಂತಲೂ ನಿನ್ನ
ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ನೆವದಿಂದ ಕೋಪವನ್ನು

ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿರುವಂತೆಯೂ ತೋರುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ
ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಕರಳಾಗಿದಾಳೆ.

ರಾಜಂ—(ನಸುನಕ್ಕು) ಈಕೆಯು ಸಂತೋಷಕರಳಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ
ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಾರಣಗಳೂ ಇರಬಹುದು; ನನಗಾದರೆ ಎರಡನೇ
ಕಾರಣವೊಂದೇ. ಕೇಳು—

ವೃ|| ಕರದೊಳ ಮಂಗಳಸೂತ್ರವೊಪ್ಪೆ ಕುರುಳೊಳ ದೂರಾಂಕುರಂ
ಶೋಭಿಸಲ್ |

ಪಿರಿದುಂ ರಂಜನೆ ಕೋಮಲಾಂಗಲತೆಯೊಳ ನವ್ಯಂದುಕೂಲಂ ವ್ರತಾ||

ಚರಣವ್ಯಾಜದೆ ವಕ್ರಭಾವನುಳದಿರ್ಪಿಮಾನಿನೀರತ್ನದೊಂ |

ದಿರವೇ ಎನ್ನೊಳತಿ ಪ್ರಸನ್ನೆಯನುತುಂ ವೇಳುತ್ತಮಿಕ್ಕುಂನಿಜಂ ||

ರಾಣಿ—(ಸವಿಾಪಕ್ಕೆ ಬಂದು) ಅರ್ಯಪುತ್ರನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ.

ಚೇಟಿಯರು—ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ.

ವಿದೂ.—ಎಲಾ ಪೂಜ್ಯಳೆ ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ.

ರಾಜಂ—ಎಲೆ ದೇವಿ ನಿನಗೆ ಸುಖಾಗವನವೆ ?

(ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕುಳಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು.)

ಊರ್ವ್ವ.—ಎಲೆ ಸಖಿ ಈಕೆ ದೇವಿಯೆಂದು ಕರಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ
ಯೋಗ್ಯಳೇ ಸರಿ. ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಭಾಗದಲ್ಲಿದಾನೇ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀ
ಗಿಂತ ಕಡಮೆಯಾಗಿದಾಳೆ ?

ಚಿತ್ರ.— ನಿಜ ವಾತ್ಸರವಿಲ್ಲದೆ ನೀನು ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ.

ರಾಣಿ—ಅರ್ಯಪುತ್ರನೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಿ ಈಗ ನಾನೊಂದು ವ್ರತ
ವನ್ನು ಆಚರಿಸುವೆನು. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬಂದು ಮೂಹೂರ್ತ ನನ್ನ
ನಿರ್ಬಂಧವನ್ನು ಸಹಿಸಬೇಕು.

ರಾಜಂ—ಮಾಣವಕನೆ ಈಕೆ ಮಾಡುವ ನಿರ್ಬಂಧವು ನನಗೆ ಅನುಗ್ರ
ಹವಲ್ಲವೆ ?

ವಿದೂ.—ನನಗೆ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನೆ ದೊರೆತುತಕ್ಕ ಇಂಥ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು ಎಷ್ಟಾದರೂ ಆಗಲಿ.

ರಾಜಂ—ಈಗ ದೇವಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ವ್ರತದ ಹೆಸರೇನು ?

ರಾಣಿ—(ನಿಷ್ಠಣಿಕೆಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುವಳು)

ನಿಷ್ಠ.—ಮಹಾರಾಜನೆ ಈ ವ್ರತದ ಹೆಸರು ಪ್ರಿಯಪ್ರಸಾದನವೆಂದೆ,

ರಾಜಂ—(ರಾಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿ)—

ಕಂ|| ಎಲೆ ಕೋಮಲಾಂಗಿ ನಿನ್ನಯ |

ತಿಳವನೆ ಹಾರೈಸುತಿರ್ಪೆ ದಾಸನೆನ್ನಂ ||

ತಿಳಯಿವಮನದಿಂ ನಿನ್ನಯ |

ಲಲಿತಾಂಗನನಿಂತನೇಕೆ ಕಂದಿವೆ ಮುಗುಣೇ ||೧೩||

ಊರ್ದ್ವ.—ಎಲೆ ಸಖಿ ಈತನು ರಾಣಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟುಮೌಲ್ಯಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವನು ?

ಚಿತ್ರ.— ಎಲೆ ಮುಗ್ಧೆ ಹಾಗಲ್ಲ ಕೇಳು, ಅನ್ಯಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತರಾದ ಪುರುಷರು ಸ್ವಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಅತಿ ವಿಸಯವನ್ನು ತೋರಿಸತಕ್ಕದ್ದೇ ಸ್ವಭಾವ.

ರಾಣಿ—ಉಸಕ್ರಮದಲ್ಲೇ ಫಲವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಈ ವ್ರತದ ಮೂಹೂರ್ತವನ್ನು ಎಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳಲಿ ಆರ್ಯಪುತ್ರನ ಮುಖದಿಂದ ಇಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿಸಿತಲ್ಲಾ !

ವಿದೂ.—ಮಹಾರಾಣಿಯೆ ಮಹಾರಾಜನು ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವನು ; ಅದನ್ನು ವಿವಾರಿ ನಡೆಯುವುದು ನಿನಗೆ ಯುಕ್ತವಲ್ಲ.

ರಾಣಿ—ಎಲೆ ಕನ್ನೆಯಿರಿದಾ ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ ; ಈ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸರಿಸುವ ಚಂದ್ರಕಿರಣಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವೆನು.

ಚೇಟಿಯರು—ಮಹಾರಾಣಿಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದಂತಾಗಲಿ.

(ಎಂದು ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವರು).

ರಾಣಿ—(ಚಂದ್ರಕಿರಣಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ವೂಡಿಸಿ) ಎಲೆ ನಿಪುಣೆಕೆ ನಿ
ವೇದನಕ್ಕೋಸ್ಕರ ತಂದಿರತಕ್ಕ ಪೋದಕಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಾ
ಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಅರ್ಯನಾದ ಮಾಣವಕನಿಗೆ ತಂದುಕೊಡು.

ಚೇಟೆ—ಅಪ್ಪಣೆ. (ಎಂದು ಕಡುಬಿನ ತಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಂದಿರಿಸುವಳು).

ಊರ್ದು—ಈ ರಾಣಿಗೆ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಬಹುವಾನವಿರು
ವ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತೆ.

ರಾಣಿ—ಎಲೈ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಮಾಣವಕನೆ ಇದು ನಿನ್ನದು, ತೆಗೆದುಕೊ
ಳ್ಳಬೇಕು. (ಎಂದು ಉಪಾಯನವನ್ನು ಕೊಡುವಳು).

ವಿದೂ—(ತೆಗೆದುಕೊಂಡು) ಮಹಾರಾಣಿಯೆ ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ,
ಈ ವ್ರತವು ನಿನಗೆ ಅಭಿಷಯದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡಲಿ.

ರಾಣಿ—ಆರ್ಯಪುತ್ರನೆ ಇತ್ತೆ ಲಾಲಿಸಬೇಕು.

ರಾಜಂ--ಇದೋ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವೆನು.

ರಾಣಿ—(ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು) * ರೋಹಿಣೀಸಹಿತ
ನಾದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆರ್ಯಪುತ್ರನ ಕೋಪವನ್ನು ಪರಿ
ಹರಿಸುವೆನು. ಆರ್ಯಪುತ್ರನು ಯಾವ ಕಾಂತೆಯಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತನಾಗಿರು
ವನೋ ಯಾವಳು ಆರ್ಯಪುತ್ರನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಅನುರಕ್ತಳಾಗಿರುವಳೋ
ಇಂದುಮೊದಲಾಗಿ ಆರ್ಯಪುತ್ರನು ಆಕೆಯಲ್ಲೂ ನನ್ನಲ್ಲೂ ಸಮಾನವಾದ
ಪ್ರೇಮದಿಂದಿರಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆ

*|| ರಾಗ—ಭೈರವಿ—ರೂಪಕತಾಳ ||

(ಕೋರಿನಾನುರಾ | ನಾತೋ ಎಂಬಂತೆ)

ಚಂದ್ರಕುಲಜನೇ | ದೇ | ವೇಂದ್ರಮಿತ್ರನೇ || ಸಾಂದ್ರಕರೂ ಕೇಳುವಿಗ
ತ | ತಂದ್ರನಾಗಿ ನನ್ನ ನುಡಿಯ ||೧|| ವಂದನೀಯನೇ | ಪೂರ | ಸುಂದರಾಂಗನೇ ||
ಇಂದುಸಾಕ್ಷಿಯಾಗೆ ನಾ | ನಿಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡೆ ನಿನ್ನ ||೨|| ನಿನ್ನನಾವಳು | ಮನ |
ದನ್ನವರಿಸಳು || ಎನ್ನೊಳವಳೊಳುಂ ನೀನ | ಭಿನ್ನವೃತ್ತಿಯಿಂದಲಿಹುದು ||೩||

ಊರ್ವ್ವ.—ಇನು ಪರಿಹಾಸ್ಯದಮೂತೋ ಅಥವಾ ನಿಜವೋ ತಿಳಿಯದು ನನಗಂತೂ ನಂಬಿಕೆಸಾಲದು.

ಚಿತ್ರ.—ಮಹಾನುಭಾವಳಾಗಿಯೂ ಪತಿವ್ರತೆಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈಕೆ ನಿನ್ನಿಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಅನುಮತಿಸಿರುವಳು. ಇನ್ನುಮೇಲೆ ನಿನಗೆ ಈ ಮಹಾರಾಜನ ಸವನಾಗುವು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಉಂಟಾಗುವುದು.

ವಿದೂ.—(ರಾಯನನ್ನು ನೋಡಿ ಮರೆಯಾಗಿ) ವಿನು ಕೈತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದಮೇಲೆ ಜಾಣನಾದ ಬೆತ್ತರವನು ಹೋಗಲಿ ಪುಣ್ಯಬಂತೆಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಈಗ ಮಹಾರಾಣಿ ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಸಹಜ. (ಪ್ರಕಾಶ) ಮಹಾರಾಣಿಯೆ ಹಾಗಾದರೇನು ಸಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜನು ಅಂಥವನೆ ?

ರಾಣಿ—ಎಲೈ ಮೂಢನೆ ನಾನು ಇದೊಂದು ವ್ರತವಿಂದ ಅರ್ಯಪುತ್ರನ ಶರೀರಸಂತಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರವರ್ತಿಸಿರುವೆನು ; ಇವರಿಂದ ಅರ್ಯಪುತ್ರನ ಸಂತಾಪವು ಶಾಂತವಾಗಿರುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ ತಿಳಿಯದು.

ರಾಜಂ—* ಕಂ || ಎನ್ನಂ ಪೆರಕ್ಕಲಯಲೈರ್ |
 ನಿನ್ನವನಂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲುಂ ಪ್ರಭವಿವೆ ನೀಂ ||
 ಸನ್ನತಶಿಲಾನ್ವಿತೆ ಯೇ |
 ಕೆನ್ನೊಳ್ ಶಂಕಿಸುವೆ ನಿನ್ನೊಳಾನಂತಲ್ಲಂ ||೧೪||

ರಾಣಿ—ಹಾಗಿರಲಿ ಇಲ್ಲದೇ ಇರಲಿ, ನನ್ನ ವ್ರತವಂತೂ ನೆರವೇರಿತು ; ಎಲೆ ಚೇಟಮರಿರಾ ಬನ್ನಿಬನ್ನಿ ಹೋಗೋಣ.

ರಾಜಂ—(ಎದ್ದುಬಂದು ತಡೆದು) ಎಲೆ ಪ್ರಿಯೆ ಕುಂಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರೆ ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಪ್ರಸನ್ನನನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇ ಸುಳ್ಳಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ ?

* || ರಾಗ—ಸುರಟೆ—ಆದಿತಾಳ ||

(ಸುಖಿಯಾಗೈವೀರನೆ ಎಂಬಂತೆ— ದ್ರೌಪದೀಸ್ವಯಂವರ).

ಭಾಮಿನೀ ಭೀರುವೆ ||ಪ|| ೨ ಅಂಕುರಿಸುವುದೆ ಕ | ಳಂಕವು ನನ್ನೊಳು ||
 ಶಂಕಿವುದೇನಿದು | ಪಂಕಜಮುಖಿ ||೧|| ೨ ಒಡತಿಯು ನೀನೀವೊಡಲಿಗೆ ಭೋಗಿಸಿ||
 ಕೊಡಲಭವಾ ಪೆರ | ಮಡದಿಯರಿಗೆ ||೨|| ೨ ಕನಸಿನೊಳುಂ ಪರ | ವನಿತೆಯ
 ಸೇರುವ | ವನೆ ನಾಂ ನುಡಿ ನೀಂ | ಮನದನ್ನೆಯೆ ||೩||

ರಾಣಿ—ಆರ್ಯಪುತ್ರನೆ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ನಾನು ವ್ರತನಿಯಮವನ್ನು
ವಿಾರಿ ನಡೆಯುವುದುಂಟೆ ? (ಎಂದು ಜೇಟಿಯರೊಡನೆ ತರಳಿದಳು).

ಊರ್ವ್ವ.—ಎಲೆ ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಈ ರಾಯನು ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರೀ
ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿರುವನು, ಆದರೂ ಈತನಲ್ಲಿ ಸೇರಿರತಕ್ಕ ನನ್ನಮನಸ್ಸನ್ನು
ನಾನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಲಾರೆ.

ಚಿತ್ರ.—ಇದೇನು ನೀನು ನಿರಾಶಳಾಗಿ ಯೋಚಿಸುವುದು ?

ರಾಜಂ—(ಪೀರದಲ್ಲ ಕೂತುಕೊಂಡು) ಮಿತ್ರನೆ ದೇವಿ ಇನ್ನೂ ದೂರ
ಹೋಗಿರಲಾರಳಲ್ಲವೆ ?

ವಿದೂ.—ಮಹಾರಾಜವೆ ವೈದ್ಯನು ರೋಗವು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು
ರೋಗಿಯನ್ನು ಅವನ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವಂತೆ ನಿನ್ನ
ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಮಹಾರಾಣಿಯು
ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿರುವಳು. ಇನ್ನು ನೀನು ಹೇಳಬೇ
ಕಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅಳುಕದೆ ಹೇಳು.

ರಾಜಂ—ಈಗ ಉವೇಶಿಯು.

ಊರ್ವ್ವ.—ಈಗ ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥಳು

ರಾಜಂ—

ವೃ | ಕಿವಿಯೊಳದೊಮ್ಮೆ ಬಿಳಿಪಳತಾಂನುರಗೆಗೊಂಡುಲತಾಂಗಿನೂವುರಾ |

ರವನು ನದೊಮ್ಮೆ ಪಿಂಚೆನಡೆತಂದು ತಳಗ್ಗಿಣೆಯಾದ ಕಯ್ಗಂ ||

ತವಕದೊಳನ್ನ ಕಣ್ಗಳನೆ ಮುಚ್ಚು ವಳೇ ಸಖಿಯೆನ್ನ ಭಾಗ್ಯದಿಂ |

ದವಳನದೊಮ್ಮೆಯೆಯಿದ್ದಿವಳೆ ಈಕರುವೂಡನನೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೇ ||

ಊರ್ವ್ವತಿ—ಎಲೆ ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಮಹಾರಾಜನ ಈ ಮನೋರಥವನ್ನು
ನಿರವೇರಿಸುವೆನು.

(ಎಂದು ಆದ್ಯತ್ಯಳಾಗಿಯೇ ಹಿಂದೆಬಂದು ರಾಯನ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚುವಳು).

ಚಿತ್ರ.—(ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ವಿದೂಷಕನನ್ನು ಕುರಿತು “ ಈಗ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ದವರು ಯಾರು ” ಎಂದು ರಾಯನನ್ನು ಕೇಳುವಂತೆ ಸನ್ನೆ ಮಾಡುವಳು.)

ವಿದೂ.—ಮಹಾರಾಜನೆ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ದವರು ಯಾರು ?

ರಾಜಂ—(ಸ್ವರ್ತಸುಖವನ್ನು ನಟಿಸಿ) ಮಿತ್ರನೆ ಇನ್ನಾರು ? ನಾರಾಯಣ ಮಹರ್ಷಿಯ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಒ ಊರ್ವಶಿಯೇ—ಕೇಳು.

ಕಂ || ಇನ್ನವಳು ಕಯ್ಯೋಂಕಿನೋ |

ಳನ್ನೀಸ್ಮ ರತಪ್ತದೇಹಮಂತಂಪಿಸುವಳು ||

ಕನ್ನೆಯಿ ಲೆಗೆವಿಕಾಸಂ |

ಜೊನ್ನದಿನಪ್ಪಂತಿರಪ್ಪದೇ ನಾತವದಿಂ

||೧೬||

(ಎಂದು ಅದೇಕಯ್ಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಎಗ್ಗು ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು ಅಲಿಂಗಿಸುವನು)

ಊರ್ವ.—(ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂಜರಿದು ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು) ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಜಯ ವಾಗಲಿ.

ಚಿತ್ರ.—ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಸೌಖ್ಯವೆ ?

ರಾಜಂ—ಈಗ ನೀನು ಹೀಗೆ ಕೇಳುವುದು ಸರಿಯಾಗಿದೆ.

ಊರ್ವ.—ಎಲೆ ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ರಾಣಿಯೇ ನನಗೊಪ್ಪಿ ಸಿರುವಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನೀತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿದೆನು. ನನ್ನನ್ನು ಎರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದಳೆಂದು ನೀನೇನಿಸಬೇಡ.

ವಿದೂ.—ಹಾಗಾದರೇನು ನೀವು ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ ಮಯಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಯೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರೋ ? ಸರಿ ಸರಿ !

ರಾಜಂ—(ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು ನೋಡಿ)

ಕಂ || ಎನಗಿತ್ತಳು ದೇವಿಯೆ ತಾ |

ನೆನುತುಪಭೋಗಿಸುವೊ ಡೆನ್ನತನುವಂ ನೀನಾ ||

ರನುಮತಿಯಿಂವೊದಲೆನ್ನಯ |

ಮನಮಂ ನೆರೆಕೊಂಡೆ ಖೇಳ್ವಯೋರುಹನಯನೇ

||೧೭||

ಚಿತ್ರ.—ಮಹಾರಾಜನೆ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಇನ್ನೆನ್ನೆತ್ತರ ಹೇಳಿಯಾಳು? ನನ್ನದೊಂದು ವಿಜ್ಞಾಪನೆಯನ್ನು ಲಾಲಿಸಬೇಕು.

ರಾಜಂ—ಅದೇನು ಹೇಳು, ಕೇಳುವೆನು.

ಚಿತ್ರ.—ನಸಂತಖುತು ಕಳೆದಮೇಲೆ ಬೆಸಗೇಕಾಲದಲ್ಲ ನಾನು ಸೂರೋಪಾಸನೆಗೋಸ್ಕರ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ನನ್ನ ಸಖಿಯು ಯಾವುದಾದರೂ ನಿಮಿತ್ತ ದಿಂದ ಅಣ್ಣೋ! ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಂದೆ ನಲ್ಲಾ! ಎಂದು ಅಂದುಕೊಳ್ಳದಹಾಗೆ ಈಕೆಯನ್ನು ನೀನು ಆದರಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು.

ವಿದೂ.—ಏನೆಂದೆ! ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೇಕೆ ನೆನಸುವಳು? ಅಲ್ಲೇನಿದೆ! ಅಲ್ಲಿ ರತಕ್ಕವರಿಗೆ ಆಹಾರಕ್ಕೂ ಗತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮೀನುಗಳಂತೆ ಸರ್ವದಾ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದೇ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ್ದರಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಿಟೆ ಮಿಟೆಸ್ವರ್ಗವೆಂದು ಜನರು ಹೇಳುವರು.

ರಾಜಂ—ಎಲೆ ಸಖಿಯೆ—

ಕಂ || ಅಗಣಿತಮೆನಿಸಿದಸಗ್ಗದ |

ಸೋಗಮಂನುರಸಲ್ಪದಾವನಾಪ್ಪಂಕೇಳು ||

ಮುಗುದೆಗೆಪುರೂರವಂ ತಾಂ |

ಮಿಗಿಲೆನೆವೆರನೆಂಡರಿದೆ ದಾಸಪ್ರಾಯಂ ||೧೪||

ಚಿತ್ರ.—ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥಳಾದೆನು, ಎಲೆ ಊರ್ವಶಿ ಇನ್ನು ಭಯಪಡಬೇಡ. ನನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡು.

ಊರ್ವಶಿ.—(ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿ) ಎಲೆ ಸಖಿ ನನ್ನನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡ.

ಚಿತ್ರ.—(ನಸುನಗುತ್ತ) ಮಹಾರಾಜನೊಡಗೂಡಿದ ನಿನ್ನಸಂಗಡ ನಾನಾಡತಕ್ಕ ಮಾತನ್ನು ನನ್ನಸಂಗಡ ನೀನೇ ಆಡಿದೆಯಾ ?

(ಎಂದು ರಾಯನಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ತೆರಳಿದಳು.)

ವಿದೂ — ಮಹಾರಾಜನ ದೈವಯೋಗದಿಂದ ನಿನ್ನಿಷ್ಟಾರ್ಥ ಕೈಗೂಡಿ
ತಲ್ಲವೆ ?

ರಾಜಂ — ಮಿತ್ರನೆ ಕೇಳು—

ಕಂ || ನಿಂತಾಂಕೃತಾರ್ಥನೀನುರ |
ಕಾಂತೆಯಲಾಭದೇಕೃತಾರ್ಥನಂತಲ್ಲಂ ಸಾ ||
ಮಂತಕಿರೀಟಮಣೀರೂಪಿ |
ದಂತುರಸದಪೀಠವೆನಿಸಸಾವ್ರಾಜ್ಯದೊಳಂ ||೧೯||

ಊರ್ಮ.—ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದ ಪ್ರಿಯನಚನನನ್ನು ಹೇಳುವಷ್ಟು
ವಚನ ಸಂಪತ್ತು ನನಗಿಲ್ಲ.

ರಾಜಂ—(ಊರ್ಮಶಿಯ ಕೈ ಹಿಡಿದು) ಆಃ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಲಾಭವೆಂಬುದು
ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿದ್ದದ್ದನ್ನೂ ಅನುಕೂಲವಡಿಸುವುದು.

ಕಂ || ಸುತನುವೆ ನಿನ್ನವಿಯೋಗದೊ |
ಳತಿತಾಸನ ನೆಸಗುತ್ತಿದ್ದೆ ಚಂದ್ರನ ಕರಮುಂ ||
ರತಿಪತಿಯು ನಿತಿತಕರಮುಂ |
ಹಿತಕಾರಿಗಳಾದು ವರಸಿ ನಿನ್ನಂ ಸೇರಲೆ ||೨೦||

*ಊರ್ಮ.—ರಾಜೇಂದ್ರನೆ ಇದುವರಿಗೂ ತಡಮಾಡಿ ನಾನು ನಿನಗೆ
ಆಯಾಸವನ್ನಂಟುಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅಪರಾಧವಂತಳಾಗಿದೇನೆ.

ರಾಜಂ—ಎಲೆ ಸುಂಪರಿ ಹಾಗಲ್ಲ ಹಾಗಲ್ಲ ಕೇಳು.—

* || ರಾಗ—ಶ್ಯಾಮಕಲ್ಯಾಣಿ—ಆದಿತಳ ||
(ರಾರಮ್ಯನೆ ಎಂಬಂತೆ.)

ರಾಜೇಂದ್ರನೇ | ಮನ್ನಿಸು || ಪ || ಸ್ಮರರೂಪ ಜೀವೇ | ಶ್ವರ ನಿನ್ನ ಸೇರಲೇ ||
ವರಿಗು ತಡವ ವಾ | ಡಿರುವವರಾಧವ || ೧ || ಧರಣೀತನಾಂ ಮೊದಲ | ಸುರ
ರಾಜನಾಜ್ಞೆಯಿಂ | ದಿರದೆ ನಿನ್ನಂ ಬಿಟ್ಟು | ತೆರಳ್ದವರಾಧವ || ೨ || ವಸುಧಾ ಮ
ಹೇಂದ್ರನೇ | ಕುಸುಮಾಸ್ತನಿಂದನೀಂ || ಬಸವಳಿಪೋಲ್ವಿರ | ಚಸಿದವರಾಧವ || ೩ ||

ಕಂ || ಪಿರಿದುಂದುಃಖನುನಾಂತಗೆ !

ದೊರೆದಾಸುಖಮೇವಿಶೇಷಸುಖಮೆಂದೆನಿಕುಂ ||

ಮರದನೆಳಲ್ ಕಡುವಿಸಿಲಿಂ |

ಪರಿತಪಿಸಿದನಂಗತೀವಸುಖಕರನುಲ್ಲೇ ||೨೧||

ವಿದೂ.—ನುಹಾರಾಜನೆ ಮನೋಹರವಾದ ಚಂದ್ರಕಿರಣಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿದ್ದಾಯ್ತು ; ಇನ್ನೂ ನೀನು ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಮಯವಲ್ಲವೆ ?

ರಾಜಂ—ಹಾಗಾದರೆ ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಸಖಿಗೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸು.

ವಿದೂ.—ಇತ್ತಲಿತ್ತಲ್ ಪೂಜ್ಯಳು.

ರಾಜಂ—ಎಲೆ ಸುಂದರಿ ಈಗ ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ—ಇದು.

ಊರ್ವ್ವ.—ಅದೇನು ?

ರಾಜಂ—ಕೇಳು —

ಕಂ || ಮೊದಲಿಷ್ಟಾರ್ಥಂಕಯ್ಪೇ |

ರದೆ ಶತಗುಣವೆನಿಸಿ ಪಾಯ್ದು ವ್ರಾಂದೊಂದಿರುಳುಂ ||

ಪದುಳದೆಶತಾಂಶವೆಂದೆನಿ |

ಸಿದೊಡವುಸಿನೊಂದುಗೂಡಿರೆಸಗಾಂ ಧನ್ಯಂ ||೨೨||

*|| ರಾಗ—ಬೆಹಾಗ್—ಮಿಶ್ರಪ್ರಾಪ್ತಾಳ ||

(ರಾಯಭಾರಮು ಎಂಬಂತೆ)

ಮಂದರಾಂಗಿಯೆ | ಚಂದಿರಮುಖಿಯೇ || ಪ || ಇಂದುನಾನು ನಿನ್ನನ್ನಿಂತಾ | ನಂದದಿಂದ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥನೆನು || ಅ || ಆಗಲಿನಿನ್ನನದಾವಿರುಳಂದು | ಯುಗದಂತಾ ದುದು ತಾನದುಬಂದು || ಸುಗುಣನಿನ್ನನು ಸೇರಲಾನೆಂದು | ಮಿಗೆ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಅಂತಾಗಲೆಂದು || ಗ || ಪರಮಮೌನಿ ನಾರಾಯಣಜಾತೆ | ದೊರೆಯನಿನ್ನಯ ಕರುಣವುದಯಿತೆ || ವಿರಚಿಸಿರುವೆನ್ನಯ ಪುಣ್ಯಲತೆ | ಧರೆಯೊಳ್ಳಲಿಸಿದುದೀಗ ಕಾಂತೇ || ಇಂದುಕಾಮಿನಿ ನೀನೆನ್ನಸೇರೆ | ಕುಂದಿತೆನ್ನಯ ತಾಪವು ಚದುರೆ || ಪೊಂದುತಾ ನಂದವನೀರೆ | ಮಂದಗಾಮಿನಿ ಪೋಪೆವು ಬಾರೇ || ೩ ||

ಮೂರನೆಯ ಅಂಕವು ಮುಗಿದುದು.

ಚತುರ್ಥಾಂಕಂ.

(ಸಹಜನ್ಯಾ ಚಿತ್ರಲೇಖೆಯರು ವಿಮಾನಾರೂಢರಾಗಿ ಬರುವರು).

ಸಹ.—[ಚಿತ್ರಲೇಖೆಯನ್ನು ನೋಡಿ] ಎಲೆ ಚಿತ್ರಲೇಖೆ ನಿನ್ನಮುಖವು ಬಾಡಿದ ತಾವರೇಹೂವಿನಂತೆ ಮಲಿನವಾಗಿರುವುದು ; ಇದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇನೋ ದುಃಖವಿರುವಂತೆ ತೋರುವುದು ; ಅದೇನು ನನ್ನಸಂಗಡ ಹೇಳಕೂಡದೋ ?

ಚಿತ್ರ.—ಎಲೆ ಕೆಳದಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಉರ್ವಶಿಯಸಂಗಡ ಸೂರೈಯ ಪಾಸನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದು, ಈಬಾರಿ ನಿನ್ನಸಂಗಡ ಬಂದಿರುವ ನನಗೆ ಉರ್ವಶಿಯ ಜ್ಞಾಪಕ ಬಂದು, ತುಂಬಾ ಕಳವಳವುಂಟಾಗಿರುವುದು.

ಸಹ.—ನಿಮ್ಮ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾದ ಪ್ರೇಮಾತಿಶಯವನ್ನು ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲೆ; ಆಮೇಲೆ ?

ಚಿತ್ರ.—ಈಗ ನನ್ನ ಸಖಿಯ ವಿಶೇಷವೃತ್ತಾಂತವೇನೆಂದು ಧ್ಯಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಲು, ಆಕೆಯು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂತು.

ಸಹ.—[ಕಳವಳಪಟ್ಟು] ಅದೇನು ? ಹೇಳುಹೇಳು.

ಚಿತ್ರ.—ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಸಖಿಯಾದ ಉರ್ವಶಿಯು ಕ್ರೀಡಾಸಕ್ತನಾಗಿ ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ ಮಹಾರಾಜನಾದ ಪುರೂರವನನ್ನು ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಗಂಧಮಾದನಪರ್ವತದ ಮನೋಹರವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಸಹ.—ಅಂಥ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸತಕ್ಕದ್ದೇ ಸಂಭೋಗವೆನಿಸುವುದು ; ಆಮೇಲೆ ?

ಚಿತ್ರ.—ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾರಾಜನು ಬಂದುದಿವಸ ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿ ಮರಳುಗುಡ್ಡಗಳನ್ನೇಲೆ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಉದಯವತಿಯೆಂಬ ವಿದ್ಯಾ

ಧರಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕ್ಷಣಕಾಲ ದೃಷ್ಟಿಸಿನೋಡಿದನೆಂದು ನನ್ನ ಸಖಿಯು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡಳು.

ಸಹ.—ನಿಜ, ಪ್ರಿಯನಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವು ಮಿತಿವಾರಲು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಅಸಹನವುಂಟಾಗತಕ್ಕದ್ದು ಸಹಜವೇನರಿ ; ಮುಂದೇನು ?

ಚಿತ್ರ.—ಮುಂದೆ ಆ ರಾಜರ್ಷಿಯು ಎಷ್ಟು ಸಮಾಧಾನವಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ಕೇಳದೆ ಗುರುಶಾಪದಿಂದ ಮೂಢಳಾದ ನನ್ನ ಸಖಿಯು ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರಾದ ನಾವು ಯಾರೂ ಪ್ರವೇಶವಾಡಕೂಡದ ಕುಮಾರವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು ; ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವಾಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಬಂದು ಲತೆಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಳು.

ಸಹ.—ಹಾಹಾ ! ದೈವಗತಿ ಮಾರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಆ ರಾಯನಿಗೂ ಊರ್ವಶಿಗೂ ಇದ್ದ ಅರಿತಿಯಾದ ಅನುರಾಗಕ್ಕೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಈ ಪಾಡು ಬಂತೆ ! ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೇನು ! ಆಮೇಲೆ ಆ ರಾಜನ ಪಾಡೇನಾಯಿತು ?

ಚಿತ್ರ.—ಆ ರಾಜನು ಆ ವನಭಾಗದಲ್ಲಿ ಊರ್ವಶಿಯನ್ನೇ ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೆಚ್ಚು ಹಿಡಿದವನಂತೆ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು ; ಇದರಮೇಲೆ ಸುಖಿತರಾದವರಿಗೂ ಮನೋವಿಕಾರವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕ ಈ ಮೋಘೋದಯವೊಂದುಂಟಾಗಿರುವುದು ; ಇದನ್ನು ನೋಡಿದಮೇಲೆ ಇನ್ನೇನು ಅನರ್ಥವುಂಟಾಗುವುದೋ ತಿಳಿಯದು.

ಸಹ.—ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಬಂದ ದುಃಖ ಬಹುಕಾಲ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ ; ಆದಕಾರಣ ಯಾವುದಾದರೂ ಬಂದು ದೇವತಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸೇರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ ; (ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕನ್ನು ನೋಡಿ) *ಬಹೋ ! ಬೆಳಗಾಯಿತು ;

*1 ರಾಗ—ಪೂರ್ವಕಲ್ಯಾಣಿ—ಆದಿತಾಳ |
(ಸಖಿನೊಳಗಾಸೆ ಯೆಂಬಂತೆ)

ಬೆಳಗಾದುದೀಗೆ | ನಳಿನಾಯತಾಕ್ಷಿ | ೧|| ಮೂಡುವರ್ಕನ ಕಾಂತಿ | ಮೂಡುಡಿಸೆಯೊಳು || ನಾಡರಂಜಿವುದನು | ನೋಡುನೋಡಿತ್ತನೀಂ ||೧|| ಅರಳಿದಬೋಸತಾ | ವರೆಗಳ ಪರಿಮಳ || ಭರವನುತಾಳಿ ಸಂ | ಚರಿವುದು ತಂಗಾಳಿ ||೨|| ಕುಮುದವನವ ಬಿಟ್ಟು | ಕಮಲವನಕೆ ಬಹ || ಭ್ರಮರಗಳುಲಿವ ಸಂ | ಭ್ರಮನಿದೊತೋರ್ವುದು ||೩||

ನಡೆ ಇನ್ನು ಸೂರ್ಯೋಪಾಸನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ ಉದಯಕಾಲ ಮಾರೀತು.
(ಎಂದು ತೆರಳಿದರು).

(ಇಂತಿದು ಪ್ರವೇಶಕವು).

(ಬಳಿಕ ರಾಜನು ಉನ್ಮತ್ತವೇಷದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು).

ರಾಜಂ—(ನಿಟ್ಟುಸುರುಬಿಟ್ಟು) * ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಎಂದಿಗೆ ನೋಡೇನು. (ಆಕಾಶವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಕೋಪದಿಂದ) ** ಎಲವೆಲವೋ ದುರಾತ್ಮನಾದ ರಾಕ್ಷಸನೆ ನಿಲ್ಲನಿಲ್ಲ; ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಕಾಂತೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗುವೆ ? ಓಹೋ ! ಇದೇನು ಪರ್ವತಶಿಖರದಿಂದ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ಧನುಸ್ಸನ್ನೆಳೆದು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಾಣವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕರೆಯುವನು!

(ಹಾಗೇ ನೋಡಿ ದುಃಖದಿಂದ)

ವೃ|| ಇದು ಪೊಸಕಾಮುರ್ಗಿಲೆದುರುಳ ರಕ್ತಸನಲ್ಲು ಸುರೇಂದ್ರಚಾಪವಿಂ |
ತುದಯಿಸಿತೋರ್ಕ್ಕುಮಲ್ಲದೆ ಮಹತ್ತರನುಪ್ಪೆ ಧನುಸ್ಸಿದಲ್ಲು ಬಾ ||
ಣದಸರಿಯಲ್ಲಿದಾಗಸದೆ ಬೀಳ್ವ ನಿರಂತರವಾರಿಧಾರೆಯು |
ಲ್ಲದೆಕುಡಿಮಿಂಚುಮಿಂಚುವುದುಪೊನ್ನೆಗ್ಗರೆಯಂತಿರೆಕಾಂತೆಯಲ್ಲಿದುಂ ||
(ಯೋಚಿಸಿ) ಈಗ ಉರ್ವಶಿಯೆಲ್ಲ ತಾನೇ ಹೋಗಿರಬಹುದು—

* ರಾಗ—ತೋಡಿ—ರೂಪಕತಾಳ.

(ಎಂತು ಕಳುಹುವೆ | ಸುತೆಯ ಎಂಬಂತೆ, ಶಾಕುಂತಲ).

ಎಂದುನೋಳ್ತನು | ಪೂ | ನೋಂದುಮುಖಿಯನು || ಪೊಂದಿಮುದವನು |
ನಾ | ನೆಂದು ಸುಖಿವೆನು || ೧ || ವಿರಹದುರಿಯನು | ಸ್ವಸ | ಲರಿಯದೀತನು |
ಸ್ವರನಸತಿಯನು | ಧಿ | ಕೃರಿಪಸಿಯಳನು || ೨ || ಮಧಿಸುತಿರುವನು | ಮ |
ನೃಥನು ಮನವನು || ಪ್ರಥಿತಗುಣೆಯನು | ನೋಳ್ವ | ಪಥವನರಿಯನು || ೩ ||

** ನೋಟು ರಾಗ—ಬಿಲಹರ—ಏಕತಾಳ.

ನಿಲ್ಲನಿಲ್ಲು ಋಲ್ಲನೀ | ನೆಲ್ಲಿಗೈದುವೆ || ಪಲ್ಲಮುರಿದು ನಿನ್ನ ನಿಮಿಷ | ದಲ್ಲಿ
ಕೊಲ್ಲುವೆ || ೧ || ಕಾಣದಂತೆ ಕೊಂಡುಮ | ತಪ್ಪ್ರಣಕಾಂತೆಯಾ | ಕೋಣವಾ
ಧಮನೆನೀಂ ಪ್ರ | ಯಾಣಗೈವೆಯಾ || ೨ || ಸರಸಿಜಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು | ತೆರಳಿ
ಪೊನೆಯೊ || ದುರುಳವೇಳುಧುರದೆನ್ನ | ಹರಣವೀವೆಯೊ || ೩ ||

ವೃ || ಮುನಿಸಿಂಮೆಯ್ಗ ರೆದಿದಿದ್ದೊಡಂಮುಹಿಮೆಯಿಂತಾನೀಸುಪೊಳ್ ನನ್ನನಾ |
 ಯಿನಿಯುಳ್ಳ ಟ್ಟಿ ರಳನ್ನಮುಂದಸುರರೂಯ್ಯಲಾ ಪ್ಪರ್ವರಂತಾಕೆಯಂ ||
 ಅನುರಾಗಂ ಪಿರಿದೆನ್ನೊಳಾಕೆಗದರಿಂ ನಾಕಾಲಯಂ ಪೊಕ್ಕುಳ |
 ಲ್ಲನನದ್ಯಾಂಗಿಯುದ್ಯಶ್ಯೆಯಾದಳಕಟಾದೈವೇಚ್ಚಿ ಯೇಂಚಿತ್ರವೋ ||

(ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ) ಆಯ್ಯೋ! ನಮ್ಮಂಥ ಪುಣ್ಯಹೀನರಿಗೆ ದುಃಖದ ಮೇಲೆ ದುಃಖಬರತಕ್ಕದ್ದು ಸ್ವಭಾವ--

ಕಂ || ಬಂದುದು ವಿರಹವ್ಯಥೆಮಾ |
 ಸುಂದರಿಯಂ ಕಾಣದೆನೆಗೆ ಮೋಣದರೊಡನೈ ||
 ತಂದುದು ಮಿರುಗುವ ತಂಬಿಸಿ |
 ಲಿಂದಂ ಮೊಳಗಿಂದನಾದ ಮೊಸೆವೀದಿನಮುಂ ||೩||

ಆಹ! ನನ್ನ ಸಂತಾಪವನ್ನು ನಾನೇ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆನು. "ರಾಜಾ ಕಾಲಸ್ಯ ಕಾರಣಂ" ಎಂದು ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಿರುವರಷ್ಟೆ? ಈಗ ಈ ವರ್ಷಾಕಾಲವನ್ನು ನಾನು ಯಾತಕ್ಕೆ ನಿವಾರಣೆಮಾಡಕೂಡದು? (ನೋಡಿ) ಬಂದುವೇಳೆ ಇದನ್ನು ಯಾತಕ್ಕೆ ನಿವಾರಿಸಲಿ; ಈ ವರ್ಷಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗತಕ್ಕ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿಂದಲೇ ನನಗೆ ರಾಜೋಪಚಾರವಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ಇದೋ ಈಗ,-

ವೃ || ಸೆಳಮಿಂಚೊಪ್ಪೆ ಸುರ್ವಾಚಿತ್ರಮೆನೆ ಮೋಘುಶ್ರೇಣಿ ಚಂದ್ರಾತ್ರಪಂ |
 ಬೆಳರ್ತೀವೇತಸಗುಚ್ಚ ಮಕ್ಕು ಮೆನಗುದ್ಯಚ್ಚಾ ಮರಂಪಾಂಡರಂ ||
 ಕಳಯಲ್ ಬೇಸಗೆನುಣ್ಣ ರಂಬಡೆದು ಸೊಕ್ಕಿಪ್ಪೀನವಿಲ್ಗಳ್ಪಾಗ |
 ಳ್ಳುಗಳ್ಗಳ್ ವಾರಿದವೈಶ್ಯರಿತ್ತ ಪರುದಾರಾಸಾರಹಾರಂಗಳಂ ||೪||

ಈಗ ಸುಮ್ಮನೆ ರಾಜೋಪಚಾರಗಳನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಈ ವನದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುವೆನು. (ಎಂದು ನಡೆದುನೋಡಿ) ಆಯ್ಯೋ! ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕೆ

ಹೊರಟ ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ವಿರಹತಾಪ ಹೆಚ್ಚು ವಹಾಗಾಯ್ತು ; ಯಾತ ಕ್ಷೇಂದರೆ,—

ಕಂ|| ತಳೆದೇಳಗಂಪಂ ತುದಿಯೊಳ್ |

ಸಲಿಲಮನೋಳಕೊಂಡು ಮೂಡಿದಲರಿಂ ಪೊಸಕಂ ||

ದಳಯಿದುಮುಳಸಿಂ ಕಂಬನಿ |

ದಳದೇಳಯಳಲೋಚನಂಗಳಂ ನೆನೆಯಿಸುಗುಂ ||೪||

ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಕಾಂತೆ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದಳೆಂದು ಹುಡುಕಲಿ ?

ಕಂ|| ಅಡಿಯಿಂ ನೆಲನಂ ನೋಂಕಿ |

ದೊಡ್ಡ ಸೋನೆಯೊಳಂತು ನಾಂದಮಳಲೆಡೆಯೊಳ್ ಮುಂ||

ಗಡೆಯುಬಿಡತಳ ದಪಿಂ |

ಗಡೆಯು ನಿತಂಬಿನಿಯ ಪಜೆ ಕಾಣದೆ ನೋಡಲ್ ||೫||

(ಸ್ವಲ್ಪ ನಡೆದು ನೋಡಿ) ಆಹ! ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕಿತು ಸಿಕ್ಕಿತು, ಇದರಿಂದ ಆಕೆ ಈ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲೇ ಹೋಗಿರುವಳೆಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು.

ಕಂ|| ಕಡುಮುಳಸಿಂ ನಡೆವಾಗಳ್ |

ತೊಡೆಯುತೆ ತುಟಿಗಂಪನುದಿದ್ ಕಂಬನಿವೆರಸೇ ||

ಯೆಡೆಯೊಳ್ ಕೆಡೆದಿಕ್ಕುಗುಮಾ !

ಮಡದಿಯ ಕುಚವಸ್ತ್ರಮಿದೊ ಶುಕೋದರವರ್ಣಂ ||೬||

ಬಳ್ಳೆದು ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವೆನು.

(ಎಂದು ನಡೆದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ ಕಂಬನಿದುಂಬಿ)

ಅಯ್ಯೋ! ಇದು ಇಂದ್ರಗೋಪಗಳೆಂದೊಡಗೂಡಿದ ಕೋಮಲವಾದ ಗರಿಕೆ ಬೆಳೆದಿರುವ ಸ್ಥಳವು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ಭ್ರಾಂತನಾದೆನು. ಈ ನಿರ್ಜನವಾದ ವನದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯು ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಾನು ಯಾರನುಖದಿಂದ ತಿಳಿಯಲಿ ; ಬಳ್ಳೆದು ಈ ಪರ್ವತದ ದಡದಲ್ಲಿ ಸೋನೆ ಯಿಂದುಬಿದ ಗೈರಿಕಧಾತು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಿರುವ ಕೋಡುಗಲ್ಲಿ ನಮೇಲೆ ಕೂತುಕೊಂಡು—

ಕಂ|| ಹರಿಸದೊಳು ನವಿಲೆಯು |
 ತ್ತಿರೆ ಮುಂಬಿರುಗಳಯಿಂದೆ ಮಿರುಪಶಿಖಂಡಂ ||
 ನಿರುಕಿಸುತಿಕ್ಕುಂ ಧಾರಾ |
 ಧರಂಗಳಂ ನಾಡೆನೀಳು ಕೇಗುವ ಕೊರಳಂ ||೮||

ಈ ನವಿಲನ್ನು ಕೇಳಿ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಯುವೆನು.
 (ಸವಿವಾಪಕ್ಕೆ ಬಂದು)

*ಕಂ|| ಎಲೆನೀಲಕಂಠ ನುಡಿನೀ |
 ನಲಸದೆ ಸೋತೈತೆಯಂ ಸಿತಾಪಾಂಗನೆ ದೀ ||
 ಘ್ನುಲಸದಪಾಂಗೆಯ ನೆನ್ನಯ !
 ಲಲನೆಯ ನೀವನದೆ ಕಂಡೆಯೇಂದೈಕ್ಪ್ರಿಯೆಯಂ ||೯||

ಇದೇನು ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನೇ ಕೊಡದೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಿರುವುದು.
 ಇದರ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು! (ಚಿಂತಿಸಿ) ಬಹೋ! ತಿಳಿಯಿತು

ಕಂ|| ಮುಡಿಯಿಂ ಸೋಗೆಯಜೈಸಿ |
 ಪ್ಪುಡುಪತಿಮುಖಿ ಬಳಯೊಳಲ್ಲ ದಿಪ್ಪುದರಿಂದಂ ||
 ಕಡುಸಂತಸದಿಂದೀಪರಿ |
 ಬಿಡದೆ ನವಿಲನೋಡೆ ನಾಡೆನಟಿಸುತ್ತಿಕ್ಕುಂ ||೧೦||

ಕಂ|| ಕೇಳಿಸಮಯದೆ ಕೆದರ್ದಾ |
 ಕಾಳೋರಗನನ್ನಿಕಾಶವೇಣಿಯ ಕೇಶಂ ||
 ತಾಳಲ್ವಿಚಿತ್ರತರಸುಮ |
 ಜಾಲವನಂದೀ ಮಯೂರಮೇಗೆಯ್ದುದು ತಾಂ ||೧೧||

*||ರಾಗ—ಕಾನ್ನಡ—ತಾಳ ಮಿಶ್ರಛಾಪು ||
 (ಕರೆಯೇ ಆತನ ನೀನು ಎಂಬಂತೆ)

ನವಿಲೇ | ನುಡಿವುದುನೀನೆಲೆ ||೧||ಕಂಡೆಯರಾಕೇಂದು | ಮಂಡಲಮುಖಿಯ
 ಸ್ತ್ರೀ || ಮಂಡಲಮಣಿಯಾದ | ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಿಯ ||೧|| ಕಂಠನಿರ್ಜಿತ ಕಲ | ಕಂ
 ಠಾಂಗನೆ ನೀಲ || ಕಂಠರಾಜನೆ ಸೋ | ತ್ಯಂಠೆಯೆಲ್ಲಿಗೆ ಲೋದಳ ||೨|| ಧವಳಾಕ್ಷನೆ
 ಫುಲ್ಲ | ಕುವಲಯನೇತ್ರೆಯ || ನವಘನಕೇಶಿಯ | ನವಲೋಕಿಪೆನೆಲ್ಲಿ ||೩||

ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ವ್ಯಸನವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿರುವ ಇದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಬಾರದು (ಎಂದು ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿ) ಇದೋ ಈ ನೇರಳಮರದ ಮೇಲೆ ಬಿಸಿಲಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಮದವೇರಿದ ಕೋಗಿಲೆಯು ಕೂತುಕೊಂಡಿರುವುದು ; ಪಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಪಂಡಿತಜಾತಿ ; ಬಳ್ಳೇದು ಇದನ್ನು ಕೇಳುವೆನು.

ಕಂ|| ಎಲೆಮದನವೂತಿ ಕೋಗಿಲೆ !

ಕಲಭಾಷಿಣಿಯೆನ್ನನಿನಿಯಳಗಾಡನೆನ್ನೊಡನಾ ||

ಲಲನೆಯ ಮೇಣ್ಣೆರಿಸು ಕಾ |

ದಲಗ್ಗೇ ನೀನಲಿವನಾನಭೇದನಮಸ್ತ್ರಂ ||೧೨||

(ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅದರ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ)

ಏನು ಹೇಳುತ್ತೀಯೆ? ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅನುರಕ್ತನಾಗಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆಕೆ ಹೇಗೆ ಹೋದಳೆಂದೋ? ಕೇಳು.—

ಕಂ|| ಮುಳಸಂ ತಾಳ್ಪದಳೆನ್ನೊಳ್ |

ತಿಳಿಯೇಂ ಕಾರಣಮನಾಣಮಿದಕೆನ್ನೊಳಗಾಂ ||

ಎಳಸುವುದಿಲ್ಲಂ ಭಾವೆ |

ಸ್ತುಳತನುನಿನರೊಳ್ ಪ್ರಭುತ್ವಮಬಲಾಜನದಾ ||೧೩||

(ನೋಡಿ)ಇವೇನು ಬಂದು ವಗಾತನ್ನೂ ಆಡದೆ ಸ್ವಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿತು.

ಕಂ|| ವೆರರಳಲಂ ಪಿರಿದುದೊಡ |

ಮರಿವಂ ಶಾಂತಮೆನೆ ಮತ್ತರೀದುಃಖಿಯನ ||

ಳ್ಳರಿಸದೆ ನೇರಲಸವಿವೆ |

ಣ್ಣೆರಗಿದುದಿದು ಸವಿವ ಚಂದದಿಂ ಚೆಂದುಟೆಯಂ ||೧೪||

ಬಳ್ಳೇದು ಹೋಗಲಿ, ಇದು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಕಾಂತೆಯಂತೆ ಮನೋಹರವಾದ ಕಂಠವುಳ್ಳದ್ದೆಂದು ಇದರಮೇಲೆ ನನಗೆ ಕೋಪವಿಲ್ಲ, ಇದು ಸುಖ

ವಾಗಿರಲಿ. (ಎಂದು ನಡೆದು ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಿ) ಇದೇನು ! ಈ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿ ನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯ ಕಾಲುಕಡಗದ ಸದ್ದು ಕೇಳಬರುವಂತಿದೆ, ಬಹುಕಃ ಆಕೆ ಅಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರವಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು ; ಬಳ್ಳೇದು ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗುವೆನು. (ಆತ್ಮಲಾಗಿ ಹೋಗಿಸೋಡಿ) ಅಯ್ಯೋ !

ಕಂ|| ಜಳಧರಸಂಕುಳದಿಂ ಶ್ಯಾ |

ಮಳಮುಪ್ಪೆಣ್ಣೆನೆಯ ನೋಡಿ ಮಾನಸಸರಕು ||

ಚಳಪರಸಂಜೆಯ ಕೋಮಲ |

ಗಳರವಮಿದು ನೋಡೆ ನಗಪುರಾರವನುಲ್ಲಂ ||೧೫||

ಬಳ್ಳೇದು ಇದು ಈ ಸರೋವರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಾನಸಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವೆನು. (ಎಂದು ಹಂಸವನ್ನು ನೋಡಿ) ಎಲೈ ಜಲಪಕ್ಷಿ ರಾಜನಾದ

*ಕಂ|| ಕಲಹಂಸಬಿಸದಬುತ್ತಿಯ |

ನುಳಬಳಕಂ ಕೊಳ್ಳೆಬೆಸಸು ಮುಂಪ್ರಿಯೆಯಿರವಂ ||

ಬಳಕಂ ಪೋ ಮಾನಸಕುರ |

ತಿಳಿದರ್ ನಂಬಿದರ ಕಾರ್ಯಮಂ ಕಡೆಗಣಿಸರ್ ||೧೬||

ಇದೇನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕತ್ತು ಬಗ್ಗಿ ಸಿಕ್ಕೊಂಡಿರುವುದು, ಇದು ಸುಮ್ಮನೆ ಇರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಮಾನಸಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕಳವಳ ಪಡುತ್ತಿರುವ ತಾನು ಆಕೆಯನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. (ಸ್ವಲ್ಪ ಕೋಪದಿಂದ)

*|| ರಾಗ—ಕಲಹರಪ್ರಿಯ—ತಾಳ ಮಿಶ್ರಭಾವು ||

(ಆರಿಗಿನ್ನಿ ದನಾನು ದೂರುವೆ ಎಂಬಂತೆ—ಶಾಕುಂತಲ)

ಕಲಹಂಸರಾಜನೆ | ಕಲಹಂಸಗಮನೆ | ನೆಲಸುರ್ಪನೆರೆಯ ನೀ | ಗಳ ಪೇಳು ವುದುನೀಂ ||೧|| ನವಬಿಸಪಾಥೇ | ಯವನಿಲ್ಲಿರಿಸು || ಸುದತೀವಿಯುಕ್ತನಾ | ದಿವನ ನ್ನಾದರಿಸು ||೨|| ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕೊಂತಧಿಕ ಪ | ರಾರ್ಥಸಂತರಿಗೆ | ಪ್ರಾರ್ಥಪೆವೇಳು ಮ | ದರ್ಥವಾಗಿಮಿಗೆ ||೩||

ಕಂ|| ಎಲೆ ಕಲಹಂಸನೆ ನೀನಾ |

ಲಲನೆಯ ನೀಸರದ ತೀರದೊಳು ಕಾಣದಿರಲೆ ||

ಕಲಿತಯದೆಲ್ಲಿಂದಂ ನೀಂ |

ಖಲನೇ ಬೆಸಸಿಂತು ಬೆಡಗುವಡೆದೀ ನಡೆಯಂ ||೧೩||

ಕಂ|| ನಡೆ ತೋರಿಸೆನ್ನ ಕಾಂತೆಯ |

ನಡೆಯಂ ಕಳ್ಳವ್ವ ನೀನೆ ಕಳ್ಳಯ್ಯವಳಂ ||

ಕುಡುಗವನೆಲ್ಲ ಮುನುಂ ಪೋ |

ದೊಡಮೆಯಕಡಿಯೊಂದದಾನೆನೊಳು ದೊರೆವುದೊತಾಂ ||

ಓಹೋ! ಇವನು ಮಹಾರಾಜನು ಈತನು ನನಗೇನಾದರೂ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಯಾನೆಂದು ಭಯದಿಂದ ಹಾರಿಹೋಯಿತು. (ನೋಡಿ) ಇಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯೊಡನೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಚಕ್ರವಾಕಪಕ್ಷಿಯನ್ನಾದರೂ ಕೇಳುವೆನು. ಎಲೆ ಚಕ್ರವಾಕನೆ ನನ್ನ ಕಾಂತೆಯೆಲ್ಲಿರುವಳು ?

ಕಂ|| ಆನಲೆ ರಥಿ ರಥಾಂಗಂ |

ನೀನಲೆ ರಥಾಂಗಚಾರುಸುಶೋಣಿ ಕನ ||

ಶ್ವೀನಗದೊಳೆನ್ನನುಳದಳು |

ತಾನೀಯನು ಬಂಧದಿಂದೆ ನಿನ್ನಂ ಬೇಳ್ಳೆಂ ||೧೪||

ಇದೇನು ಸಂಸ್ಕೃತಜ್ಞನಂತೆ ನೀನು ಯಾರುಯಾರು ? ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಈಕೆ ಎಂದು ನುಡಿಯುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ನಾನು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ ?

ಕಂ|| ಶ್ರೀಮತ್ತುವಲಯಬಂಧು ಪಿ |

ತಾಮಹನಾನಂಗೆ ಮೇಲ್ಪಯೋಜಸಖಂ ವಾ ||

ತಾಮಹ ನೂರ್ಮಶಿಯಿಂದಂ |

ಭೂವಾನಿನಿಯಿಂ ಸ್ವಯಂವೃತಂ ಪತಿಯವನೆಂ ||೧೫||

ಇದೇನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳ್ಳಿರುವುದು! ಇರಲಿ, ಇದನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿ ನಿಂದಿಸುವೆನು.

ಕಂ|| ವನರುಹದಳದೊಳ ಮರೆಗೊಂ |

ಡಿನಿಯಳ ಬಹುದೂರಮಿರ್ಪ್ಪೋಲಿದೊಳವರ್ಯ ||

ಎನಗಂ ವಿರಹವ್ಯಥೆಯಿಂ |

ತನುತರಿಯೆಯ ಸೇಳದಿರ್ಪ್ಪೆಯೇಂ ಪ್ರಿಯೆಯಿರವಂ ||೨೧||

ನೀನು ಯಾವುದನ್ನಾ ಹೇಳದೆ ಹೀಗೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವುದು ನನ್ನ ದುರ
ದೃಷ್ಟದ ಪ್ರಭಾವ; ಬಳ್ಳೆದು ಮತ್ತೊಂದುಕಡೆ ಹೋಗಿ ನೋಡು
ವೆನು (ಬಂದುಹಜಿ ಹೋಗಿ) ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾನು ಹೇಗೆ
ಹೋಗಲಿ.

ಕಂ|| ಬಳಗೊಂಡುಜೆ ನುಂಗುತ್ತಿ |

ರ್ಪ್ಪಳಯಂ ಕಮಳಮಿದು ಕರ್ಜ್ಜಲಾಂ ಚೆಂದುಟೆಯಂ ||

ಕಳಸೀತ್ತಾರಾಂಚಿತ ಮ |

ಪ್ಪೆಳಯಳ ವೊಗದಂತೆ ನೋಡಲೆನ್ನಂ ತಡೆಗುಂ ||೨೨||

ಬುದ್ಧಿಗಟ್ಟು ಪ್ರಿಯೆಯ ಮುಖದರ್ಶನವನ್ನು ತೊರೆದುಕೊಂಡು ಪೇಚಾಡು
ತ್ತಿರುವ ನಾನು ಇಂಥ ಕಮಲವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಸೇವಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ
ದುಂಬಿಯನ್ನೇ ಬಹುವಾನಿಸುವೆನು.

ಕಂ|| ತಿಳುವೆನಗಿನಿಯಳುದಂತವ |

ನಳಯೇ ಮೇಣ್ಣುಂಡುದಿಲ್ಲ ನೀನಾಕೆಯನಾ ||

ಯೆಳಯಳಸುಯ್ಯರುಗಂಪಂ |

ಬಳಸಿದೊಡ್ಡೆ ಬಯಸುತಿರ್ಪ್ಪೆಯೇಂ ತಾವರೆಯಂ ||೨೩||

ಇನ್ನೊಂದುಕಡೆ ಹೋಗುವೆನು. (ಎಂದು ನಡೆದು ನೋಡಿ) ಅದೋ ಆಕಡೆ
ಬಂದು ಆನೆಯು ನೀವವ್ಯಕ್ತದಮೇಲೆ ನೊಂಡಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹಣ್ಣಾನೆಯ
ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವುದು. ಬಳ್ಳೆದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಕೇಳು
ವೆನು. (ಬಂದು ಹಜಿ ನಡೆದು) ಓಹೋ ! ಈಗ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ
ಹೋಗಬಾರದು,

ಕಂ|| ಪಲ್ಲವಿತಂ ನಲವಿಂದಂ |

ವಲ್ಲಭೆ ತಂದಿತ್ತ ಸುರಭಿಳಾಸವಸಾರಂ ||

ಪಲ್ಲಲಿತಂ ಮದಗಜವಿದು |

ಪಲ್ಲಕಿಯಾಶಾಖೆಯಂ ತುಡುಂಕುಗೆ ಮುನ್ನಂ ||೨೪||

(ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದು) ಅದು ಅಹಾರದಿಂದ ತೃಪ್ತಿವಟ್ಟಿತು ; ಇನ್ನು ಅದರ ಸವಿಾಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು. (ಸವಿಾಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ) —

*ಕಂ|| ಸಿರಯೌವನೆ ಸೇವಂತಿಗೆ |

ಯರಲಿಂ ಚೆತ್ತಿತ್ತಮೆನಿಸ್ಪ ನುಣ್ಣು ರುಳನಿಯಳ್ ||

ಕರಿಹಸ್ತೋರು ಸುದರ್ಶನೆ |

ಕರಿನಾಯಕ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣೆ ಗೋಚರಿಸಿದಳೇಂ ||೨೫||

(ಸಂತೋಷದಿಂದ) ಇದೋ ಇದು ಮನೋಹರವಾಗಿಯೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದರಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತಿರುವ ಶಬ್ದದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಸಂತೈಸುವಂತಿದೆ ; ಇದು ನನ್ನ ಹಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನನಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ವಿಶ್ವಾಸವುಂಟಾಗಿರುವುದು.

*|| ರಾಗ—ಕವಾಚ್—ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿ ಆದಿತಾಳ ||

ಸಸ | ನೀಧಾ | ಮಾಧಪ | ಪಮಗಾಮಪಾ | ವಾಮ | ಗಮಪಾಪ |

ಗಜ | ರಾಜೀಂ | ದ್ರನೆ—ಪೇ— —ಳು ನೀ | ಗ ಜ | ರಾ— —ಜ |

ಮಪದಾಧ | ಪಧನೀ | ಧನಿಸ ನಿ | ಧಪ | ಮಗಮಪದನಿ | ಪ |

ಯಾ— —ನೆ | ಯ—ನು | ಕಾ— — — | ಣೆ— | ಯಾ— — — — ||ಸ||

ನಿನಿಸಸ | ನಿಸರೀಗಸಾ | ನಿದನಿಸ | ನಿನಿ | ದಾಪದಾ | ವಾದಪ | ಪಮಗಾ |

ನರಪತಿ | ಯೆನಿಸಿರ್ಪನಾಂ | ಕರಿಪತಿ | ಯೆನಿ | ಸಿರ್ಪನೀಂ | ನಿರುತ | ನಿ— — |

ಮಮ | ದಾಪದಾ | ಸನಿಸ | ವಾಗರಿ | ಮಮಗಗಾರಿ | ಸಾ | ನಿದನೀ |

ನ್ನೊಳು | ಮೆನ್ನೊಳು | ಪಿಂದು | ಯಾಚಕಾ | ಕಿ— — — ಪ್ರಿಯಂ | ಸರಿಯೆನಿ |

ಸನಿ | ನಿದದಾಪ | ಪಮಗಮ | ಪದನಿಸ | ರಗರಮ ||ಗ||

ವೃದು | ದಾ— —ನೆ | ವು— — — — — — — — ||ಗ||

ಅನುಪಮ ಗುಣರಾಶಿ | ವನಿತೆಯರೊಳ ಗೂರ್ವತಿ || ಎನಗೆ ತಾಂ ಪ್ರಿಯುಳಾದಳು |

ನಿನಗವಿಾಪಿಡಿಯಾನೆ ವಿಂ | ಡಿನೊಳು ತಾಂ ಪ್ರಿಯವಾದುದು || ೨ || ಇಂತುಟ್ಟಿಲ್ಲ

ದರಲ್ಲಿ ಯೆ | ನ್ನಂತಿರವೊಲು ನೀನಿಹೆ | ನೀಂ ತಳೆಯದಿರಾದೊಡಂ | ಕಾಂತೆಯ ವಿರ

ಹವ್ಯಥಾ | ಚಿಂತೆಯಕರಿಣೀಪ್ರಿಯ || ೩ ||

ವೃ || ನುಡುವರಾ ಭೃಪತಿಮಂಡಲೇಂದ್ರನನುತೆನ್ನಂ ದಂತಿಚಕ್ರಕ್ಕೆ ನೀ |
 ನೋಡೆಯಂನಿನ್ನೊಳಮೆನ್ನೊಳಂಪಿರಿದುದಾನೆಯಾಚಕಾಳಪ್ರಿಯಂ ||
 ಕಡುರಾಗಂಬಡೆದಿವ್ವೆನೂರ್ದಶಿಯೆಳಾಂನೀನಂತುಕೂರ್ದಪ್ಪೆಯಿಾ |
 ಪಿಡಿಯಲ್ಲಾಂಸಮರಾದೊಡಂಗಜಪನೀಂಪೊದ್ದವ್ವಿಯೋಗಾರ್ತಿಯಂ ||

ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು. (ಎಂದು ನಡೆದು ವಾರ್ಷದಲ್ಲಿ ನೋಡಿ) ಆಹ! ಸುರಭಿಕಂದರವೆಂಬ ಈ ಪರ್ವತವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮನೋಹರವಾದದ್ದು ; ಇದರ ತಪ್ಪಲಲ್ಲೇನಾದರೂ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆ ದೊರೆತಾಳೆ ? (ಎಂದು ನಡೆದು ವಾರ್ಷದಲ್ಲಿ ನೋಡಿ) ಅಯ್ಯೋ ! ನಾನು ಮಿಂಚೆನಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಮೇಘವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಆ ಪ್ರಿಯಳು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ದುಃಖಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೆ ; ಈಗ ನನ್ನ ದುರದೃಷ್ಟದಿಂದ ಆ ಮೇಘವೂ ಮಿಂಚನ್ನಗಲಿ ಹೋಯಿತು ; ನಾನು ಇಷ್ಟು ಮಂದಭಾಗ್ಯನಾದರೂ ನಿರಾಶನಾಗದೇ ಇರುವೆನು ; ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಪರ್ವತವನ್ನು ಕೇಳದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಹಿಂತಿರುಗಲಾರೆ.

ಕಂ || ರತಿಗೆಣೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮಭುಜಾಂತರೆ |
 ನಿತಂಬವತಿ ಪೃಥುನಿತಂಬ ಪರ್ವಸ ಲಸಂ ||
 ನತೆ ಪರ್ವತೇಂದ್ರ ಮತ್ತೈಯಿ |
 ಲತಾಂಗಿ ತಾಂ ನಿನ್ನ ತಪ್ಪಲೊಳಗಿದ್ದಪಳೇಂ ||೨೭||

ಇದೇನು ಸುಮ್ಮನಿರುವುದು ; ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದಿರುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲವೇನೋ, ಬಳ್ಳೇದು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕೇಳುವೆನು.

(ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ) —
 ಕಂ || ಎನ್ನಿಂ ವಿಯುಕ್ತ ಭಾಮಿನಿ |
 ನಿನ್ನಿಂ ಸರ್ವಾಂಗಸಾಂದರೀಶಾಲಿನಿ ಸ ||
 ರೋಷ್ಣತ ಸಕಲಧರಿತ್ರೀ |
 ಭೃನ್ನಾಯಕ ದೃಷ್ಟೈ ರಮ್ಯಮೆನಿಪೀ ವನದೊಳೆ ||೨೮||

(ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಪ್ರತಿಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ) ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ದೃಷ್ಟಿಯೆಂದು ಹೇಳಿತು. ಎಲೈ ಪರ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠನೆ ಹಾಗಾದರೆ ಎಲ್ಲಿ ನನ್ನ

ಪ್ರಿಯೆ? (ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ನೋಡಿ) ಅಯ್ಯೋ! ಇದು ಈ ಪರ್ವತದ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನನ್ನ ಧ್ವನಿಯು ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. (ಎಂದು ಮೂರ್ಛೆಬಿದ್ದು ಹಾಗೇ ಸಂತವಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಎದ್ದು ನಿಟ್ಟುಸುರು ಬಿಟ್ಟು) ನಾನು ಬಹಳವಾಗಿ ಬಳಲಿದೆ ಈ ಗರಿನದೀತೀರಕ್ಕಾದರೂ ಹೋಗಿ ತರಂಗಗಳ ಮೇಲಣಿಂದ ಬರುವ ತಂಗಾಳಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸುವೆನು. (ನಡೆದು ನೋಡಿ) ಹೊಸ ನೀರು ಬಂದು ಕದಡಿರುವ ಈ ನದಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವುಂಟಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಯಾತಕ್ಕಂದರೆ—

ವೃ || ಕುಣಿಯೆ ತರಂಗಮೆಂಬ ಕುಡಿವುವುಗಳ್ಳದ ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿ ಗೊಂ |
 ದಣಿ ಮಣಿಕಾಂಚೆಯಂತೆಯೆ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದೆ ಸಡಿಲದ ಸೀರೆಯಂ ||
 ತಣಿಯರಮಿಪ್ಪೆ ಬೆಳ್ಳೊರೆಯ ಕಯ್ಯೊಳುತೆಯು ತೆಕ್ಕೊಂಕಿನಿಂದೆ ತ |
 ವೈಣಿಕನಲ್ಲ ಕಾಂತೆ ಪರಿಣಾವಿಸಿದಳೆ ತೋರೆಯಾಗಿ ಭಾವಿಸಲೆ ||೨೯||

ಬಳ್ಳೇದು ಇವಳ ಮುನಿಸನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು.

ಕಂ || ನುಡಿದವೆನಾಂ ಸವಿವಾತಂ |
 ಕಡುಕೂರ್ಮೆಯು ನಿನೊಳುಂ ತವೆಂ ನಡೆದವೆನಾಂ |
 ಸಡಿಲದವೋ ಲೋಲವೆನ್ನಂ |
 ಬಿಡಲೆನ್ನೊಳಗಾವ ತಪ್ಪನೆಣಿಸುವೆ ನೀಂ ಪೇಳೆ ||೩೦||

ಇದೇನು! ಸುಮ್ಮನಿರುವಳು, (ನೋಡಿ) ಓಹೋ! ಇದು ನಿಜವಾದ ನದಿಯೆಂತಲೇ ತೋರುತ್ತೆ; ಊರ್ವಶಿಯು ಈ ರೂಪಳಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪುರೂರವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಮುದ್ರನ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಆಗಲಿ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ, ಬಹಳವಾಗಿ ಬೇಸರಗೊಂಡವರಿಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾಗಲಾರದು; ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಕಾಂತೆಯು ಎಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮರೆಯಾಗಿಹೋದಳೂ, ಪುನಶ್ಚ ಅದೇ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು. (ನಡೆದು ನೋಡಿ) ಓಹೋ! ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗದ ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಕಂ || ಅಕಂಗಳಹದ ಮರನಿದು |

ರಾಕೇಂದುನಿಭಾಸ್ಯಯಾವುದರಸುಮಮಂ ವ |

ಪಾರ್ಕಾಲಕೆ ಸೂಚಕಮಂ |

ಸಾಕಾಂಕ್ಷಂ ಮುಡಿಡಳುದಿತ ನವಕೇಸರಮಂ ||೨೧||

ಬಳ್ಳೇದು, ಇಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಮಲಗಿರುವ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಯುವೆನು. ಇದೇನು! ನನ್ನನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮಾಡದೆ ಅಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವುದು.

ಕಂ || ತಡೆತಡೆದಡಿಗಡಿಗಂ ಮೊಲೆ |

ಗುಡಿವೆಳವರಿಯೊಂದುಗೂಡಿಕೊಂಡೊಯ್ಯನೆ ತ ||

ನ್ನಡೆಗೆ ನಡೆತರ್ಪ್ಪ ಹುಲ್ಲೆಯ |

ಕಡುನೇಹದೆ ದಿಟ್ಟಿಸುವುದು ಕೊಂಕೆಸಿ ಕೊರಲಂ ||೨೨||

ಅಹ !

ಕಂ || ವನಶೋಭೆಯ ನಿಂಕ್ಷಿ ಸಲೀ |

ಬನಸಿರಿಯಿರಿಸಿದ ಕಟಾಕ್ಷ ಮೆಂದೆಂಬ ವಿಭಾ ||

ವನೆಯಿವ ಕೃಪ್ಪ ಸಾರದ |

ತನುರುಜಿ ಸಂತಾನಮೇಂ ವಿರಾಜಿಸಿದಪುದೋ ||೨೩||

ಬಳ್ಳೇದು ಇದನ್ನು ಕೇಳುವೆನು. (ಎಂದು ಕಯ್ಯುಗಿದುಕೊಂಡು)

*ಕಂ || ಹರಿಣನೆ ಕಂಡೆಯ ವೇಳೆ |

ನ್ನರಸಿಯ ನಾಕೆಗಿದು ಕುರುಪು ಕೇಳಾಯತಸುಂ ||

ದರಲೋಚನೆ ನಿನ್ನಯ ಸಹ |

ಚರಿಯವೊಲವಳುಂ ವನೋಜ್ಜ ಮೆನಲೀಕ್ಷಿ ಪಳ್ಯ ||೨೪||

* || ರಾಗ—ಕಾಂಭೋಜಿ—ಆದಿತಾಳ ||

(ನಿನು ನಮ್ಮಿನಾನು ನೀರಣನಯನ ಎಂಬಂತೆ)

ಕೃಷ್ಣ ಸಾರನೆ ನೀಂ | ಕಂಡೆಯಾ ಪ್ರಿಯೆಯಾ || ಕೃಷ್ಣ ವೇಣೆಯಾದ | ಕಾ ಮಿನೀಮಣಿಯಾ || ೧ || ದಯದೋರಿ ಪೇಳೆ | ನ್ನಯ ಕಾಂತೆ ನಿನ್ನ || ಪ್ರಿಯೆಯೋ ಲ್ವಿಶಾಲಾ | ತ್ವಿಯು ಸುಂದರಾಂಗಿ || ೨ || ಕುರುಪಂತಿದಾ ಕಾ | ತರ ಕಾತರಾಕ್ಷಿ || ಹರಿಣಾಂಗನೆಯಂ | ತಿರೆ ನೋಡುತ್ತಿದರ್ | || ೩ ||

ಇದೇನು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ
ಕೊಂಡಿತು ; ದುರದೃಷ್ಟವೆಂಬುದು ಸರ್ವಪ್ರಕಾರದಿಂದಲೂ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ
ಅನಮಾನಪಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದದ್ದು ; ಬಳ್ಳೇದು ಇತ್ತ ಹೋಗುವೆನು.
(ಎಂದು ನಡೆದು ನೋಡಿ) ಈ ಕಲ್ಲಿನ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದೇನು ?

ವೃ || ಪುದಿದಪುದಿದಂತಿದಂ ತೋಳಪು ಸಿಂಹಹತದ್ವಿಪಮಾಂಸಖಂಡಮು |

ತ್ತಿದೆ ಸರಿಯಿಂದೆನಾಂದುದು ವನಸ ಲಿಕೆಂಗಿಡಿಯಲ್ಲು ನೋಡೆ ತಾ ||
ನಿದಸುಗೆಗೊಂಚಲಂತೆ ಕಿಸುವಣ್ಣದೆ ರಂಜೆಪ ರನ್ನವೋವೋಬೆಂ |

ಗದಿರನಿದಂನಿಮಿಚ್ಚಿ ಫದಕರಾಗ್ರದೇಕೊಂಡಪನಂತತೋರುಗುಂ ||೨೫||

ಇದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವುದು, ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವೆನು.
ಅಥವಾ ಯಾತಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ—

ಕಂ || ಈ ರತ್ನಂ ಸುರತರುಸುಮು ||

ಸೌರಭದಿಂ ತೀವಿದನಳ ಮುಡಿಗಿಡಲುಚಿತಂ ||

ಆ ರಮಣಿ ಯಗಲಿ ರೆ ಕ |

ಣ್ಣೀರಿಂದಿದನೇಕನಾಂ ವಿವರ್ಣಂ ಗೆಯ್ಯೆಂ ||೨೬||

ತೆರೆಯಲ್ಲಿ—ತೆಗೆದುಕೊ ತೆಗೆದುಕೋ—

ಕಂ || ಶ್ರೀಗಿರಿಜಾಚರಣಾಂಬುಜ |

ರಾಗದೇಪುಟ್ಟಿದುದಿದಿಂತು ಸಂಗಮನೀಯಾ ||

ಖ್ಯಾಗತಮಣಿ ಯಿದನಾಂತವ |

ನೇಗಂ ಪಡೆಗುಂ ನಿಜೇಷ್ಟಜನಸಂಗಮಮುಂ ||೨೭||

ರಾಜಂ—(ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಿ) ಇದುವಾರು ? ಹೀಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕರು
ಣವಿಟ್ಟು ಹೇಳುವರು ; (ಸ್ವಲ್ಪಯೋಚಿಸಿ) ಆಹ ! ಆ ಗಜಚರ್ಮಧಾರಿಯಾದ
ಭಗವಂತನೇ ನನ್ನನ್ನು ಕರುಣಿಸುವನು ; ಎಲೈ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಮಹೇಶ್ವರನೇ
ನಾನು ಅನುಗ್ರಹಿತನಾದೆನು. (ಎಂದು ಮಣಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು) ಎಲೆ
ಸಂಗಮನೀಯವೆ.

ಕಂ || ಆತನು ಮಧ್ಯೆಯ ವಿರಹದಿ |

ನೀತರನಳಲೈನ್ನು ನಾಕೆಯೊಡವೆರಸಿದೊಡಾಂ ||

ಪ್ರೀತಿಯಿನಾಂಪೆಂ ನಿನ್ನಂ |

ಭೂತೇಶಂ ಪೆರೆಯನಾಂತತರದಿಂ ತಲೆಯೊಳ್ ||೩೮||

(ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ನಡೆದು ನೋಡಿ) ಇದೇನು ಈ ಲತೆಯು ಹೂವನ್ನು ಬಿಡದೇ ಇರದ್ದಾಗ್ಯೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೇನೋ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ; ಅಥವಾ ಮನೋಹರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಪಡಿಸುವುದು ಯುಕ್ತ ; (ನೋಡಿ) ಆಹ ! ಈ ಲತೆಯು---

ವೃ || ಮಳೆಯಿಂದಂಚೆಂದಳರನ್ನಾಂದಿರನಯನಜಲಾಪಾತಧೌತೋಷ್ಠಮೆಂಬಂ |
 ತಳರಾವಾಭಾವದಿಂ ಚೆಂತಿಸುತುಮುಸಿಕನಿರ್ಪ್ಪಂತೆ ಚೈತ್ರಂಬಿಡಲ್ ಪೂ||
 ಗಳಬೀಡಳ್ ಪಿರ್ಪನಂಪಚ್ಚ ಮನುಳದವೊಲಿರ್ಪ್ಪಂತೆತೋರುತ್ತುಮೆನ್ನಂ|
 ಮುಳಸಿಂಕುಂಬಿಟ್ಟೊಡಂಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸದನುಶಯವಾಂತೋಪಳಂಪೋಲು
 ತಿಕ್ಕುಂ ||

ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಕಾಂತೆಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿರುವ ಇದನ್ನಾದರೂ ಆಲಿಂಗಿಸಿ ಕೊಂಡು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುವೆನು. (ಆಲಿಂಗಿಸುವನು)

(ಲತಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಊರ್ವಶಿಯು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಳು)

ರಾಜಂ — (ಕಣ್ಮುಟ್ಟಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಹಾಗೇ ಸ್ತುರ್ತಮುಖವನ್ನು ನಟಿಸಿ) ಇದೇನು? ನನ್ನ ಶರೀರವು ಊರ್ವಶಿಯ ಮೈಸೋಂಕಿದಂತೆ ಸುಖಪಡುವುದು ; ನನಗಂತೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಯಾತಕ್ಕೊಂದರೆ,

ಕಂ || ಮೊದಲಿನಿಯಳಂದು ಭಾವಿಸಿ |

ದುದು ಪೆರತೊಂದಾದುದಾಕ್ಷಣದೊಳದರಿನಲ ||

ಚ್ಚದೇ ಭೋಂಕನೆ ಕಂಠಂ ಸ್ಪ |

ಶರದೆ ಭಾವಿಸುತುಂ ಲತಾಂಗಿಯಂ ಸುಖಿಸುವೆ ನಾಂ ||೪೦||

(ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ಕಣ್ಣನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿ) ಇದೇನು ! ನಿಜವಾಗಿ ನನ್ನ ಕಾಂತೆ ! ಊರ್ವ. — (ಆನಂದಬಾಷ್ಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು) ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ.

ರಾಜಂ- *ಕಂ|| ಚಿರಕೋಪಶೀಲೆ ನಿನ್ನಯ |

ವಿರಹದೇಜನಿಯಿಸಿದ ಮೋಹದೊಳು ಮುಳುಗಿದಾರ್ಥಂ ||

ಅರಸಿಯೆಸೇರ್ವೆಂನಿನ್ನಂ |

ಹರಣಾದೊರೆದಾತನಾಂತ ವೋಲ್ಬೆತ್ತನೆಯಂ | ೪೧ ||

ಊರ್ದು.—ಮಹಾರಾಜನೆ ಸ್ಥಾವರರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ನನಗೆ ಬಹು ರಿಂದ್ರಿಯ ವ್ಯಾಪಾರವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅಂತರಿಂದ್ರಿಯ ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದೆನು.

ರಾಜಂ—ನಿನಗೆ ಸ್ಥಾವರರೂಪ ಬಂದದ್ದು ಹೇಗೆ ;

ಊರ್ದು—ಮಹಾರಾಜನೆ ಅದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ; ಆದರೆ ಕೋಪದಿಂದ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನಗಲಿ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟು ದುಃಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಹಳಾಗಿದೇನೆ ; ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಬೇಕೆಂದು ಬೇಡುವೆನು.

ರಾಜಂ—ನೀನೇನೂ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನನನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ ; ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನಾನು ಬಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಸಹ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿಯೇ ಇರುವೆನು. ನೀನು ಇದುವರಿಗೂ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದದ್ದು ಹೇಗೆ ? ಹೇಳು.

ಊರ್ದು.—ಮಹಾರಾಜನೆ ಕೇಳು, ಪೂರ್ದಲಿ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಪಣ್ಣುಖನು ಶಾಶ್ವತವಾದ ಕುಮಾರವ್ರತವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ ಈ ಗಂಧವಾದನ ಪರವತದ ಅಕಲುಪವೆಂಬ ಜಲಪ್ರಾಯವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ;

* ರಾಗ—ಇಂದ್ರಿಯೋಟಿ || ಏಕತಾಳ ||

ದೇವ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಿಯಾ ಸಮ ಭಾವ ಎಂಬಂತೆ. (ಸತ್ಯವರ್ಮಚರಿತ್ರೆ)

ಇಂತು ಸಂತೋಷವಾಂತನು ಕಾಂತೆ ||ವ|| ಚಿರಕುಪಿತೇ ನಿನ್ನೆ | ವಿರಹದ ಜನಿಸಿದ || ನಿರವಧಿಮೋಹದೊಳರ್ಥನಾ | ನಿಂತು ||೧|| ಹರಣವ ನುಳಿದವಂ | ನೆರೆ ವವೊಲುವವನು | ತರುಣಿಯೆ ನಿನ್ನನು ಸೇರಿನಾನಿಂತು ||೨|| ಸುತನುವನೀಂಲತಾ | ಕೃತಿಯನುಳಿದು ನಿಜಾ | ಕೃತಿಯನಾಂತೆನ್ನನು ಸೇರೆನಾ | ನಿಂತು ||೩||

ಆಗ ಯಾವಸ್ತ್ರೀಯು ಈ ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಳೋ ಅವಳು ಲತಾ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಲಿ ಎಂತಲೂ ಈ ಲತಾರೂಪವು ಪಾರ್ವತಿಯ ಚರಣ ರಾಗದಿಂದುಂಟಾದ ರತ್ನದ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಕಳೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂತಲೂ ಕಟ್ಟಿ ಸ್ತು ಮಾಡಿದ್ದನು ; ಗುರುಶಾಪದಿಂದ ಮೂಢಳಾದ ನಾನು ಈ ಸಂಗತಿಯ ನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ನಿನ್ನ ಅನುನಯವನ್ನೂ ಕೇಳದೆ ಈ ವನಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಮಾ ಡಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದು ವಾಸಂತೀ ಲತೆಯಾದೆನು.

ರಾಜಂ—ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಸಂಗತವಾಗಿದೆ ಆದರೆ,

ಕಂ || ಅಲಸಿರತಿಯಿಂದೆಪಾಸೆಗಳೆ |

ಮಲಂಗಿದೆನ್ನಂ ಪ್ರವಾಸಿಯಂತೆಣಿಸುವನೀಂ ||

ಪಲವುಪಗಲಿರುಳುಮೆಂತು |

ತ್ವಲಾಕ್ಷಿ ಮಜ್ಜೆ ರವಿಯೋಗಮಂ ಸಹಿಸಿದೆಪೇಳ್ ||೪೨||

ಇದೋ ನೋಡು ನಿನ್ನ ಸಮಾಗಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಆ ರತ್ನವು ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವುದು ; ಇದರ ಮಹಿಮೆಯಿಂದಲೇ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇರಿದ್ದೆ.

(ಎಂದು ರತ್ನವನ್ನು ತೋರಿಸುವನು).

ಊರ್ಮ.—(ನೋಡಿ) ಓಹೋ ! ಇದು ಅಸಂಗಮನೀಯ ರತ್ನವೆ ? ಇದ ರಿಂದಲೇ ಮಹಾರಾಜನಾದ ನೀನು ಲತಾರೂಪಳಾದ ನನ್ನನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿ ಕೊಂಡನಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಾನು ನಿಜರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆನು.

(ಎಂದು ಆ ರತ್ನವನ್ನು ಹಣೆಯಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಂದಿಸುವಳು.)

ರಾಜಂ—ಎಲೆ ಸುಂದರಿ ಹಾಗೇ ಕ್ಷಣಕಾಲ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರು.

ಕಂ || ಥಳಥಳಿಸುವ ರನ್ನದ ಕೆಂ |

ಬೆಳಗುಗಳಂದಳುರ್ದ ನಿನ್ನ ನಗೆಮೊಗವಿದು ತ ||

ಳ್ತಳವಿಸಿಲಿಂತುರುಗಿದ ನವ |

ನಳನದ ಪಾಸಟಿಯನಾಂತದೇಂ ಮೆರೆದಪುದೋ ||೪೩||

ಊರ್ಮ.—ಮಹಾರಾಜನೆ ನೀನು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಂದು ಬಹಳ ದಿನಗಳಾಗಲಿಲ್ಲವೆ ? ಇನ್ನೂ ನಾವು ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೆ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲ ರೂ

ನನ್ನಮೇಲೆ ದುಃಖಪಡುವರು ; ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವಿನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರ
ಡೋಣ.

ರಾಜಂ—ದೇವಿ ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆಯಾದಂತೆಯೇ ಆಗಲಿ.

ಊರ್ವ್ವ.—ಮಹಾರಾಜನೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ಹೊರಡಲಿಚ್ಛಿಸುವೆ ?
ರಾಜಂ—

*ಕಂ|| ಸುರಚಾಪಂ ಚಿತ್ರದವೋ |

ಲಿಲೆ ಪಳವಿಗೆಯಾಗೆ ಮಿಂಚು ಸಡಮಾಡದವೋಲೆ |

ಚರಿಸುವ ಪೊಸಮುಗಲಿದೆ |

ನ್ನರಮನೆಗೆ ವಿಲಾಸಗಮನೆ ಸಾಚ್ಚು ವುದೆನ್ನಂ ||೪೪||

(ಎಂದಿಬ್ಬರೂ ತೆರಳಿದರು).

|| ರಾಗ—ಸುರಟೆ—ರೂಪಕತಾಳ ||

(ನಾಗವೇಣಿ ನಗರಿಗೆನಾಂ ಎಂಬಂತೆ—ಶಾಕುಂತಲೆ).

ಮುಗಿಲಿನಿವ್ವ ತೇರಿಂದ | ನಗರಕೆನ್ನನು || ಗಗನವಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬೀಗ | ಮು
ಗುದೆ ಕಳುಹುನೀಂ ||೧|| ಕಾಂತೆ ಮಿಂಚುತಾಂ ಪತಾಕೆ | ಯಂತೆ ಶೋಭಿಸೆ || ಅಂತ
ರಿಕ್ಷದೊಳು ವಿವಾಸ | ದಂತೆ ಚರಿಸುವ ||೨|| ಬರೆದಚಿತ್ರದಂತೆ ಮೆರೆಯೆ | ಸುರಪ
ಚಾಪವು || ಪಿರಿದುವೇಗದಿಂದ ಮನವ | ಹರಿಸಗೊಳಿಸುವ ||೩||

ಚತುರ್ಥಾಂಕವು ಮುಗಿದುದು.

ಪಂಚಮಾಂಕಂ.

(ಅನಂತರ ವಿದೂಷಕನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ).

ವಿದೂ.—*ಭಾಪು! ಭಾಪು! ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜನು ಉರ್ವಶೀಸ ಹಿತನಾಗಿ ನಂದನವನ ಮೊದಲಾದ ದೇವತಾವನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹಾರವಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಬಹುಕಾಲಕ್ಕೆ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನು. ಈಗ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಾ, ರಾಜ್ಯವರಿಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಈತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೇ ಇರುವುದೆಂದೇ ಪ್ರಜೆಗಳ ಕೋರತೆಗೆ ಕಾರಣವೇ ಹೊರತು ಇನ್ನಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಈವೊತ್ತೇನೋ ಪುಣ್ಯಕಾಲವೆಂದು ಗಂಗಾಯನುನಾ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಣಿಯೊಡನೆ ಮಂಗಳಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅಲಂಕಾರವಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅಲಂಕಾರಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವನು ; ಈಗಲೇ ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗದೇ ಇದ್ದರೆ ಗಂಧಪುಷ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬರುವ ಅಗ್ರಭಾಗವು ತಪ್ಪಿ ಹೋಗುವುದು ಆದ್ದರಿಂದ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವೆನು.

(ಎಂದು ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿರಲು)

ತೆರೆಯಲ್ಲಿ—ಅಯ್ಯೋ! ಅಯ್ಯೋ! ಪಟ್ಟೀಬಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಾಸಿದ ಜೆನ್ನದ ತಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಟ್ಟುಕೊಂಡು ತರುತ್ತಿದ್ದ ಉರ್ವಶಿಯ ಚೂಡಾಭರಣ ರತ್ನವನ್ನು ಮೂಸಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಹದ್ದೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು.

ವಿದೂ.—(ಕೇಳಿ) ಆಹ! ಇದೇನು! ಆ ರತ್ನವು ಮಹಾರಾಜನು ಅತ್ಯಂತ ಬಹುವಾನದಿಂದ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಂಗಮನೀಯವೆಂಬ ಚೂಡಾರತ್ನ

*| ನೋಟು—ರಾಗ ಶಂಕರಾಭರಣ—ಏಕತಾಳ |

ಈಗ ನನ್ನ ಮನವು ದೈವ | ಯೋಗದಿಂದಲಿ || ನೀಗಿ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಚೆ | ನ್ನಾಗಿ ಸುಖವುದು ||೧|| ನಂದನಾದಿ ವನವಿಹಾರ | ದಿಂದ ಸುಖಿಸಿತಾಂ | ಇಂದು ನಮ್ಮ ರಾಯವುರಕೆ | ಬಂದು ಸೇರಿದನು ||೨|| ಎರ ಸಿಂಹಪೀಠವನ್ನು | ಭೂರಿತೋಷದಿ || ಸೇರಿಸಬಿವರೊಡನೆ ರಾಜ್ಯ | ಭಾರಗೈವನು ||೩||

ವಲ್ಲವೆ! ಅದನ್ನು ಹದ್ದೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಯಿತೆ! (ಎಂದು ನೋಡಿ)
ಇದೋ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜನು ಅಲಂಕಾರವಾಡಿ
ಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಇತ್ತಲಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತಿರುವನು ; ನಾನೂ
ಆತನ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. (ಎಂದು ತಿಳಿದನು).

ಇಂತಿಂದು ಪ್ರವೇಶಕವು.

[ಬಳಿಕ ಸಂಭ್ರಾಂತರಾದ ಪರಿಜನರೊಡನೆ ರಾಜನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು].

ರಾಜಂ—ಕಂ|| ಉತ್ತಮಮೆನಿಸಿದ ಮಣಿಯಂ |

ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಕಳ್ಳ ರಾಜಗೃಹದೊಳ ತನ್ನಾ ||

ಪತ್ತಂ ತಾನೇ ಕಯ್ಯೊಂ |

ಡೆತ್ತಲ್ ಘಡ ಪಾರಿಪೋಡುದಾ ಚೋರಶೃಂಗಂ ||೧||

ಕಿರಾತಿಯು—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಮಹಾರಾಜನೆ ಇದೋ ನೋಡು, ಆ ಹದ್ದು
ಚೆನ್ನದ ದಾರದಲ್ಲಿ ಪೋಣಿಸಿರುವ ಆ ದಿವ್ಯರತ್ನವನ್ನು ಕಷ್ಟಕೊಂಡು, ಈ
ತರನಾಗಿ ಜೆತ್ತದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ವಕ್ಷಿಯಂತೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವುದು.

ರಾಜಂ—ಆಹ!

*ವೃ|| ಗಗನಾಭ್ಯಂತರದೊಳ ವಿಜೆತ್ತಮೆನೆ ಸುತ್ತುತ್ತುಂಮಹಾವೇಗದಿಂ |

ಮೊಗದೊಳ ಪೋನ್ನೆಳೆಯಿಂದೆ ಕೋದಮಣಿಯುಂನುಂಗೊಕ್ಕಿನೊಳ

ತಾಳ್ದು ಕೇ ||

ಡಿಗನಾಪದ್ಧಹಹಾ ವಿಲೋಕಿಪೊಡೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿ ಕ್ಕುಮಾಕೆಂಬರಲ್ |

ಬೊಗರಿಂ ಮಂಡಲರೇಖೆಯಂ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತುಂಗೊಳ್ಳಿಯಾಸುತ್ತು

ವೋಲ್ ||೨||

ಈಗ ಹೇಗೆಮಾಡೋಣ ?

*ರಾಗ—ಜಲಾಬ್ — ಆದಿತಾಳ.

[ಪಾರಿತುಪಾರಿತು, ಎಂಬಂತೆ ಶಾಕುಂತಲ]

ಆಗಸದೊಳು ಋತು | ವೇಗದಿಪದ್ದಿದು || ಪೋಗುವಪರಿ ಸೊಗ | ಸಾಗಿಹು
ದೀಗ || ೧ || ಕೆಂಡದಂದದ ಮಣಿ | ಗೊಂಡಿದು ಬೆಂಕಿಯು || ದಂಡವ ಸುತ್ತಿಪ
ವೋಲ್ | ಮಂಡಲಿಸುವುದು || ೨ || ಮಿರುಗುವ ರನ್ನದ | ಕಿರಣಸಮೂಹದಿ ||
ಪರಿವೇಷವ ಕಟ್ಟು | ತ್ತಿರುವುದು ನೋಡೆ || ೩ ||

ವಿದೂ.—(ಸವಿಾಪಕ್ಕೆ ಬಂದು) ಹೇಗೆ ಮಾಡುವುದೇನು? ಸಾಕು ಸಾಕು ನಿನ್ನ ಕರುಣ, ಈ ಅಪರಾಧಿಯನ್ನು ಬೇಗ ಶಿಕ್ಷಿಸು.

ರಾಜಂ—ಹೌದು, ನೀನುಹೇಳಿದ್ದು ಸರಿ ; ಎಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಧನುಸ್ಸು? ಯವನಿಕೆ—ಇದೋ ತಂದೆನು (ಎಂದು ತೆರಳಿದಳು.)

ರಾಜಂ—ಎಲ್ಲಿ ? ಆ ಕಳ್ಳಹದ್ದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಹಾಗಾಯಿತು |

ವಿದೂ.—ಮಹಾರಾಜನೆ ಆ ರಣಹದ್ದು ಇತ್ತಲಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನ ಕೊನೆಯನ್ನು ಸೇರಿದಹಾಗೆ ಕಂಡುಬಂತು.

ರಾಜಂ—(ತಿರುಗಿನೋಡಿ) ಇದೋ ಈಗ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದು,

ಕಂ|| ಮಿಸುಗುವ ಕದಿಗಳ್ ಬಳಸಿರ |

ಲಸುಗೆಯ ಮೊಸಗೊಂಚಲಂತೆ ತೋರ್ಪ್ಪೊಮಣಿಯಿಂ |

ದಸೆನೆಣ್ಣಿನ ಮುಂದಲೆಯಂ |

ಪಸದನಗೊಳಪಂತೆ ನೋಡಲಾಪದ್ದೆಸೆಗುಂ ||೩||

ಯವನಿಕೆ—(ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು) ಮಹಾರಾಜನೆ ಇದೋ ಬಾಣಸಹಿತವಾದ ಧನುಸ್ಸು.

ರಾಜಂ—ಈಗ ಧನುಸ್ಸಿನಿಂದತಾನೆ ಏನುಪ್ರಯೋಜನ ? ಆ ಹದ್ದು ಗಲೇ ಬಾಣನೂರ್ಗವನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಹೊರಟು ಹೋಯಿತು. ಇದೋ

ಕಂ|| ತಾರಗೆ ವಟ್ಟಿಗೆ ಪದ್ದೊ |

ಯ್ದಾರತ್ನಮಿರುಳ್ ಘನಾಭ್ರಮಂಡದೆಬೆರೆದಂ ||

ಗಾರಕ ನಕ್ಷತ್ರವೋಲೆ |

ದೂರದೆಮಿಣಮಿಣನೆ ಮಿನುಗುತಿಕ್ಕುಂ ನೋಡಲೆ ||೪||

(ಎಂದು ಕಂಚುಕಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಎಲೈ ಲಾತವ್ಯನೆ,

ಕಂಚು.—ಮಹಾರಾಜನೆ ಏನಪ್ಪಣೆ ?

ರಾಜಂ—ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಬಂದು ಮರದಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಸೇರತಕ್ಕ ಆ ಕಳ್ಳಹದ್ದನ್ನು ಹುಡುಕತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ನಗರಾಧ್ಯಕ್ಷನಿಗೆ ಅಜ್ಜಾ ಪಿಸು.

ಕಂಚು.—ಮಹಾರಾಜನ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದಂತೆ. (ಎಂದು ತೆರಳಿದನು).

ವಿದೂ.—ಮಹಾರಾಜನೆ ಇನ್ನು ಕೂತುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ; ಆ ರತ್ನವನ್ನು ಕದ್ದಿರತಕ್ಕ ಹದ್ದು ಈಗ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿತಾನೇ ಹೋದೀತು ? ಅದೆಂದಿಗೂ ನಿನ್ನ ಅಜ್ಜೆ ಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದು.

ರಾಜಂ—ಬಳ್ಳೇದು ಆಗಲಿ. (ಎಂದು ವಿದೂಷಕನೊಡನೆ ಕೂತುಕೊಂಡು) ಎಲೈ ಮಿತ್ರನೇ,

ಕಂ|| ಇನಿತಾದರಮಿಲ್ಲದು ಮಣಿ |

ಯೆನುತಾಪದ್ದೆತ್ತಿ ಕೊಂಡು ವೋದಾಮಣಿದೊಳು ||

ಎನಗದರೊಳನಿತ್ತಾದರ |

ಮಿನಿಯಳನೆನ್ನೊಂದುಗೂಡಿಸಿತ್ತದೆನುತ್ತುಂ ||೫||

ವಿದೂ.—ಮಹಾರಾಜನೆ ಈ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಿಂದ ಉರ್ವಶೀಷಹಿತನಾಗಿ ನೀನು ದೇವತಾನನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಗಳೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದು ಬಂದವಾಗಾಯಿತು.

(ಬಳಿಕ ಬಾಣದೊಡನೆ ರತ್ನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಂಚುಕಿಯೂ ಕಿರಾತಿಯೂ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು).

ಕಂಚು.—ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ.

ಕಂ|| ಶರರೂಪವನಾಂತೀ ನಿ |

ಸ್ವರುಕೋಪದೆ ಗಾಸಿವಡೆದು ತದ್ವರರತ್ನಂ ||

ಬೆರಸಂತರಿಕ್ಷದಿಂದಂ |

ಕರುವೂಡೆದ ನಡುವೆ ಕೆಡೆದು ದಾಚೋರಖಗಂ ||೬||

ಎಲ್ಲರೂ—(ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ನಟಿಸುವರು).

ಕಂಚು.—ಇದೋ ರತ್ನವನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೊಳೆದು ತಂದಿರುವೆನು ಇದನ್ನು ಯಾರವಶಕ್ಕೆ ಕೊಡುವಂತೆ ಅವುಗಳೆನಿಸುತ್ತವೆ ?

ರಾಜಂ—ಎಲೆ ರೈವತಕೆ ಈ ರತ್ನಕ್ಕೆ ಅಗ್ನಿಪ್ರದರ್ಶನಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಇದನ್ನು ಬೋಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಕಿರಾತಿ—ಮಹಾರಾಜನ ಅವುಗಳೆನಿಸಿದಂತಾಗಲಿ.

(ಎಂದು ರತ್ನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಳು.)

ರಾಜಂ—ಎಲೈ ಲಾತವ್ಯನೆ ಈ ಬಾಣ ಯಾರದಾಗಿರಬಹುದು ? ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಾಂಟೆ ?

ಕಂಚು.—ಇದರಲ್ಲಿ ಹೆಸರಕ್ಷರಗಳು ಬರೆದಿವೆ ; ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಓದುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿ ಮಧ್ಯಸ್ಥವಾಗಿದೆ.

ರಾಜಂ—ಹಾಗಾದರೆ ಆ ಬಾಣವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡು.

ಕಂಚು.—ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. (ಎಂದು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟನು.)

ರಾಜಂ—(ಬಾಣದಮೇಲೆ ಬರೆದಿರುವ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ತಾನು ಪುತ್ರ ವಂಶನೆಂಬ ಹರ್ಷಭಾವವನ್ನು ನಟಿಸುವನು).

ಕಂಚು.—ಅವುಗಳೆನಿಸಿದರೆ ನನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಾನು ಹೋಗುವೆನು.

ರಾಜಂ—ಬಿಟ್ಟುಕೊಡು.

ಕಂಚು.—(ತೆರಳಿದನು).

ವಿದೂ.—ಅಯ್ಯಾ ಇದೇನು ? ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿಚಾರನಡವು ತ್ತಾ ಇರುವಹಾಗಿದೆ.

ರಾಜಂ—ಮಿತ್ರನೆ ಹಾಗಾದರೆ ಕೇಳು, ಈ ಬಾಣದಮೇಲೆ ಬರೆದಿರುವ ಅಂಕಿತಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಓದುವೆನು. (ಬಾಣವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಓದುವನು).

ಕಂ|| ರಾಯಪುರೂರವನನುಗನ |

ಕೋಯಂಡಂಬಿಡಿದ ನೂರ್ವಶೀಲಸಂಭವನಾ ||

ದಾಯುಃಕುಮಾರನ ವಿವ |

ಕ್ಷಾಯವನೋರಸುವನ ಬಾಣವಿದು ವಿಶ್ವಾತಂ

ವಿದೂ.—(ಸಂತೋಷದಿಂದ) ಭಾವು! ಮಹಾರಾಜನೆ ಭಾವು! ನಿನಗೆ ಪುತ್ರೋತ್ಪನ್ನವೂ ಆಗಿರುವುದೆ ?

ರಾಜಂ—ಮಿತ್ರನೆ ಈ ವಿಷಯವು ಸಂತೋಷಕರವಾದದ್ದೇಸರಿ ; ಆದರೆ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಯಾಗರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ನೈಮಿಶಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ದ್ದಾಗ ಹೊರತಾಗಿ ಇನ್ನಾವಾಗಲೂ ನಾನು ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು ಬಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಅಗಲಿದವನಲ್ಲ ; ಹೀಗಿದ್ದ ನಾನು ಆಕೆಯು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದದ್ದನ್ನೇ ಅರಿಯೆ ; ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಪುತ್ರೋತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ವಿಷಯವು ನನಗೆ ತಿಳಿಯದೆಂಬುದನ್ನು ನಾನಾಡಬೇಕೆ ? ಆದರೆ,

ಕಂ|| ಕೆಲವುದಿನವಾಶುಭಾಂಗಿಯು |

ಲಲಿತಾಂಗಂ ರಂಜಿಸುತ್ತು ಮಿದ್ಧುರ್ದು ಲವಲೀ |

ಫಲಪಾಂಡುಮುಖದ್ಯುತಿಯಿಂ |

ದಲಸೇಕ್ಷಣದಿಂದೆ ಮಲಿನಚೂಚುಕರುಚೆಯಿಂ

||೮||

ವಿದೂ.—ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮನುಷ್ಯಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ದಿವ್ಯಲೋಕದ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ನೀನೆಣಿಸಬೇಡ, ಮಹಾತ್ಮರಾದ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರ ನಡವಳಿತವು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ.

ರಾಜಂ—ನೀನು ಹೇಳದಂತೆಯೇ ಆಗಲಿ, ಆದರೆ ಆಕೆಯು ಪುತ್ರನನ್ನು ಮರಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ?

ವಿದೂ.—ಬೇರೆ ಕಾರಣ ಯಾವುದು ? ಹತ್ತಮೇಲೆ ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಡನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಕಡಮೆಯಾಗುವುದೆಂದು.

ರಾಜಂ—ಮಿತ್ರನೆ ಪರಿಹಾಸ್ಯ ಸಾಕು, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಯೋಚಿಸು.

ವಿದೂ.—ದೇವತಾರಹಸ್ಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಾದೀತೆ ?

ಕಂ.—(ಬಂದು) ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ ; ಮಹಾರಾಜನೆ ಚ್ಯವನ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಬಬ್ಬ ತಾಪಸಿಯು ಬಬ್ಬ ಕುಮಾರನನ್ನು, ಕರೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮನ್ನು ಕಾಣುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವಳು.

ರಾಜಂ.—ಅವರನ್ನು ಬೇಗ ಕರೆದುಕೊಂಡುಬಾ.

ಕಂ.—ಅವ್ವಣೆ (ಎಂದು ಹೋಗಿ ಧನುರ್ಧಾರಿಯಾದ ಕುವಾರನೊಡನೆ ತಾಪಸಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡುಬಂದು) ಎಲೆ ಪೂಜ್ಯಳ ಹೀಗೆ ದಯಮಾಡಿಸ ಬೇಕು. (ಎಲ್ಲರೂ ನಡೆತರುವರು).

ವಿದೂ.—(ಕುವಾರನನ್ನು ನೋಡಿ) ಮಹಾರಾಜನೆ ಈತನು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕುವಾರನಂತೆ ಕಾಣಿಸುವನು. ಈತನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹೋಲಿಕೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರುವುದರಿಂದ ಆ ಹದ್ದನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ಈ ಬಾಣವು ಈತನದಾಗಿಯೇ ಇರ ಬಹುದು.

ರಾಜಂ—ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ,

*ಕಂ|| ಹೃದಯದೆ ವಾತ್ಸಲ್ಯಂ ನೇ |

ತ್ರದೆ ಬಾಪ್ಸಂ ತಿಳವು ಮನದೆ ನಡುಕಂ ಕರದೊಳ್ ||

ಉದಯಿಸೆ ಧೈರ್ಯಂ ವಿಗಳನೆ |

ಮೊದಲಾಂ ಬಿಗಿದಿನನ ಸಪ್ಪಿಕೊಳಲೆಳಸಿದಪೆಂ ||೯||

ಕಂ.—ಹೀಗೆ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳರಿ.

(ತಾಪಸೀಕುವಾರರು ಬಂದುಕಡೆ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವರು.)

ರಾಜಂ.—ಎಲೆ ಪೂಜ್ಯಳ ವಂದಿಸುವೆನು.

ತಾಪಸಿ.—ಎಲೈ ಮಹಾರಾಜನೆ ಚಂದ್ರವಂಶೋಧ್ಧರಕನಾಗು. (ತನ್ನಲ್ಲಿತಾನು) ಯಾರೂ ಹೇಳದೇ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ಈ ರಾಜರ್ಷಿಗೂ ಈ ಕು ಮಾರನಿಗೂ ಔರಸಸಂಬಂಧವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿರುವುದು. (ಪ್ರ) ವತ್ಸನೆ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡು.

*|| ರಾಗ—ಫಣಿ—ಏಕತಾಳ ||

ಯಾರೇನೆಂದರೂ ಮಹರಾಯ ಎಂಬಂತೆ.)

ಬಾಲಕನಿವನನು ನೋಡಿ, ಆನಂದತೋರ್ವದು | ಮಾನಸದೊಳೇನಿದು||ಪ||
 ಈ ನೇತ್ರಯುಗದೊಳ | ಗಾನಂದಬಾಷ್ಪವು | ನೀ ನೋಡುಬರುತ್ತಿದೆ | ತಾನೀಗಳೇ
 ನಿದು ||೧|| ಹೃದಯದಿವಾತ್ಸಲ್ಯ | ಮೊದಗಿತೋರುತ್ತಿದೆ | ಇದ ಕೇನೊಕಾರಣ |
 ವದಕಾಣೆನೇನಿದು ||೨|| ಈ ಲಲಿತಾಂಗನ | ಆಲೋಕಿಸಲುಬಿಗಿ | ದಾಲಿಂಗಿಸಲು
 ಮನ | ಕಾಕಾಂಕ್ಷೆಯೇನಿದು ||೩||

ಆಯುಸ್ಸು.—(ಧನುಸ್ಸಿನೊಡನೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ವಂದಿಸುವನು).

ರಾಜಂ—ಆಯುಷ್ಯಂತನಾಗು.

ಆಯು.—(ತನ್ನ ಶ್ಲಿತಾನು)

ಕಂ|| ತಂದೆಯಿವನನ ಗಿವಂಗಾಂ |

ನಂದನನಂದರಿಯಲಿಸಿತನಿವ್ವೊಡೆನೇಹಂ ||

ತಂದೆಗಳಂಕದವ ದಿಯ |

ನೊಂದಿದ ಸುತರ್ಗನಿತು ನೇಹವೋತಂದೆಗಳೊಳು ||೧೦||

ರಾಜಂ.—ಎಲಾ ಪೂಜ್ಯಳೆ ನೀನು ಬಂದಕಾರಣವೇನು ?

ತಾ.—ನುಹಾರಾಜನೆ ಕೇಳಬೇಕು ; ಉರ್ದ್ವಶಿಯು ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯಂ ತನಾದ ಈ ಆಯುಃಕುವಾರನನ್ನು ಹೆತ್ತ ಕೂಡಲೆ ಯಾತಕ್ಕೊಳಸ್ಕರಲೋ ನಿನಗೆ ತೋರಿಸದೆ ನನ್ನ ಕೈಸೇರಿಸಿದ್ದಳು ; ಪೂಜ್ಯರಾದ ಚ್ಯವನಮಹರ್ಷಿಗಳು ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ ಕ್ರಮದಿಂದ ಈ ಚಿರಂಜೀವಿಗೆ ಜಾತಕರ್ಮದಿಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿರುವರು ; ಅವರಲ್ಲೇ ಇವನು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಧನುರ್ವಿದ್ಯವನ್ನೂ ಕಲಿತಿರುವನು.

ರಾಜಂ—ಹಾಗಾದರೆ ಇವನು ಅನಾಥನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ತಾ.—ಈದಿನಸ ಇವನು ಋಷಿಕುವಾರರೊಡನೆ ಹೂವನ್ನೂ ಸಮಿತ್ತನ್ನೂ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ವಿದೂ.—(ದಿಗಿಲು ಬಿದ್ದು) ಅದೇನು ?

ತಾ.—ಬಂದು ಹದ್ದು ವಾಂಸಖಂಡವನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಮರದಮೇಲೆ ಬಂದು ಸೇರುತ್ತಿತ್ತು ; ಅದನ್ನು ಇವನು ತನ್ನ ಬಾಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಿದನು.

ವಿದೂ.—(ರಾಯನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುವನು).

ರಾಜಂ—ಆಮೇಲೆ ?

ತಾ.—ಆಮೇಲೆ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಚೈವನ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಕೇಳಿ,
 “ ಊರ್ವಶಿಯು ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಈ ಕುಮಾರನನ್ನು ಕರೆದು
 ಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಆಕೆಯ ಕೈಸೇರಿಸಿ ಬಾ ” ಎಂದು ನನಗಾಜ್ಞಾಪಿಸಿರುವರು.
 ಅದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು ಕಾಣಲಿಚ್ಛಿಸುವೆನು.

ರಾಜಂ.—ಎಲಾ ಪೂಜ್ಯಳೆ ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಹೀರದಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೊಳ್ಳು
 ಬಹುದು.

ತಾ.—ಬಳ್ಳೆದು. (ಎಂದು ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವಳು).

ರಾಜಂ.—(ಕಂಚುಕಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಎಲೈ ಅತವ್ಯನೆ ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು
 ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರತಕ್ಕದ್ದು.

ಕಂ.—ಅಪ್ಪಣೆ. (ಎಂದು ತೆರಳಿದನು).

ರಾಜಂ.—(ಕುಮಾರನನ್ನು ನೋಡಿ)

ಕಂ|| ಕಂದನಮೆಯೆಸ್ಸೊಂಕುಕರಂ ||

ತಂದೆಯನಾಹ್ಲಾದಗೊಳಪುದಿಂದೂಪಳಮಂ ||

ಚಂದಿರಕರಮಾಹ್ಲಾದಿಸು |

ವಂದದೊಳದರಿಂದಮಿತ್ತ ಬಾರೈವತ್ಸು

||೧೧||

ತಾ.—ವತ್ಸನೆ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸು.

ಅಯು.—(ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆಬಂದು ಪಾಡವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವನು).

ರಾಜಂ.—(ಕುಮಾರನನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಪಾಡಪೀಠದಮೇಲೆ ಕುಳಿ
 ರಿಸಿಕೊಂಡು) ವತ್ಸನೆ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಮಿತ್ರನಾದ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಭಯ
 ಪಡದೆ ನಮಸ್ಕಾರವಾಡು.

ವಿದೂ.—ಯಾತಕ್ಕೆ ಭಯಪಡುವನು ? ಇವನು ತಪೋವನದಲ್ಲಿದ್ದ
 ವನಾದಕಾರಣ ಇವನಿಗೆ ಕೋಟಿಗಳ ಪರಿಚಯವಿದ್ದೇ ಇರಬಹುದು.

ಅಯು.—(ನಸುನಗುತ್ತ) ಆರೈ ವಂದಿಸುವೆನು. (ಎಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸು
 ವನು).

ವಿದೂ.—ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ.

(ಬಳಿಕ ಊರ್ವಶಿಯೂ ಕಂಚುಕಿಯೂ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು).

ಕಂಚು.—ಎಲಾ ಪೂಜ್ಯಳ ಹೀಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕು.

ಊರ್ವ.—(ನೋಡಿ) *ಈ ಬಾಲಕನು ಯಾರು ! ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವನು ! ಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನ ಪಾದಪೀಠದಮೇಲೆ ಕುಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆದರಿಹೋದ ಈತನ ಮಂಡೆಕೂದಲನ್ನು ತಾನೇ ಗಂಟುಹಾಕುತ್ತಿರುವನು ! (ತಾಪಸಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಓಹೋ ! ಪೂಜ್ಯಳಾದ ಸತ್ಯವತಿಯು ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಈಗಲೀಗ ಗೋತ್ತಾಯಿತು. ಇವನು ನನ್ನ ಪುತ್ರನಾದ ಆಯುಸ್ಸು ಈಗ ದೊಡ್ಡವನಾಗಿರುವನು. (ಎಂದು ಮುಂದೆ ಬರುವಳು).

ರಾಜಂ—(ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ಕುರಿತು)—

ಕಂ|| ಎಲೆವತ್ಸನಿನ್ನನೀಕ್ಷಿಸೆ |

ನಲವಿಂದಂ ನಿನ್ನಜನನಿ ಬಂದಪಳಿದೊ ವ ||

ತ್ಸಲತೆಯಿನೊಸರ್ದಪಕುಚದು |

ಜ್ಜಲಿಸುವಮೇಲುದನೆತಳುನೇರ್ಪ್ಪಡಿರುತ್ತಂ ||೧೩||

ತಾ.—ವತ್ಸನೆ ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿಯನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳುಡೆ.

ಆಯು.—(ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳುವನು).

ಊರ್ವ.—(ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಗನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಸತ್ಯವತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಎಲಾ ಪೂಜ್ಯಳ ವಂದಿಸುವೆನು.

ತಾ.—ಎಲೆ ಮಗಳ ಪತಿಹಿತೆಯಾಗಿ ಬಾಳು.

ಆಯು.—(ಊರ್ವಶಿಯುಬಳಿಗೆ ಬಂದು) ಅವ್ಯಾ ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು.

•|| ರಾಗ—ಶಂಕರಾಭರಣ— ಅದಿತಾಳ ||

(ಎಚ್ಚಿಮೆರಿ ಇಚ್ಛಾಪೂರನಕೆ ಎಂಬಂತೆ)

ಈಬಾಲನಾವನು | ಶ್ರೀಬಾಲರೂಪನು || ಪ || ಆಜಾನುಬಾಹುವು | ತೇಜಸ್ವಿನೋಡಲು | ರಾಜಲಕ್ಷಣದಿಂದ | ರಾಜಿಸುತಿರ್ಪನು || ೧ || ಕುಟಲನೀಲಾಳಕ | ಇಟಲನಿಟಾಲನು || ಸ್ಪುಟಕಮಲಾಕ್ಷನು | ಪಟುತರಶೀಲನು || ೨ || ಈವಭಿಯೊಳು ಕನ | ಕಾಸನತಲದೊಳು | ವಾಸವಸುತನವೊಲ | ಭಾಸಿಸುತಿರ್ಪನು || ೩ ||

ಊ.—(ಕುವಾರನನ್ನು ತಡ್ಡಿಕೊಂಡು ಮುದ್ದಾಡಿ) ವತ್ಸನೆ ಸಕಲವಿಷಯ ದಲ್ಲಾ ತಂದೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಸುತ್ತಾ ಇರು. (ಎಂದು ರಾಯನಬಳಿಗೆ ಬಂದು) ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ.

ರಾಜಂ— ಎಲೆ ಪುತ್ರವತಿಯೆ ನಿನಗೆ ಸುಖಾಗಮನವೆ? ಇಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೊಳ್ಳು
(ಎಂದು ತನ್ನ ಅರ್ಧಾಸನವನ್ನು ಬಿಡುವನು)

ಊರ್ದ.—(ಸತ್ಯವತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಎಲಾ ಪೂಜ್ಯಳೆ ಕೂತುಕೊಳ್ಳು ಬೇಕು. (ಎಲ್ಲರೂ ಅವರವರ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವರು.)

ತಾ.—ಎಲೆ ಮಗಳೆ ಚಿರಂಜೀವಿಯಾದ ಈ ನಿನ್ನ ಮಗನು ವಿದ್ಯಾ ವಂತನಾಗಿ ದೊಡ್ಡವನಾಗಿರುವನು ; ಇದೊ ಇನನನ್ನು ನಿನ್ನ ಗಂಡನೆದು ರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವೆನು ; ಕರೆದುಕೊ. ಆಶ್ರಮಧರ್ಮವು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆಯುವುದರಿಂದ ನಾನು ಹೋಗಿಬರುವೆನು.

ಊರ್ದ.—ಎಲಾ ಪೂಜ್ಯಳೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಬಹಳ ದಿವಸಗಳಾದ್ದ ರಿಂದ ಈಗಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ; ಆದರೂ ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಕ್ಕೆ ತಡೆವಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಸರಿಯಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಹೋಗಿಬರಬಹುದು.

ರಾಜಂ—ಆರ್ಯಳೆ ಪೂಜ್ಯರಾದ ಚ್ಯವನಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ತಾ.— ಬಳ್ಳೆದು ತಿಳಿಸುವೆನು.

ಆಯು.—(ಸತ್ಯವತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ)*ಅಮ್ಮಾ ನೀನು ನಿಜವಾಗಿ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆಯಾ ? ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು.

*|| ರಾಗ—ಕಲಹರಷಿಯ —ತಾಳ—ಮಿಶ್ರಘಾತು ||

(ಪೋಗದಿರೆನ್ನಯ ಕಾಂತ ಎಂಬಂತೆ)

ಈಗಲೆ ಪೋವೆಯು ತಾಯೆ | ಆ ಗುರುನನ್ನಿಧಿಗೇ ಮಹನೀಯೆ || ನಾಗರರನಿ ಸರ್ಪ ಈ ಜನಸಮೂಹದೆ ನನ್ನನು ಬಿಟ್ಟು || ೧ ||

ರಾಜಂ—ಕುವಾರನೆ ನೀನು ಮೊದಲನೆಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ದ್ವಂದ್ವಾಯಿತು ; ಈಗ ನಿನ್ನ ವಯಸ್ಸು ಎರಡನೆಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ತಾ.—ವತ್ಸನೆ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸು.

ಅಯು.—ಹಾಗಾದರೆ,

*ಕಂ|| ನಖಮುಖದಿಂ ಲಾಲಿಸುತಿರೆ |

ಶಿಖಂಡಮಂ ತಾಂ ಮದಂಕದೊಳ್ ನಿದ್ರಿಸುತುಂ |

ಸುಖಮಿದ್ಧಾ ಮಣಿಕಂಠಕ |

ಶಿಖಿಯಂ ಗರಿಗಟ್ಟಿದೊಡನೆ ಮರೆಯದೆ ಕಳುವಾ ||೧೩||

ತಾ.—ವತ್ಸನೆ ಹಾಗೇ ಅಗಲಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯಂತನಾಗಿರು. (ಎಂದು ತೆರಳಿದಳು).

ರಾಜಂ—(ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು ಕುರಿತು)

ಕಂ|| ಸುಂದರಿಯೇ ಕೇಳು ನಿನ್ನಯ |

ನಂದನನಿಂ ಪುತ್ರವಂತರೊಳ್ ಗಣ್ಯತೆಯಂ ||

ಪೊಂದಿದಿನಾಂ ಮಿಗೆ ಸಂತಸ |

ಮಿಂದು ಶಚೀಭವ ಜಯಂತನಿಂದ್ರನಪೋಲ ||೧೪||

ಊರ್ವ.—(ಸ್ವರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಳುವಳು).

ವಿದೂ.—ಇದೇನು ! ಈಕೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಹಾಗೆ ಕಂಟನಿದುಂಬಿ ಅಳುವಳು.

ರಾಜಂ.—(ದಿಗಿಲುಬಿದ್ದು)

ವೃ|| ನೀನೇಕೆ ಶೋಕಿಸುವೆ ಪೇಳೊದವಿರ್ಪಿನಂ ಸಂ |

ತಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕರ ನಂದನನಿಂ ಪ್ರಮೋದಂ ||

*ತನ್ನಯ ತಾಯಿಯ ಹಂಟ | ಲನ್ನಳಿದಾಟಳಕನೀ ನಂಬ|| ಎನ್ನಯ ಮಣಿ ಕಂಠವೆನ್ನವ ನವಿಲನು ಮುನ್ನಮೆ ಕಳುಹು ||೨|| ಬೇಗದೆ ನನ್ನಯಗಿಡದೆ | ಅಗುವ ಪಣ್ಣಳನು ನೀಂ ಮರಿಯದೆ | ರಾಗದೆ ಕಳುಹಿಲ್ಲ ಗಾ ಮುನಿ ಕುವಾರರ ಜಿಟ್ಟಿಹೆ ನೆಂತು ||೩||

ಪೀನೋನ್ನತಸ್ತು ನದೆ ಕಂಬನಿಮಾಲೆಯಿಂದಂ |

ವಿನಾಸಾಕ್ಷಿ ತಾರಸರಮಂ ವೆರತೋಂದಿಡುತ್ತುಂ

|| ೧೧೧ ||

(ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರೋರಸುವನು).

ಉರ್ದು.—ಮಹಾರಾಜನೆ ಕೇಳು, ಈ ಕುಮಾರನ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತ ಮರೆತಿದ್ದೆನು. ಈಗ ನೀನು ಇಂದ್ರನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ನಿಬಂಧನೆಯು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಳವಳಪಡಿಸಿತು.

ರಾಜಂ—ನಿನ್ನ ನಿಬಂಧನೆಯೆಂಬುದು ಯಾವುದು ?

ಉರ್ದು.—ಮಹಾರಾಜನೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತಳಾದ ನನಗೆ ಮಹೇಂದ್ರನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನು

ರಾಜಂ—ಏನೆಂತ ?

ಉರ್ದು.—ನನಗೆ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನಾಗಿಯೂ ಮತ್ತೂ ನನಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪುರೂರವರಾಯನನ್ನು ನೀನು ಸೇರಿದ್ದು, ಆತನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪುತ್ರನ ಮುಖವನ್ನು ಯಾವಾಗ ನೋಡುವನೋ ಆಗ ಪುನಃ ನೀನು ನನ್ನ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಬಂದುಬಿಡತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ತೀಘ್ರವಾಗಿ ನಿನ್ನ ವಿಯೋಗವುಂಟಾಗುವುದೆಂಬ ದಿಗಿಲಿನಿಂದ ನಾನು ಈ ಕುಮಾರನನ್ನು ಹುಟ್ಟಿದಕ್ಷಣವೇ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಪೂಜ್ಯರಾದ ಚ್ಯವನಮಹರ್ಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಕಾಣದಂತೆ ಆರೈಕಾದ ಸತ್ಯವತಿಯು ಕೈಸೇರಿಸಿದ್ದೆನು. ಈ ಚಿರಂಜೀವಿಯು ಈ ಗಡೊಡ್ಡವನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಇಲ್ಲಿನವರಿಗೆ ನಾನು ನಿನನ್ನಾಡನೆ ಇದ್ದದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು *ಮಹೇಂದ್ರನಪ್ಪಣೆಯಾದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವೆನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಬಾಯಿಬಾರದು.

*|| ರಾಗ—ನಾಡನಾಮಕ್ರಿಯೆ—ಮಿಶ್ರಭಾವು ||

(ಮುಗುದೆವೋಹಿಸಿದುದಕಾಡುದೆ ಎಂಬಂತೆ—ಉತ್ತರರಾಮ ಚರಿತ್ರೆ).

ಪ್ರಿಯನೇ | ಸುಂದರನಿಜಕಾಯನೇ ||೧|| ಹೋಗಿಬರುವೆನಾ | ನೀಗಳಿಂದಿರರಲ್ಲಿ || ಗಾಗಿ ಸನ್ನತಗುಣ | ಭೋಗದೇವೇಂದ್ರನೇ ||೧|| ವರಗುಣನಾದೀ | ತರಳನು ನಿನಗೆ || ದೊರೆಯಲೆನ್ನಿಷ್ಟವು | ನೆರವೇರಿದುದಾಹ ||೨|| ಸುರಪನಧೀನಳಾ | ಗಿರುವೆನುನಾನು || ಮರುಗುವುದೇಕೆನೀಂ | ನಿರುಪಮಧೈರ್ಯನೆ ||೩||

ರಾಜಂ—ಹಾ | (ಎಂದು ಮೂರ್ಛೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು).

(ಎಲ್ಲರೂ ವ್ಯಸನವನ್ನು ನಟಿಸುವರು).

ಊರ.—*ಪ್ರಿಯನೆ ಸಂತೈಸಿಕೊ ಸಂತೈಸಿಕೊ ಏತಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ವ್ಯಸನವಡುವೆ ?

ಕಂ.—ಮಹಾರಾಜನೆ ಸಂತೈಸಿಕೋಬೇಕು. ಸಂತೈಸಿಕೋಬೇಕು.

ರಾಜಂ.—(ಮೆಲ್ಲನೆದ್ದು ನಿಟ್ಟುಸುರುಬಿಟ್ಟು) ಅಯ್ಯೋ | ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸುಖ ವಿಷಯದಲ್ಲಿದ್ದೊಂದೆ ಅಸಹನವು ಅಷ್ಟ ರ್ಯಕರವಾದದ್ದು.

†ವೃತ್ತ || ತನಯನ ಜನ್ಮದಿಂದೊದವಿಮತ್ತ ಟಸನುದದಿಂದೆ ಸಂತವಿ |
 ಟ್ಟಿನಗೊಡನಿತು ತೋರಿತು ಕೃಶೋದರಿ ನಿನ್ನವಿಯೋಗವೇ ||
 ದನೆ ಯೆಳಗಾರವೆರ್ಮಳೆಯೊಳತಪತಾವಮಡಂಗಿ ತನ್ನನಾಂ |
 ತನುವದೊಳ್ ರಕ್ಕೆ ವೊಡೆದಂತೆರೆ ನೊಲಿಸಿಡಿಲಕ್ಕಟಕ್ಕಟಾ ||೧೬||

ವಿದೂ.—ಮಹಾರಾಜನೆ ರಾಜ್ಯಭಾರಸಮರ್ಥನಾದ ಕುಮಾರನು ನಿನಗೆ ದೊರೆದಕೂಡಲೇ ಕುಲಪದ್ಧತಿಯುಕ್ರಕಾರ ನೀನು ನಾರುಮಡಿಯನ್ನುಟ್ಟು ಕೊಂಡು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರಡಬೇಕಾಯಿ

*|| ರಾಗ—ತೋಡಿ—ಮಿಶ್ರಭಾವು ||

(ಅಹಹಾ ವಿಧಿಯೇ—ಎಂಬಂತೆ, ಪ್ರತಾಪಸಿಂಹ ಚರಿತ್ರೆ).

ನನಗಾಗಿ ನಿತ್ಯೇತಕೆ ನೀಂ ರಮಣ | ಮನದೊಳ್ಳರುಗುತ್ತಿರುವೇ ಸುಗುಣ||೧||
 ಪಣೆಯೋಳ್ ಬರೆದ ವಿಧಿಯಾಜ್ಞೆಯನು || ಕ್ಷೇವಾದರು ವಿಾರುವನಾವನು ||೨||
 ಪ್ರಿಯನೇ ಬಿಡುನನ್ನಯಚಿಂತೆಯನು || ಜಯವಾಗಲಿನಾನಿದೊ ಭೋಗುವನು ||೩||

† || ರಾಗ—ವಾಂಜಿ—ಮಿಶ್ರಭಾವು ||

(ವಿಾರುವರಾರಕ್ಕಟಾ ಹಾ—ಎಂಬಂತೆ, ಉತ್ತರರಾಮಚರಿತ್ರೆ).

ನಾನೆಂತುಸೈಸಲಿಕಾಂತೆ | ನೀನಿಂತುನುಡಿಯೆವಾನಸದಳಲ ||೪|| ಸರಸಿಜಲೋ ಚನೆ | ತರಿದಿಂದುವದನೇ | ವರಶುಕಮಂಜುಳವಚನೇ || ಸುರಪತಿಯಾಜ್ಞಾಪಿ | ಸಿ ರುವಂತೆದಿವಿಚರ | ಪುರಕಭೋಗುವಮನದಿಂದ | ನೀನಿಂತುನುಡಿಯೆ ||೫|| ಸರಿಯಿಂದ ತಂಪನು | ಪೊರೆದನುಪದದಿ | ಮರಕೆತಾಗಿದವೊಲುಸಿಡಿಲು || ತರಳನಣ್ಣದಿ | ಹ ರುಷದೊಳೆರ್ದೆನ | ಗರರೆಬಂದುದು ನಿನ್ನವಿರಹ | ನೀನಿಂತುನುಡಿಯೆ ||೬||

ತಂದು ನಾನು ಯೋಚಿಸಿದ್ದೆ ; ಅದಕ್ಕೆ ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಇದೊಂದು ಕಾರಣವೂ ಬದಗಿತು. ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೇನು !

ಊರ್ವ.—ಹಾ ಹಾ ! ಮಹಾರಾಜನೆ ನೀನು ಸಮರ್ಥನಾದ ಪುತ್ರನು ದೊರೆದನೆಂದು ರಾಜ್ಯಪರಿಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಯತಂಕನಾಗಿ, ತಪ್ಪಿಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಗಲುವ ಯೋಚನೆಯುಳ್ಳ ಮಂದಭಾಗ್ಯಳಾದ ನನ್ನನ್ನು ಸಂಗಡಲೇ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕಾದರೂ ಬಂದು ಅನುವರಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸುವೆಯೋ ಏನೋ !

ರಾಜಂ—ಪ್ರಿಯೆ ಮಂದಭಾಗ್ಯಳೆಂದು ಏತಕ್ಕೆ ಆತ್ಮನಿಂದೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆ ?

*ವೃ|| ಸುಲಭವಿಯೋಗನುಪ್ಪ ಪರತಂತ್ರತೆ ಪೂವಿಸಲಾಪ್ತುರ್ದಿಲ್ಲ ತ |

ಮೈಳವನಿರಿದ್ರನಾಜ್ಞೆಯೊಳೆ ನೀನನರಿಂ ಪ್ರಿಯೆಯಾನುವಿಾನುಹೀ ||

ವಳಯದ ಭಾರಮಂ ತನತನೂಭವನಾದ ಚಿರಾಯುವಾಯುವಿಂ |

ತಳೆಯಿಸಿ ಸಂಚರನ್ಮೃಗಕುಲಂಗಳನೊಪ್ಪುವರಣ್ಯಕೈದುವೆಂ || ೧೩ ||

ಆಯು.—ತಂದೆಯೇ ನೀನು ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸಕೂಡದು ; ತಿದ್ದಿದ ದೊಡ್ಡ ಎತ್ತಿನಭಾರವನ್ನು ಹೋರಿಯು ಹೊರಬಲ್ಲದೆ ?

ರಾಜಂ—ವತ್ಸನೆ ಕೇಳು—

*ವೃ|| ಮರಿಯಾಗಿದ್ದೊಡಮನೈದಂತಿಕುಲಮಂಸೊಕ್ಕಾ ನೆತಾಂವಿಾರದೇಂ |
 ಪಿರಿದುಂ ವೇಗಮನಾನದಿಕ್ಕುಮೆ ವಿಷಂ ಬಾಲೋರಗೀಯಂ ನೃಪಂ ||

*|| ರಾಗ—ಆನಂದಭೈರವಿ—ಮಿಶ್ರಭಾವು ||

(ಫಲವೇನಿನ್ನು ಎಂಬಂತೆ—ಶಾಕುಂತಳ).

ಪ್ರಿಯೆಯೇ ! ನಿನ್ನನುಬಿಟ್ಟುನಾನಿರ್ಪರಿಯೇ | ನೆನ್ನೆಯಪ್ರಾಣ || ಪ || ವಿರಹಕಾರಣವಾದ | ಪರತಂತ್ರಭಾವವು || ನಿರುತಂತಮ್ಮಿಷ್ಟವ | ನೆರವೇರಿಸುವುದಿಲ್ಲ || ಸ್ವಾರಾಜನಾಜ್ಞೆಯ | ವಿಾರದಂದದಿನೀನು || ಸಾರುವುದುಚಿತ್ತಬೃಂ | ದಾರಕನಗರಿಗೆ || ತನಯನೊಳೀರಾಜ್ಯ | ವನುನಿಯಮಿಸಿನಾನು || ಅನಘತಪೋವನ | ವನುಸವಾಶ್ರಯವೆನು ||೩||

ಧರೆಯಂ ಬಾಲಕನಾದೊಡಂ ಪೊರೆಯಲಾಪ್ಪಂ ಪ್ರಾಯದಿಂದಕ್ಕಮೇಂ |
ನೆರೆದಿಕ್ಕುಂ ನಿಜಜಾತಿಸಿದ ಮಿವನೊ ಳ್ವೈಜಕ್ರಿಯಾರ್ಹಂ ಗುಣಂ ||೧೪||

ಎಲೈ ಕಂಚುಕಿಯೆ ಜೆರಂಜೀವಿಯಾದ ಆಯುಃಕುಮಾರನ ರಾಜ್ಯಾ
ಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸನ್ನಾಹವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ
ತಿಳಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಕಂ.—ಮಹಾರಾಜನ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದಂತಾಗಲಿ.

(ಎಂದು ದುಃಖಿಸುತ್ತಾ ತೆರಳಿದನು.)

(ಎಲ್ಲರೂ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಕಣ್ಣು ಕೊಕ್ಕುರಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಟಿಸುವರು.)

ರಾಜಂ—ಇದೇನು! ಮೇಘವಿಲ್ಲದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಮಿಂಚುವಾತ್ರ
ಮಿಂಚುತ್ತಿರುವುದು.

ಊರ್ವ್ವ.—ಬಹೋ! ಪೂಜ್ಯರಾದ ನಾರದರು ದಯಮಾಡಿಸಿದರು.

ರಾಜಂ—ಏನು! ಪೂಜ್ಯರಾದ ನಾರದರೆ? (ನೋಡಿ) ಆಹ!

ವೃ|| ಜಡೆಪೋಲುತ್ತಿರೆ ಕರ್ಪಣೋಪಲಲಸದ್ಗೋರೋಚನಾರೇಖೆಯಂ |

ಕಡೆಗಣ್ಣು ತಿರೆ ಶಾರದೇಂದುಕಲೆಯಂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಸಿತಂ ||

ಬಿಡದೊಳ್ಕುತ್ತಿನ ಮಾಲೆಯಂ ತಳೆದು ಪೊಂಬೀಳಲೆಗಳೊಪ್ಪುತ್ತಿರಲ್ |

ನಡೆತರ್ಪ್ಪಂತಿರೆ ಪಾರಿಜಾತತರು ತಾನೀ ನಾರದಂ ತೋರ್ದ್ವಪಂ ||೧೫||

(ಎಂದು ಊರ್ವ್ವತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಎಲ್ಲಿ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯ?

ಊರ್ವ್ವ.—(ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು) ಇದೊ ಪೂಜಾ
ದ್ರವ್ಯ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದು.

ನಾರದರು—(ಬಂದು) ಎಲೈ ಭಗವಿಾಶ್ವರನೇ ಜಯಶೀಲನಾಗು.

ರಾಜಂ—(ಊರ್ವ್ವತಿಯ ಹಸ್ತದಿಂದ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು
ನಾರದರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ) ಪೂಜ್ಯರೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು.

ಊರ್ವ್ವ.—ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ವಂದಿಸುವೆನು.

ನಾರ.—ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಅಗಲದೇ ಇರಿ.

ರಾಜಂ—(ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು) ಹೀಗಾದೀತೆ ? (ಪ್ರಕಾಶ) ಈ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ದಯವಾಡಿಸಬೇಕು.

[ನಾರದರು ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೊಂಡಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವರು]

ನಾರ.—ನಿನ್ನ ಮಹಾರಾಜನೆ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ದೇವೇಂದ್ರನು ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಯತ್ನಿಸಿರುವ ನಿನಗೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳ ಕಳುಹಿಸಿರುವನು.

ರಾಜಂ—ಅದೇನಾಜ್ಞಾ ಪಿಸುವನು ? ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಬೇಕು.

ನಾರ.—ಕಾಲತ್ರಯವನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಮುಂದೆ ದೇವಾಸುರರಿಗೆ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯುವುದೆಂದು ಹೇಳಿರುವರು. ಅದರಿಂದ ನನಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯನಾಗಿರತಕ್ಕ ನೀನು ಶಸ್ತ್ರತ್ರಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಕೂಡದೆಂತಲೂ ನಿನಗೆ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಾಗಿರುವ ಊರ್ವಶಿಯು ನಿನ್ನ ಯಾವಜ್ಜೀವವೂ ನಿನ್ನ ಸಮಾಸದಲ್ಲೇ ಇರಬಹುದೆಂತಲೂ ಹೇಳಿರುವನು.

ಊರ.—ಈಗ ನನ್ನ ಮನೋವ್ಯಥೆ ಪರಿಹಾರವಾಯಿತು.

ರಾಜಂ—ದೇವೇಂದ್ರನ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವೆನು.

ನಾರ.—*ಕಂ|| ಸುರಪತಿ ನಿನ್ನಿವ್ವನ ನಾ |

ಚರಿಸಂ ನೀನಾತನಿಷ್ಟವಂ ಸಲಿಪುದು ಭಾ ||

ಸ್ಕರನಗ್ನಯ ನಿಜತೇಜದಿ |

ಪೊರೆನಂತಿರೆ ಪೊರೆವನಲ್ತೆ ಶಿಖಿಯುಂ ರವಿಯುಂ ||೨೦||

*|| ರಾಗ—ಕಮಾಡ್—ರೂಪಕತಾಳ ||

[ವುರುವಂಶವಾರಿಧಿ ಎಂಬಂತೆ ಶಾಕುಂತಲ].

ಸ್ವಾರಾಜಮಿತ್ರನೇ | ತಾರೇಶಕುಲಜನೇ || ಪ || ದಿವಿಪತಿಯುನಿನ್ನ ಕಾಮಿ | ತವನು ಸಲ್ಲಿಪಂ || ಅವನಕಾಮಿತವನು ನೀನು | ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿವೈ || ಗ || ತರಣಿತನ್ನ ತೇಜದಿಂದ | ಪೊರೆವನಗ್ನಿಯುಂ || ಪೊರೆವನಲ್ತೆರವಿಯನಾ | ತರದೊಳಗ್ನಿಯು ||

(ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನೋಡಿ) ಎಲೆರಂಭೆ, ಆಯುತಕುಮಾರನ ಯೌವರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಬೇಗ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರು—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಮಹಾತ್ಮರ ಇದೋ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಸಾಮಗ್ರಿಯು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದು.

ನಾರ.—ಈ ಆಯುತಕುಮಾರನನ್ನು ಈ ಸಿಂಹಾಸನದಮೇಲೆ ಬೆಳಸತಕ್ಕದ್ದು.

ರಂಭೆ—ವತ್ಸನೆ ಇತ್ತ ಬಾ. (ಎಂದು ಸಿಂಹಾಸನದಮೇಲೆ ಕೂರಿಸುವಳು.)

ನಾರ.—(ಸುವರ್ಣಕಲಶೋದಕದಿಂದ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ), ಎಲೆ ರಂಭೆ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಉಳಿದ ರಾಜೋಪಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೆರವೇರಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ರಂಭೆ—(ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕಾದಿಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ರಾಜೋಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ) ಯುವರಾಜನೇ, ಪೂಜ್ಯರಾದ ನಾರದರಿಗೂ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡು.

ಆಯು.—(ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವನು.)

ನಾರ.—ವತ್ಸನೆ ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ.

ರಾಜಂ.—ಕುಮಾರನೇ ವಂಶೋದ್ಧಾರಕನಾಗು.

ಊರ್ವ್ವ.—ಕಂದನೇ ಯಾವಾಗಲೂ ತಂದೆಗೆ ಇವ್ಯನಾಗಿರು.

ತೆರೆಯಲ್ಲಿ—ಯುವರಾಜನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ ಜಯವಾಗಲಿ.

*|| ರಾಗ—ಶಂಕರಾಭರಣ—ಆದಿತಾಳ ||

(ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿ, ಚಲಾವ್ ಚಲಾವ್ ಚಲಾವ್ ಎಂಬಂತೆ)

ರಾಜಕುಲಜನೇ | ಯುವ | ರಾಜವೀರನೇ || ಪ || ಈಜಗತಿಯಪಾಲಿಸುತಾ | ರಾಜೆನ್ನೆ ಚಿರಂ || ಆ || ಸುಂದರಾಂಗನೇ | ಅರ | ವಿಂದನೇತ್ರನೇ || ಇಂದುಕುಲವ ನುದ್ಧರಿಸಾ | ನಂದದಿಂದಲಿ || ೧ || ಮಹಾನುಭಾವನೇ | ಮಹ ನೀಯಚರಿತನೇ || ನಿಹತವೈರಿಯಾಗಿರೈ | ಬಹಳಕಾಲನೀಂ || ೨ || ವಿಜಯಿಸೈ ಮಹಾ | ಭುಜನೆನಿಸುತಲಿ | ರಜನಿಕಾಂತನಿಭಯಶೋ | ರಾಶಿಯಾಗಿರೈ || ೩ ||

ಸ್ತುತಿಪಾಠಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು—

ಕಂ|| ಕನುಲಜನಿಗತ್ರಿ ಯತ್ರಿಗೆ |

ಹಿಮಕರ ನಿಂದುಗೆ ಬುಧಂ ಬುಧಂಗೀ ಜನಪಂ |

ಸಮನೆಸಿದಂತ ತಂದೆಗೆ |

ಸಮನೆನಿಸ್ಯ ಪೆರತು ನಿನಗೆ ಹರಸುವುದಿನ್ನೇಂ ||೨೧||

ಎರಡನೆಯವನು—

ವೃ|| ಸಮುನ್ನತನೋಳೇ ಭವಜ್ಜನಕನಲ್ಲಿಯುಂ ಧೀರನೋಳ್ |

ಸಮಸಿ ತಿಯೊಳಂತು ನೋಡೆ ನೃಪಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯುಂ ||

ಹಿಮಾಚಲದೊಳಂ ಪಯೋನಿಧಿಯೊಳಂ ವಿಭಕ್ತಾಂಬುವಾ |

ದಮರತ್ಯನದಿಯಂತಿರಿರ್ದಡಿಯನಲ್ಕರಂ ರಾಜಕುಂ ||೨೨||

ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರು—(ಊದ್ಧರಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು) ಎಲೆ ಸಖಿ ಭಾಪು ಭಾಪು ನಿನ್ನ ಮಗನು ಯುವರಾಜನಾದ್ದರಿಂದಲೂ ನಿನಗೆ ಮಹಾರಾಜನ ವಿಯೋಗ ತಪ್ಪಿದ್ದರಿಂದಲೂ ನಿನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತಲ್ಲವೆ ?

(ಎಂದೆಲ್ಲರೂ ಹರಸುವರು.)

ಊದ್ಧ.—ಎಲೆ ಸಖಿಯಿರಿರಾ, ಈ ಸಂತೋಷವು ನನ್ನದೊಬ್ಬಳದೇ ಅಲ್ಲ, ನಿಮ್ಮದೂ ಆಗಿದೆ. ಎಲೈ ವತ್ಸನೆ, ನಿಮ್ಮ ಹಿರಿತಾಯಿಗೆ ನಮ ಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಬಾ.

ಆಯು.—ಬಳ್ಳೇಡು ಆಗಲಿ. (ಎಂದು ಹೊರಟನು.)

ರಾಣಂ.—ವತ್ಸನೆ ನಿಲ್ಲ ನಿಲ್ಲ; ಎಲ್ಲರೂ ಜೊತೆಯಾಗಿ ದೇವಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗೋಣ.

ನಾರ.—

ಕಂ|| ಮನುಜೇಂದ್ರನೆ ಕೇಳ್ ನಿನ್ನಯ |

ತನಯನ ಯುವರಾಜಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂ ನೋಡುತ್ತಾಂ

ನೆನೆದಬೆನಂದಮರವರೂ |

ಥಿನಿಯೊಳ್ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾದರುಮೊಗನಂ ||೨೩||

ರಾಜಂ—ಈ ಪ್ರಕಾರ ತಮ್ಮ ಸುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಈ ಕುಮಾರನು ಹೇಗೆತಾನೇ ಅಯೋಗ್ಯನಾದಾನು ?

ನಾರ.—ಮಹಾರಾಜನೆ, ಮಹೇಂದ್ರನು ನಿನಗೆ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಇನ್ನೇನು ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕು ?

ರಾಜಂ—ಮಹಾತ್ಮನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನು ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿರುವಾಗ್ಯೆ ನಾನು ಇನ್ನೇನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸತಕ್ಕದ್ದುಂಟು ?

ನಾರ.—ಆದರೂ ಈ ಭರತವಾಕ್ಯವು ನೆರವೇರಬೇಕೆಂದು ಕೋರುವೆನು.

ಭರತವಾಕ್ಯಂ—

ಕಂ|| ಧರಣಿಯೊಳರ್ಪರುಮೊರ್ಮನೊ !

ಳರದೆ ಪರಸ್ಪರವಿರುದ್ಧಭಾವದೊಳವರ್ಪ್ಪಾ ||

ಸಿರಿಸರಸತಿಯರ ಸಂಗಂ |

ಸ್ಥಿರವಾಗುಗೆ ಸಜ್ಜನಕ್ಕೊಳೊಳ್ ಶಿವಕೃಪೆಯಿಂ ||೨೪||

(ಎಂದೆಲ್ಲರೂ ತೆರಳಿದರು).

ವೃ|| ಅವನಿಪತೀಂದ್ರಚಾಮುನೈಪಧೀಸಜೆವಂ ನರಸಿಂಹವರ್ಮಭೂ |

ದಿವಿಜನುದಿರಿಸಲ್ಲ ರಪ್ಪುರೀಶಸುಧೀಸುತ ನಯ್ಯಣಾಸ್ತ್ರತಾಂ ||

ಪ್ರವಿದಿತ ಕಾಳದಾಸಕವಿನಿರ್ಮಿತ ಸಂಸ್ಕೃತವಿಕ್ರಮೋರ್ಮಶೀ |

ಯವ ನಭಿರಾಮುವೆಂದೆನಿಪ ಕನ್ನಡದೊಳ್ ಪದೆದಿಂ ತೊಡಚ್ಚಿದಂ ||

ಪಂಚನಾಂಕವು ಮುಗಿದುದು.

|| ರಾಗ—ಸುರಟೆ — ಆದಿತಾಳ ||

ಮಂಗಳಂ ತಿವೇ | ಮಂಗಳೋತ್ಸವೇ ||ಪ|| ಮಂಗಳಂ ಭವೇ | ತುಂಗವೈಭವೇ ||೨|| ಲಲಿತಾಂಬಿಕೇ | ಜಲಜಾಂಬಿಕೇ | ಕಲಿಭಂಡಿಕೇ ಚಲಬಾಲಿಕೇ ||೩|| ಸುರವೂಜಿತೇ | ಹರಿಸನ್ನತೇ | ಕರುಣಾನ್ವಿತೇ | ಪರದೇವತೇ ||೪|| ಚಾಮುಭೂಪತಿ | ಕ್ಷೇಮಕೃನ್ನತೀ || ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರೀ | ಸೋಮಸುಂದರೀ ||೫||

ಕಂ|| ಕ್ಷಿತಿಪೋತ್ತಮ ಚಾಮೋರ್ವೀ |
 ಪತಿಬಾಂಧವ ಲಿಂಗರಾಜನುತ್ಸಾಹಿಸ ಸ ||
 ನ್ನುತವಿಕ್ರಮೋರ್ವಶೀಯಂ |
 ಕೃತನಾಯ್ತಿಂತಯ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರಿಯಿಂ ಕನ್ನಡದೊಳ್ ||

ನೀನೀ | ನಿದನಿಸನಿದ | ಪಾ | ಮಾಪದ ಪಮ | ಗಪ ಮಗ ರೀ |
 ಮಂಗಳಂ — — — ತಿ — | ವೇ ಮಾಗ — ಳೋ — ತ್ನ — — ವೇ |
 ರೀಮಾ | ರಿಸಸಾ ನಿಸಾ | ರೀಮಾಪನಿದ | ನಿಸನಿದಪಮ ||ಪ||
 ಮಂಗಳ | ಳಂ — ಭವೇ | ತುಂಗವೈ — ಭ | ವೇ — — — — ||ಪ||
 ಮಪನೀಸರೀ | ಮಾವಾ | ಮಗಮಪಮಗರೀ | ಸಾಸಾ | ಪನೀನಿದ |
 ಲಲಿತಾಂಬಿಕೇ | ಜಲ | ಜಾಂ — — — ಬಕೇ — | ಕಲಿ | ಭಂ — — ಜಿ |
 ನೀನೀ | ಸಾನಿನಿದ | ನಿಸನಿದಪಾಮ ||
 ಕೇ — | ಚಲಬಾ — | — — ಲಿ — ಕೇ — ||

